19 ވަނަ ރައްޔިތުންގެ މަޖި ލިސް
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް
ރައްޔިތުންގެ މަޖި ލީހުގެ ކޮމިޓީ ޔައުމިއްޔ
ލ މަރުކަޒީ ކޮމިޓީ ގެ 31 ވަނަ ބައްދަލުވުން
19 ނޮ ވެންބަރު 2019
ބައްދަލުވުން ބޭއްވުނު ތަން: ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގެ (ކޮ މިޓީކުރ ކޮ ޓަރި)2
ފެށުނު ގަޑި: 11:00

}ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ ކޮމިޓީ ގެ މުޤައްރިރު؛ ހުޅުމާލެ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ނިޔާޒް{
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
.` މިކޮމިޓީގެ 31 ވަނަ ބައްދަލުވުމަށް މަރުޙަބާ! މިއަދުގެ ބައްދަލުވުމުގެ އެޖެންޑާގައި މި އޮތީ ،
ދަތުރުވެރިންގެ މާރުކޭޓު ބަންދު ކޮށްފައިވާތީ ދަނޑުވެރިންނާއި، ވިޔަފާރިވެރިންނަށް ގެއްލުންވަމުންދާތީ އެކަން
ބައްލަވައިދެއްވުމަށް އެދި ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލައާ ގުޅޭ ގޮތުން މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލްގެ މެންބަރުންނާ
ބައްދަލުކުރެއްވުން. ދެން މި ބައްދަލުވުމަށް މާލޭ ސިޓީ ކައު ންސިލްގެ މެންބަރުންނަށް ދެންނެވިފައިވަނީ. އެހެންވީމާ،
އެ ބޭފުޅުންނަށް ދަންނަވައިދެއްވުން އެދެން ސެކްރެޓޭރިއެޓުން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) .` އާދެ! މި
ބައްދަލުވުމަކީ، ދަތުރުވެރިންގެ މާރުކޭޓު ބަންދުކޮށްފައިވާތީ، ދަނޑުވެރިންނާއި ވިޔަފާރި ވެރިންނަށް ގެއްލުންވަމުންދާތީ
އެކަން ބައްލަވަ އިލަދެއްވުން އެދި މި ކޮމިޓީއަށް ހުށަ ހަޅާފައި އޮތް މައްސަލައަކާ ގުޅޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން މާލެ
ސިޓީ ކައުންސިލު މެންބަރުންނާ ބައްދަލުކޮށްލުމަށް. ވަރަށް ބޮޑަށް މަރުޙަބާ! ޝިފާ މުޙައްމަދު، މޭޔަރު. ޝަމާޢު
ޝަރީފް، ޑެޕިއުޓީ މޭޔަރު. އާދަމް ޝަރީފް ވަޑައިގެންނެވިތޯ؟ އާދަމް ޝަރީފް ނެތް ދެއްތޯ. އަޙްމަދު ނިޔާޒް،
އިބްރާހީމް މަނިކު، މުޙައްމަދު ފިޝާ ވީން ސަލީމް، ވަޑައިނުގަންނަވާ. ޝާހީން މަޙްމޫދު އެބަ އިންނެވި. އަޙްމަދު
ޟަމީރު، މުޙައްމަދު ފަޒީން، އަޛްރާ މޫސާ، ޙުސައިން ޝަރީފް، ޙަމްނާ، ވަޑައިނުގަންނަވާ. އަލްފާޟިލް އަޙްމަދު
ޝަރީފް، ސެކްރެޓެރީ ޖެނެރަލް. އަލްފާޟިލް މޫސާ ނަސީމް، އަޙްމަދު ސަޢީދު، އަލްއުސްތާޛު ޢަލީ ނަޞީ ރު
ޤާސިމް. މަރުޙަބާ ހުރިހާ ބޭފުޅުންނަށް ވެސް އިނގޭތޯ. ދެން ކޮމިޓީގެ މެންބަރުންގެ ގޮތުގައި؛ މުޙައްމަދު ރަޝީދު،
މައްޗަންގޮޅީ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު. މުޙައްމަދު ފަލާޙް، މާފަންނު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު .
ޙުސައިން ފިރުޝާން، މަޑަވެލީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެ ރި މެންބަރު. އަޙްމަދު ޒާހިރު، ގައްދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު. އަދި މުމްތާޒު، ފުވައްމުލަކު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އާދެ! އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލާނަން.
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރެއް، ކެލާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެބައޮތް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މަޖިލީހަށް މި
މައްސަލަ ހުށަހަޅުއްވާފައި 7 އޮކްޓޯބަ ރުގައި އިނ ގޭތޯ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން މިކަމާ ގުޅޭ ގޮތުން މި ސިޓީގެ ޖަވާބެއް
ހޯދުމަށް މާލޭ ސިޓީ ކައުންސިލު ގައި އެދުނީމާ ސިޓީ ކައުންސިލުން ވެސް އެބަ އޮތް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޖަވާބެއް
ދެއްވާފަ. އެހެންނަމަވެސް، މި ޖަވާބުގައި ހުރި ބައެއް ކަންތައްތަކަށް އިތުރަށް އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީގެ މެންބަރުން
ސާފުކޮށްލަން ބޭނުންވާތީ. އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލާނަން ކޮމިޓީއަށް ލިބިފައި އޮތް މައްސަލައިގައި އިބް ރާހީމް ޝަރީފް
ފާހަގަކުރައްވާ ކަންތައްތައް އިނ ގޭތޯ. 1 ސެޕްޓެންބަރު 2019 ވަނަ ދުވަހު ފުރަމާލެ ދަތުރުވެރިންގެ މާރުކޭޓު، މާ ލޭ
ލޯކަލް މާރުކޭޓު މުނިސިޕަލްޓީގެ އެންގުމަށް އެ ތަނުން މީ ހުން ނެރެ، އެތަން ސާފުކޮށް، ބަންދުކުރީ މާރުކޭޓު ގެ
ގޮޅިތައް ކުއްޔަށް ދީފައިވާ މުއްދަތު ހަމަވެ، އަލުން ކުއްޔަށް ދިނުމަށް ކަމަށް ބުނެފައޭ. އަދި މީގެއިތުރުން މާރުކޭޓު ގެ
1

ގޮޅިތައް ކު ރީ ސަރުކާރުން ދިނުމުގައި މައްސަލަތަކެއް ހުރުމާއި، ބިދޭސީން ގޮޅިތައް ކުއްޔަށް ހިފައިގެން
ވިޔަފާރިކު ރަމުންދާތީ، އެ ތަނުގައި ވިޔަފާރިކުރާ ދިވެހިންނާއި އަދި އާއްމުންގެ ޝަކުވާ ބޮޑުވެގެން ކަމަށް ވަނީ
ބުނެފައޭ. މާރުކޭޓް ބަންދުވުމުގެ ކުރިން، މާރުކޭޓުގައި ވިޔަފާރިކުރާ ދިވެހި ވިޔަފާރިވެ ރިން ކައިރީ މުނިސިޕަލްޓީން
ބުނެފައިވަނީ، މާރުކޭޓު ހުސްކުރަނީ، މާރުކޭޓު ގައި ވިޔަފާރިކުރާ ދިވެހިންނަށް އެ ވިޔަފާ ރި ކުރާނެ ތަނެއް ނުވަތަ
ގޮތެއް ހޯދައިދީފައި ކަމުގައޭ. ނަމަވެސް، މާރުކޭޓު ބަންދުކުރި ފަހުން މިހާތަނަށް؛ އެއީ މި ސިޓީ ފޮނުވި މުއްދަތާ
ހިސާބަށް 1 މަހާއި 7 ދުވަސް ވެފައިވާ އިރު، މި ތަނުގައި ވިޔަފާރިކުރަމުންދިޔަ ވިޔަފާރިވެރިންނަށް އެއްވެސް ތަނެއް
ދައްކާފައެއް ނުވެއޭ. އަދި ވިޔަފާ ރިކުރަން އިށީންނާނެ ނުވަތަ ތަކެތި ބަހައްޓާނެ ތަނެއް ވެސް އަދި ދައްކާފައެއް ނެތޭ.
މިކަމުގެ ސަބަބުން ރަށްރަށުގައި ދަނޑުވެރިކަންކުރާ ފަރާތްތައް ވަނީ އެބައި މީހުން ހަ އްދާ ތަކެއްޗަށް ހަމައަގު ލިބޭނެ
ގޮތެއް ނެތި، މާޔޫސްކަމުގެ ތެރޭގައޭ. ރަށުން ވިއްކަން މާލެ ގެންނަ ތަކެތި ގެނައުމުން، މަދު ބަޔަކަށް ނުއަގުގައި
ގަނޑުކޮށް ވިއްކައިގެން ކަމުގައި ރަށުން މުދާ ގެންނަ ފަރާތްތަކުން ދަނީ ބުނަމުންނޭ. އަދި ހަމައެއާ އެކު މި ތަކެތި
ގަނޑުކޮށް ގަންނަ ފަރާތްތަކުން ބުނަމުންދަނީ، މި ތަކެތި ބަހައްޓާނެ، ސްޓޯރކުރާނެ ތަނެއް ނެތުމާއި، ވިއްކަން
ބަހައްޓާނެ ތަނެއް ނެތުމުން، ގިނަ ތަކެތި ފީވެ، ހަލާކުވާ ވާހަކައޭ. ރަށްރަށުން ވިއްކަން ގެންނަ ތަކެތީގެ 95%
އަށްވުރެ ބޮޑު އަދަދެ އް އެއީ ކައްޗާ މުދަ ލޭ. ޕެރިސަބަލް ކާބޯތަކެއްޗޭ. މިކަން މިހެން އޮތުމުގެ ސަބަބުން
ދަނޑުވެރިކަމުން އުފައްދާތަކެތި މާލެ ގެނައުން މަދުވެ، މި ވައްތަރުތައް ރާއްޖެއިން ބޭރުން އެތެރެކޮށް މާލޭގެ
މާރުކޭޓުގައި އަދި ފިހާރަތަކުގައި ފަހަކަށް އައިސް ވަނީ އިތުރުވެފައޭ. އެހެންވީމާ، މި މައްސަލަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ
ކަމާ ބެހޭ ކޮމިޓީއަށް ފޮނުވައިގެން މި ކަންކަމަށް ޙައްލެއް ގެނެސްދެއްވައި، ހަމަޖެހޭ އުސޫލެއްގެ މަތީން، މާރުކޭޓު ގެ
ގޮޅިތައް ދަތުރުވެރި ދިވެހިންނަށް ލިބޭނެ ގޮތް ހައްދަވައިދެއްވުން އެދެމޭ. މިއީ މި މައްސަލަ އިނގޭތޯ. ދެން
އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ ފުރުޞަތު ކައުންސިލު ގެ މެންބަރުންނަށް، ޚާއްޞަކޮށް މޭޔަރަށް އަރުވާނަން މާރުކޭޓުގެ ކަންތައް
މިހާރު ގޮއްސަ އޮތް ހިސާބާއި އަދި މިކަމުގައި ހުރި ޝަކުވާތަކަށް ދެއްވާނެ ޖަވާބަކަށް.
މާލޭ ސިޓީ ކައުންސިލު ގެ މޭޔަރ ޝިފާ މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު ފުރަތަމައިނުން ވެސް ވަރަށް އުފާކުރަން، ޙަޤީޤަތުގައި މި އިޝޫ ތާވަލްކުރެވުނީތީ.
އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އެޖެންޑާ 19 ތަފާތުވަނީ ވެސް މިހެންވެގެން އިނގޭތޯ. ފުރަތަމަ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު
ހަމަ ވަރަށްބޮޑަށް ގަބޫލުކުރަން، މާރުކޭޓު އިޢުލާންކުރުން ލަ ސްވެއްޖެކަން. އާއްމު އުސޫ ލަކުން އަޅުގަނޑު ވެސް ކުރީ
2 ކައުންސިލުގައި ވެސް މަސައްކަތްކުރިއިރު މާރުކޭޓު ބަންދުކުރާއިރު، މާރުކޭޓަށް އާއްމު ގޮތެއްގައި އިޢުލާންކޮށްފައި
އޮންނާނީ. ގިނަ ފަހަރަށް އޭގެ ވެޓިންގެ މަސައްކަތްތައް ވެސް، ގޮޅިތައް ލިބޭ ފަރާތުގެ މަސައްކަތް ވެސް ފެށިފައި
އޮންނާނީ. އެއީ އެކަން ހިނގަންޖެހޭ ގޮތް ކަމަށް ކުރީގެ ކައުންސިލުތަކުން ވެސް ދެކިގެން އެކަން ކުރަމުން އައީ
2

އިނގޭތޯ. އެހެންނަމަވެސް، މި އަދު އަޅުގަނޑުމެންގެ ކައުންސިލުގައި އެބަހުރި ޚިޔާލު ތަފާތުވުން މާރުކޭޓު ގައި. އެއީ
ސަބަބުތަކެއް ވެސް ލައިގެން ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ގަބޫ ލުކުރެވެނީ. ދެވަނަ ކަމެއްގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން
އިނގޭތޯ، ބިދޭސީންގެ ވިޔަފާރި އެ ތަނުގައި ވަރަށް ބޮޑުވެއްޖެ. އިދާރީ ގޮތުން ބެލިއިރު، ގާތްގަނޑަކަށް 53%ގެ
ވިޔަފާރި އެ ތަނުގައި މުޅިން ވެސް އޮތީ ބިދޭސީންގެ އަތްމަތީގައި. ދެން މާރުކޭޓު ގެ ގޮޅީގެ އެ ވަގުތު ތިބި
ބޭފުޅުންނަށް ގޮތެއް ހޯދައިދޭނަމޭ، އެ ވިދާޅުވިވިދާޅުވުން އަޅުގަނޑަކަށް ނޭނގެ ކޮންފަރާތަކުން ވިދާޅުވިވިދާޅުވި
ވާހަކައެއް ކަމެއް. އެއީ އެއްވެސް ތަނެއްގައި؛ މާރުކޭޓުގައި، އެ ތަނުގައި އެ ވަގުތު ތިބި ބޭފުޅުންނަށް އިތުރު ގޮތެއް
ހޯދައިދޭނެކަމުގެ މަޝްވަރާއެ އް، ލަފައެއް އަޅުގަނޑުމެން އެއްވެސް ފަރާތަކަށް އަޅުގަނޑަށް އެނގިގެން ދެވިފައެއް
ވެސް ނެތް، މަޝްވަރާކުރެވިފައެއް ވެސް ނެތް. އެއީ ސަބަބެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެނީ، ޙަޤީޤަތުގައި މާރުކޭޓު
ހުސްކުރުމަށް ޓަކައި މިދިޔަ އަހަރު ޑިސެންބަރު މަ ހުގެ ތެރޭގައި އެންމެ ފުރަތަމަ މަޝްވަރާކުރެވުނީ 25
ޑިސެންބަރުގައޭ އަޅުގަނޑު ހަނދާންވަނީ، ފުރަތަމަ މާރުކޭޓާ ބެހޭ ގޮތުން މަޝްވަރާކުރެ ވިފައި އޮތީ، 2018 ގައި.
އެހެންވީމާ، 25 ޑިސެންބަރުން ފެށިގެން މާރުކޭޓު ގައި ތިބި ގޮޅިތަކުގެ މީހުން ހުސްކުރެވެންދެން، ހަމަ
ހުސްނުކުރެވިގެން، ހުސްނުކު ރެވިގެން، ހުސްނުކު ރެވިގެން.. މިއީ ވަރަށް ބޮޑު ސުވާލެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް. ދެން
ގަބޫލުކުރަންޖެހޭ ޙަޤީޤަތެއް، އަޅުގަނޑުމެން މާރުކޭޓާ ހަވާލުވިއިރު، އެތާ ބެލެހެއްޓުންތެރިކަން ނެތުމުގެ ސަބަބުން
އެތައް ބައިވަރު ގޮޅިތަކެއްގަ އި އެތައް ބައިވަރު މައްސަލަތަކެއް ހުރި. ކާކަށް ދީފައި އޮތީ ކޯއް ޗެއް ކަމެއް ވެސް
ނޭނގޭހާ ހިސާބަށް އޮޅުންބޮޅުން ހުރި. ބައެއް އެގްރިމެންޓުތަކުގެ ކޮޕީހުރި. އަނެއް ބައި އެގް ރިމެންޓުގެ ކޮޕީ ނެތި،
އަނެއް ބައި މީހުންނާ އެގްރިމެންޓެކޮށްފައި ގޮޅިތައް ނުދެވި ހުރި. އަދި ވެރިކަން ބަދަލުވި ފަ ހުން 14 ވަ ރަކަށް
މީހުންނަށް ރޭގަނޑު ސޮއި ވެސް ކުރެވިފައި، މުއްދަތު އިތުރުކޮށްފައި ވެސް ހުރި ގޮޅިތަކުގައި. އެހެންވީމާ، ވަރަށް
ބައިވަރު މައްސަލަތައް ހުރި ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރަން. ދެން އެހެންވީމާ، ގޮޅިތަކަށް އިތުރު ފުރުޞަތު ދޭނެ
ކަމުގެ ވާހަކަ ދެކެވުނީ ކޮން ހިސާބަކުން ކަމެއް އަޅުގަނޑަކަށް ނޭނގެ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން
މިތާ ،ގޮޅިތަކުގައި އޭރު އަޅުގަނޑުމެން ހަވާލުވިއިރު ތިއްބެވި ބޭފުޅުންނަށް އެއްވެސް ކަހަލަ ބަދަލެއް ނުގެނެސް، 8
މަސް އިތުރަށް ވިޔަފާރިކުރުމަށް އެ ތަނުގައި ފުރުޞަތު ގައިމު ވެސް ދެވިފައި އެބަވޭ. އަދި އޭގެ އިތުރުން، މި
މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި އެތައް ބަޔަކު ގޮޅި ނުލިބިގެން އަޅުގަނޑާ ހިސާބަށް އެކި ފަހަރު މަތީން، ގިނަ އަދަދެއްގެ މީހުން
އައިސް އެބަތިބި. އެހެންވީމާ، ގޮޅިތައް ހޯދައިދޭނެކަމުގެ ވާ ހަކައެއް ޙަޤީޤަތުގައި ދެއްކުމުގެ ޖާގައެއް އޮތް ކަމެއް
އަޅުގަނޑަކަށް ނުފެނޭ. އެއީ އެތަކެއް ބަޔަކު ގޮޅިއަށް އެދެމުންދިޔައިރު، ވަކި ބަކި ބަޔަކު އެތާ ބައިތިއްބައިގެން
ނުނެރެ އެތާގައި ތިބެ، އަދި އެބައި މީހުންނަށް އިތު ރު މުއްދަތެއް ދީފައި، އިތުރު ތަނެއް ދީފައި ލައިފި ކަމަށް ވަންޏާ
ވަރަށް ބޮޑެތި ޝަކުވާ އަންނާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލު ކުރެވުނު ގޮޅި ނުލިބިފައި ތިބި މީހުންގެ ތެރެއިން، 5
އަހަރުގެ ތެރޭގައި. ދެން އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ، ކައުންސިލުގެ ފަރާތުން ޙަޤީޤަތު ގައި އެބައޮތް 15 އޮކްޓޯބަރު
3

2019ގައި؛ ކުޑަ ޓޭބަލެއް ގޮތަށް އަޅުގަނޑު ދަންނަވައި ލިއްޔާ ކަންނޭނގެ ތިބޭފުޅުންނަށް ފަސޭހަވާނީ އިނގޭތޯ. 15
އޮކްޓޯބަރުގަ އި އެބައޮތް، 117 ގޮޅިއަށް 6 ވޯޓުން ފާސްކޮށްފައި އިނ ގޭތޯ. އެތާ ހުންނަންވާނީ 117 ގޮޅި ކަމަށް.
ދެން އޭގެކުރީގައި އެބައޮތް، މިދެންނެވި މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި އިދާރީ ގޮތުން ދިޔަ، 25 ޑިސެންބަރުން ފެށިގެން އިދާރީ
ގޮތުންނާއި މާރުކޭޓު ގެ ކޮމިޓީގެ ފަރާތުން ވަރަށް ބުރަ މަސައްކަތްތަކެއް ކޮށްގެން އޮތް މާރުކޭޓުގައި ހިނގާ
ކަންތައްތަކާ ބެހޭ ގޮތުން ސަރވޭއެއް ހައްދަވާފަ. އެ ސަ ރވޭ މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި ބައްލަވާފައި އޮތީ، އަޅުގަނޑަށް
އިދާރީ ގޮތުން އަޅުގަނޑަށް ލިބުނު މަޢުލޫމާތަށް ބަލާއިރު އޭގަ އި އޮތީ، އެ ވަގުތު މާރުކޭޓު ހިންގަން ތިބި މީހުން ނާ
މަޝްވަރާކޮށްގެން، ލަފާ ހޯދައިގެން ހަދާފައި އޮތް ސަރވޭއެއް. އެހެންނަމަވެސް، އެ ސަރވޭއަކުން އެއް ގޮތަކަށްވެސް
މިކަމަށް ބޭނުންވެފައި ތިބި މީހުންގެ ޑިމާންޑެއް ބެލިފައެއް ނެތް. ދެން 15 އޮކްޓޯބަރުގައި މިދެންނެވި ވޯޓުން 117
ގޮޅި ނިމުމާ ގުޅިގެން އަޅުގަނޑު ކޮށްފައި އޮތް މަސައްކަތުގެ ތެރޭގައި ބަ ލައިލަންޖެހޭ ފުރަތަމަ ކަމަކީ، މާރުކޭޓު ގެ
ގޮޅިތައް ކުރަހައިގެން ޑިޒައިންކޮށްގެން ގެނައުމަށް މިދިޔަ އަހަރުގެ، 2018 ވަނަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި ބުނެފައި އޮތަސް ،
ގޮޅި ޑިޒައިންކޮށްގެން ކު ރަހައިގެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހިސާ ބަށް ގެނެވުނީ މި އަހަރުގެ އޮކްޓޯބަރު މަހުގެ ތެރޭގައި.
އެހެންވީމާ، ވަރަށް ބޮޑު ދިގު މުއްދަތެއް ހިގައިގެންގެންގޮއްސި ކަންތައްތައް ނުވެ، ވަކި ކަންތައްތައް ނުނިމި. ދެން
18 ސެޕްޓެންބަރު އަދި 30 ސެޕްޓެންބަރާ ދޭތެރޭ ގައި ވެސް އެބައޮތް 19 ބައްދަ ލުވުމެއް ބޭއްވިފައި އިނގޭތޯ. 2
ބައްދަލުވުން އޭގެތެ ރޭގައި ކޯ ރަމް ހަމަނުވެ އޮތީ. އެއީ ވެސް 117 ގޮޅިއަށް ހެދުމަށްފަހުގައި އުސޫލު ފާސްކުރުމަށް
ޓަކައި އަޅުގަނޑުމެން ދަންނަވައިގެން ކުއްލި ބައްދަލުވުންތައް ބާއްވަން ވެގެން މަސައްކަތްތަ ކެއް ކުރެވިފައި އޮތީ. 25
އޮކްޓޯބަރުގައި 21 ވަނަ ކުއްލި ބައްދަލުވުމުގައި ވެސް އެބައޮތް އު ސޫލު ފާސްކުރުމަށް ޔައުމިއްޔާކުރެ ވިފަ. 7
ނޮވެންބަރުގައި ވެސް އެބައޮތް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އުސޫލު ފާސްކުރުމަށް. އެކަމަކު ކޯރަމެއް ހަމައެއް ނުވޭ. 12
ނޮވެންބަރުގައި ވެސް އުސޫލު ފާސްކުރުމަށް އަޅުގަނޑުމެން މި ވަނީ އިދާރީ ގޮތުން ވެސް ތާވަލުކޮށްފަ.
އެހެންނަމަވެސް، އެކަންކަން ނިމިފައެއް ނެތް. ޖުމުލަ ގޮތެއްގައި ވަރަށް ގިނަ ބައްދަލުވުންތައް، ސީދާ އަދަދު
އަޅުގަނޑު ފަހުން ދަންނަވައި ލާނަން. ވަރަށް ގިނަ ބައްދަލުވުންތައް މާރުކޭޓް އުސޫ ލު ފާސްކުރަން ތާވަލުކޮށްގެން
އެކަންކަން ނުނިމިފައިވަނީ. 117 ގޮޅިއަށް މާރުކޭޓު ހެދީމާ ދިމާވާ އިޝޫޒްތަކާ ހެދި އެހެން ކައުންސި ލަރުންގެ ވެސް
ކޮންސަރން އެބަހުރި. އެއީ އެ ތަން އަޅުގަނޑުމެންނާ ހަވާލު ކުރިއިރު، ވޭތުވެދިޔަ ހުރިހާ ސަރުކާރުތަކެއްގައި ވެސް
174 ގޮޅި އެތާ އެބަހުރޭ. އެހެންވީމާ، 174 ގޮޅި އެތާ ހުރިއިރު، ގޮޅި މަދުވާންޖެހޭ ސަބަބެއް ޙަޤީޤަތުގައި
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބަލައިގަންނަން ވަރަށް އުނދަގޫ. އާ މާރުކޭޓު އެ ނަގަނީ މިހާރު ކު ރިއަށް އޮތް ތާގައި، ލޯކަލް
މާރުކޭޓު ނަގަނީ އާ މާރުކޭޓެއް އަޅަން. އެހެންކަމަށްވާނަމަ، އަނެއްކާ މިކޮޅަށް ވެސް ޑިމާންޑު ބޮޑުވޭ. އުސޫލުގެ
ތެރެއިން މިހާރު ގާތްގަނޑަކަށް އެއްބަސްވެވޭ. އެކަމަކު ނު ނިމި އޮތް 2 އިޝޫއެއް އެބައޮތް. އުސޫލުގެ ތެރެއިން
ނިމުނުއިރު ގާތްގަނޑަކަށް އެއްބަސްވެވިފަ އި މި އޮތީ، އަޅުގަނޑުމެން 30 ބޭފުޅަކަށް އެބަހުރޭ އެބަ މާރުކޭޓު ގެ ގޮޅި
4

ގާތްގަނޑަކަށް ދޭންޖެހޭނެ ކަމަށް ލަފާ މި ކުރެވެނީ. މިހާރު ވިޔަފާރިކުރާ މީ ހުންގެ ތެރެ އިން، މާ ބޮޑު ގުރުއަތުލުމަކާ
ނުލައި. އެހެންނަމަވެސް، ކަންކަން ރަނގަޅަށް ކުރި ކަމަށް ބަލާފައި 30 ބޭފުޅަކަށް ގޮޅި ދޭންޖެހޭނެ ކަމަށް އޮތީ
ބަލާފަ. ދެން ހަމަ އެހެންމެ، ދާއިރާތަކުގެ އެކިއެކި ހާލަތުގައި ޖެހިފައި މާރުކޭޓުން ގޮޅި ބޭނުންވާ ބޭފުޅުންނަށް 30
ގޮޅި މިސާލަކަށް ނެގީމާ، ރައްޔިތު މީހާއަށް ވަރަށް މަދު އަދަދެއްގެ ގޮޅިއެއް ގުރުއަތުލައިގެން ލިބެން އޮތީ. އެއީ މި
ވަގުތު އުސޫލު؛ މަސައްކަތްކުރެވެންދެން އުސޫލު އެންމެ ކަންބޮޑުވާ ކަންތައްތައް. މާރުކޭޓު ގެ ގޮޅިއަކީ އަޅުގަނޑުމެން
މިދޭތެރޭގެ މެދުގައި އަޅުގަނޑުމެން؛ އަޅުގަނޑު ސީދާ ބައްދަލުކުރިން ޑިމާންޑު އޮތްލެއް ބޮޑު ކަމުންނާއި، އަޅުގަނޑާ
ރައްޔިތުން ބަ އްދަލުކުރަން އަންނަލެއް ގިނަ ކަމެއް އިޢުލާނެއް ކޮށްގެން މިކަމަށް ޝައުޤުވެރިވާ ފަރާތްތަކަކީ ކޮބައިތޯ
ބަލަން. ބައްދަލުކުރިއިރު، 825 އަށް ވުރެ ގިނަ ފަ ރާތުން ދިވެހިން ބައިތިއްބައިގެން މި މަސައްކަތް ކުރާނެ ކަމަށް
އަޅުގަނޑާ ހިސާބަށް މިދިޔަ އާދީއްތަ ދުވަހު ބޭއްވި ބައްދަލުވުމުގައި މީހުން އައިއްސަ އެބަހުރި. އެއީ އެއްވެސް
ކައުންސިލަރަ ކަށް ނުދަންނަވަ އި، އަޅުގަނޑު ހަމަ ވަކިން ބައްދަލުކުރީ. ބައްދަލުކޮށްގެން އިޢު ލާންކުރުމަށް. އެހެންވީމާ ،
800 އަށްވުރެ ގިނަ މީހުންގެ ޑިމާންޑު އޮތް ތަނަކަށް ގޮޅި މަދުކޮށް، މިދިޔަ އެއްވެސް ސަރުކާރެއްގައި ނުކުރާ ކަމެއް
އެއީ. ކޮންމެ ސަރުކާރުން ވެސް ވިސްނާވަޑައިގެންފައި އޮތީ، ޙަޤީޤަތުގައި ގޮޅި ވީހާވެސް ގިނަކޮށް ބަހައްޓާފައި ގިނަ
މީހުންނަށް ތަންތަން ދިނުން. ދެން ވަގުތު ސަލާމަތްކުރުމަށް ޓަކައި އަޅުގަނޑު ހަމަ މި ކޮމިޓީގެ ހުރިހާ ބޭފުޅުންނަށް
މަޢުލޫމާތަށް ޓަކައި އެތަނުގައި ހިނގާ ބައެއް ކަންތައް ހިއްސާ ކޮށްލާނަން. ދައުލަތުން ބިމެއް މި ދެނީ ކުޑަ ތަންކޮޅެއް
އިނގޭތޯ، މި ދެނީ އާދައިގެ ނިކަމެތި މީހާއަށް އެ ތަނުގައި ވިޔަފާރިކޮށްލެވޭނެ ފު ރުޞަތު ހޯދައިދިނުމުގެ ގޮތުން ދެ
ހާހެއްހާ ރުފިޔާއަށް ކުލި ނަގައިގެން. އެހެންނަމަވެސް، އެ ތަނުގައި ޙަޤީޤަތުގައި ހިނގަނީ މިލިއަނުން ހިނގާ
ފިޔަވާރިއެއް. ރިސޯ ޓް ސަޕްލައިކުރާ މީހުން މުޅި ވިޔަފާރި ވަނީ ނަގާފަ. އާދައިގެ ކުޑަ މީހާއަށް، ކުޑަ
ވިޔަފާރިވެރިޔަކަށް އެއްވެސް ޖާގައެއް ނެތް. މިލިއަނުން ޖީ.އެސް.ޓީ ނުދައްކާ ވިޔަފާ ރިކުރަމުންދާ ތަނެއް އެ ތަނަކީ.
ބޭރުގެ އެތައް މުދަލެއް އެތަނަށް އެބަ ގެނޭ. ގާތްގަނޑަކަށް ތިރީ ހަކަށް މީހުންގެ ނުވަތަ ފަންސަވީހަކަށް މީހުންގެ ބާރުގެ
ދަށުގައި ތަން އޮތީ. އެހެންވީމާ، މިއީ ވަ ރަށް ބޮޑު އިޝޫ އެއް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް އިނގޭ، ގާތްގަނޑަކަށް 29
ވަރަކަށް ބައްދަލުވުމުގައި އަޅުގަނޑުމެން މަޝްވަރާކޮށްގެން ވެސް މާރުކޭޓު ގޮޅިތަކާ ބެހޭ ގޮތުން ރަނގަޅު ނިންމުމެއް
ނިންމުމަށް ޓަކައި މި އޮތީ ނުގެނެވިފަ. އެހެންވީމާ، ނޫން ތޯ މިހާ ގިނަ އަދަދަކަށް މާރުކޭޓުގެ ބައްދަލުވުންތައް
އެޖެންޑާކުރެވިގެން ވެސް ކަމެއް ނިންމޭ ކަހަލަ ގޮތަކަށް ނޫން ނިންމުންތައް އޮތީ. ރަނގަޅު، ކުރީކޮޅުގައި އެބައޮތް
ކުރީ ސަރުކާރުގައި އެގްރިމެންޓު އޮވެ، ބޭ ރަށް ލާފައި ތިބި މީހުން އެތެރެއަށް ގެނެސް، އަނެއްކާ ގޮޅިތައް ދިނުމަށް
ނިންމާފަ. އެ ނިންމުމާ އެއްގޮތަށް އިދާރީ ގޮތުން އެބަހުރި 5 ވަރަކަށް ބޭފުޅުންނަށް ޖާގަ ދެއްވާފަ. ދެން
އެހެންނަމަވެސް، މިދަންނަވާ ގޮތަށް މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި އެއް ފަހަރަކު ވެސް ހުރިހާ ކައުންސިލަރުންގެ ރަޢުޔު
އެއްގޮތްވެގެން ކަންކަން ނިންމިފައެއް ނެތް. އެންމެ ފުރަތަމަ މާރުކޭޓް ކޮމިޓީން އަޅުގަނޑުމެން؛ ޑެޕިއުޓީއާއި މޭޔަރާ
5

ތިބެގެން، މި ކައުންސި ލުގައި ހިނގާ ހުރި ހާ މަސައްކަތެއްގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން 2 މީހުން ތިބޭނެ ވައިބަރ ގްރޫ ޕު
ތެރޭގައި. މާރުކޭޓު ކޮމިޓީ ހިންގުމަށް ޓަކައި ހެދި ގްރޫޕުން އަޅުގަނޑުމެން 2 މީހުން ބޭރުކުރަންޖެހުނު އެއްވެސް
ސަބަބެއް ނެތް ފެށުނީއްސުރެ. އެހެން ހުރިހާ މަސައް ކަތްތައް ؛ ކާނު ސާފުކުރިކަމުގައި ވިޔަސް، ރޯޑު މެނޭޖުމަންޓް
ކަމުގައި ވިޔަސް އަދި މަދިރިއަށް ބޭސްޖެހިކަމުގައި ވިޔަސް، މުޅި މާލޭގައި ހިނގާ ހުރިހާ މަސައްކަތެއް، މޭޔަރަށާއި
ޑެޕިޔުޓީއަށާއި އަދި ހުރިހާ ކައުންސިލަރުން ވެސް ގާތްގަނޑަކަށް ހިމެނޭ، ހުރިހާ ގުރޫޕުތަކަށް ވެސް އެނގޭނެ.
އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު މި ތަނުގައި ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން، މާރުކޭޓާ ގުޅިގެން ހިނގާ ކަންތައްތަކުގައި
އިނގޭތޯ، އަޅުގަނޑުމެން ގުރޫޕުން ބޭރުކޮށްގެން ކަންކަން ކު ރީމާ، އަޅުގަނޑު ޒިންމާދާރުކަމާ އެކުގައި ރައްޔިތުންނާ
ފޭސްކޮށްފައި، ޕަބްލިކަށް އެއްޗެހި ބުނަންޖެހޭ މީހަކަށް ވަރަށް ދަތި ގޮތަކަށް މިއަދާ ހިސާބަށް ކޮމިޓީގެ މަސައްކަތްތައް
ހުރީ. ދެން އެންމެ ފުރަތަމަ ކޮމިޓީން ކުރަހައިގެން ގެނައި ޑިޒައިންގައި އިނީ 56 ގޮޅި. ބިޑަށް ލެވިފައި އޮންނާނީ
56 ގޮޅި. ކުރެހުން ތި ބޭފުޅުންނަށް ފެނިވަޑައިގެންފިއްޔާ އޮންނާނީ 63. އެކަމަކު އެއީ ދެން އަޅުގަނޑު ބަލަނީ
މިސްޓޭކެއްގެ ގޮތުގައި. ބަލާއިރު ދެތިން؛ އަދަދުގެ މައްސަ ލައެއް ހުރުމުގެ ސަބަބުން އިނީ 63 ޖެހިފަ. 56 ގޮޅި
ޙަޤީޤަތުގައި ބިޑަށް ލެ ވުނީ، އެތާ މަސައްކަތްތައް ކުރާއިރު، ގޮ ޅިތައް ހަދަން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ ހިސާބުން ބައެއް
ކައުންސިލަރުން އަޅުގަނޑާ ހިއްސާކު ރި ސުވާލެއް، އުފެއްދި ސުވާލެއް އެއީ. އަނެއްކާވެސް އެ ތަނުގައި އެއްޗެހި
ރައްކާކޮށް ފޮރުވާފައި، މިދަންނަވާ ސަޕްލައި؛ ރިސޯޓުތަކަށް ސަޕްލައިކުރާ މީހުންނަށް ޖަގާ ހަދައިދެވެނީތޯ އެ
ތަނުގައި. ދެން މި ޝަކުވާ އަޅުގަނޑާ ހިސާބަށް އައިއްސަވަނީ އިނގޭތޯ. މާރުކޭޓުގެ ގޮޅިތައް ބޮޑުކޮށް،
ގާތްގަނޑަކަށް 8 ފޫޓަށް ގޮޅިތައް ބޮޑުކުރީމާ، ބޮޑު ފިހާރައެއް ވަރޭ މިހާރު މި ވަނީ. އެހެންވީމާ، އަނެއްކާ
ސަޕްލަޔަރުންނަށްތޯ މި ތަން މި ދެނީ؟ މި ސުވާލު އު ފައްދާފައި އޮތީ. އަޅުގަނޑު ކުރީގައި ދެންނެވިހެން
ސަޕްލަޔަރުންގެ ގޮތުގައި ތިއްބެވި ބޭފުޅުން އެ ތަނަށް ދެ ލައްކަ ރުފިޔާ ޖީބަށް ލައިގެން ދޯނިފަހަރަށް އެރީމާ އާދައިގެ
ކުޑަ ވިޔަފާރިވެރިއަކަށް އެ ތަނުން ލިބޭނެ އެކައްޗެއް ވެސް ނޯވޭ. އެހެން ވީމާ، އެ މާރުކޭޓުގެ ކަންތައްތަ ކުގެ ވާހަކަ
އަޅުގަނޑު މިދަންނަވާލީ އިނގޭތޯ. ތިން ސަތޭކަ ޓަނު ކެރެޓު ، ދުއިސައްތަ ޓަނު ކެބެޖު، އަލުވި، މިއީ ހަމަ ބޭރުން
ގެނެސް މާރުކޭޓަށް އަޅައިލާފަ އި، ރިސޯޓުތަކުގެ ސަޕްލަޔަރުން ނަގައިގެން ގެންދާ އެއްޗެހި. އެހެންވީމާ، މާރުކޭޓުގަ އި
ޙަޤީޤަތުގައި މާރުކޭޓު ދިވެހި ދައުލަތުން ދިން މަޤްޞަދެއްގައެއް ނޫން މިއަދު މާރުކޭޓު ހިނގަމުންދަނީކީ. ކިތަންމެ
ދުވަހެއް އެކަންކަން އެގޮތަށް ހިނގަމުންދާތާ. އަޅުގަނޑަށް ލަފާކުރެވެނީ ކައުންސިލަރުން، އެހެން ކައުންސިލަރުންގެ
ފުށުން ވެސް އަދި އަޅުގަނޑަށް ލަފާކުރެ ވޭ ގޮތުގައި، ބޭރުގެ ފަރާތްތަކުން އަޅުގަނޑާ ހިސާބަށް އަންނަ ޝަކުވާތަކަށް
ބެލިކަމުގައި ވިޔަސް، މިއީކީ އެހާ ފަސޭހައިން ޙައްލުކުރެވޭ ގޮތަކަށް އޮތް ކަމެއް ނޫން، މިދެންނެވި އިޝޫ މިގޮތަށް
ހުރީމާ. އަޅުގަނޑަށް ބޮޑަށް ގަބޫލުކުރެވެނީ ފުދޭވަ ރެއްގެ ފި އްތުންތަކެއް އެބަހު ރި ކަމަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު
ރައްޔިތުންނާ ބައްދަލުކުރީމާ ރައްޔިތުން ފާހަގަކޮށްދެއްވީ އަޅުގަނޑަށް، އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތަކީ ކުރިމަތިލާ ހުރިހާ
6

އެންމެންނަށް ގުރުއަތުން ދެފުށް ފެންނަ ގޮތަށް މިކަން ނިންމުމޭ. އެއީ ރައްޔިތުންގެ ތެރެއިން ފާހަގަކުރެއްވި އެ އް
ޚިޔާލު. ދެވަނަ ޚިޔާލަކީ، މާރުކޭޓުގެ ގޮޅިތައް ކުޑައޭ. އަސްލުގައި ވެސް އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އެގޮތުން މާރުކޭ ޓު
ގޮޅިތައް ތަންކޮޅެއް ބޮޑުކުރަންޖެހެއޭ. އެ ޚިޔާލުވެސް އައި. އެހެންނަމަވެސް، ވަރަށް ގިނަ ގޮތްތަކަށް ވިސްނާފައި ،
އަސްލު ޓްރާންސްޕޭރަންޓުވުން އެއީ އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި އެޖެންޑާ 19 ވެސް ޕްރޮމޯޓުކުރާ ކަމެއް. އެހެންވީމާ، މި
އިޝޫ އަޅުގަނޑު މި ފާހަގަކޮށްލީ. ދެން 117 ގޮޅި ކައުންސިލުން ނިންމުމަށްފަހުގައި، މިދެންނެވި ކަހަލަ، ތި
ވިދާޅުވި ގޮތަށް އިޢުލާނުނުކުރެވި ލަސްވަމުންދާތީ ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީ ގެ ފަރާތުން، އަޅުގަނޑުމެން ފުރަތަމަ
ސިޓީއެއް ފޮނުވައިގެނެއް ނޫން، މިހާރު މި ހިނގަމުންދާ ކަންތަކާ ބެހޭ ގޮތުން ސުވާލުކުރެވުނު އަޅުގަނޑާ.
ސުވާލުކުރެވުނީމާ އަދި ޖަވާބުގައި އަޅުގަނޑު ދެންނެވިން، އެ ބޭފުޅުންނަށް ފޮނުވިން ފުރަތަމަ 56 ގޮޅި ކުރަހައިގެން
ބިޑަށް ލައިގެން ވިންކުރި ޑިޒައިނާއި، އަދި ފަހުން ކޮމިޓީން ނިންމާފައިވާ 117 ގޮޅިއާއި، އަދި 117 ގޮޅި ވީމާ،
ރައްޔިތުންނަށް އޭގެން އެއް ޗެއް ލިބެން ދަތިވާތީވެ އަޅުގަނޑުމެން އިދާރީ ގޮތުން ކު ރަހާފައި 193 ގޮޅިއާ. މީއޭ މިހާރު
ހުރި އަދަދުތަކަކީ. އެހެންވީމާ، ޕްލޭނިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރުން އެބައޮތް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ސިޓީއެއް
ފޮނުވާފަ. އޭގައި ވަރަށް ސާފުކޮށް ވިދާޅުވެފައި އެބައޮތް ގޮ ޅީގެ އަދަދު ސައިޒު ކުޑަނުކުރުމަށް އިނގޭތޯ. ގޮޅީ ގެ
ސައިޒު ކުޑަނުކުރުމަށް ވަރަށް ސާފުކޮށް ވިދާޅުވެފައި އެބައޮތް. ދެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބާރުތައް ހަވާލުކުރިއިރު
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އޮފީހުން؛ 56 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ބާރުލާފައި ވިދާޅުވެފައި އޮތީ ،
ކަންތައްތަކުގައި. މިއީ ޓްރާންސިޝަން ޓައިމެއް. އެހެންވީމާ، ކަންކަން ނިންމުމުގައި މުއައްސަސާތަކުގެ
މަޝްވަރާއާއި، ލަފަޔާއި، އިރުޝާދުގެ ދަށުން ކަންކަން ކުރުމަށް. އެހެންވީމާ، މޭޔަރެއްގެ ހައިސިއްޔަތުން އަޅުގަނޑު
މިހިރީ ކައުންސިލުގެ އެއް ނިންމުމާއި، ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީގެ އިރު ޝާދާ ދޭތެރެ މެދުގައި ތާށިވެފަ. ދެން
އަޅުގަނޑު މި ތަނުގައި، މީޑިއާތަކުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި އިވެނީ އަޅުގަނޑާ ހެދިގެން މާރުކޭޓު އިޢުލާންނުކުރެވި
އޮތް ވާހަކަ. މިދެންނެވި ކައުންސިލުގެ ނިންމިނިންމުމަށްފަހު ހަތަރުފަސް ބައްދަލުވުން ބާއްވާފައި، ކުއްލި ޖަލްސާ
ބާއްވާފައި، މި އުސޫލާއި މާރުކޭޓުގެ އަދަދު، ގޮޅީގެ ކަންކަން ޑިޒައިންކުރުމާއި، މި ކަންކަން ނިންމުމަށް ޓަކައި
ހަތަރުފަސް ކުއްލި ބައްދަލުވުމެއް އަޅުގަނޑު ބާ އްވަން މަސައްކަތް ކުރިން. އެހެންނަމަވެސް، ކޯރަމް ގެއްލުވަ އިލުމާއި
އެ ތަނަށް ނައުމާ ދެމެދުގައި ބައިވަރު ކަންތައްތަކެއް ހިނގާފައި އެބަހުރި. ހަމަ އެހެންމެ ބިޑު ކޮމިޓީން ހަވާލުކުރި
މަސައްކަތް މާރުކޭޓުގައި ނުކުރެވި، ވާނުވާއެއް ނޭނގިގެން، އެ މަސައްކަތް ހަވާލުކުރި ފަރާތުން އަޅުގަނޑުމެންނާ
ހިސާބަށް އައިސް އިދާރީ ގޮތުން އެ މައްސަލަ ޖައްސާފައި އެބައޮތް. ތިމަންނައަކަށް ދެން އިތުރަށް މި ތަނުގައި
މަސައްކަތްކުރާނެ ގޮތެއް ނޭނގޭ ކިޔާފަ. ބިޑު ކޮމިޓީގެ ޗެއަރ އެބައޮތް އެކަމާ ދޭތެރޭގައި ކަންބޮޑުވުން ފާޅުކޮށްފައި
ސިޓީއެއް ފޮނުވާފައި އަޅުގަނޑަށް. އެ ހިސާބުން އިދާރީ ގޮތުން އަދި ކިރިޔާ، އެ ހިސާބުން އިދާރީ މީހަކަށް އެ
ތަނަށް ވަދެ މަސައްކަތް ބެލޭނެ ގޮތެއް ވެސް ވީ. މަސައްކަތް ހަވާލުކުރެވޭނެ ގޮތެއް ވެސް ވީ. އޭގެކުރީގައި އެ
7

މަސައްކަތް ކުރައްވަމުންގެންދެވީ، ބިޑު ކޮމިޓީ ގައި އިންނަވާ ބޭފުޅަކު އޭތި ކުރެއްސެވީ. އެހެންވީމާ، އެ ބޭފުޅާ
އިރުޝާދު ދެއް ވަމުންދަނީ. ފައިޞަލް އެއީ އިދާރީ ބޭފުޅެއް. ދެއްވަނީ ވެސް މިތާ އެތެރެއަށް ވަދެ. އެހެންވީމާ،
އިދާރީ ގޮތުން ނެތް ބަޔަކަށް ކައުންސިލު ހަދައިގެން ހުރިހާ ކަމެއް ކުރއްވަމުންގެންދެވީ މާ ރުކޭޓު ކޮމިޓީގެ ފަރާތުން.
އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން، މާރުކޭޓު ކޮމިޓީން ވަރަށް ރަނގަޅު މަސައްކަތްތަކެއް ކު ރައްވާފައި އެބަހުރި. އެހެންނަމަވެސް،
ކައުންސިލަކީ އިދާރި މުވައްޒަފުން ތިބެގެން ހިނގާ ތަނެއް ކަމަށް ވާތީވެ، އިދާރީ މުވައްޒަފުންގެ ބެލުމުގެ ދަށުން
ކުރަންޖެހޭ ކަންތައްތަކެއް ހުންނާނެ. މިދެންނެވި ބިޑު ކޮމިޓީގައި ވެސް ޙަޤީޤަތުގައި މަސައްކަތް ހަވާލުކުރި ފަރާތުން
މަސައްކަތްކުރަން ދަތިވެގެން އަޅުގަނޑުމެންނާ ހިސާބަށް އައީ. އައިމާ އެ ހިސާބުން މެމޯއެއް ފޮނުވާފައި އަޅުގަނޑު
އިދާރީ ގޮތުން އެކަމާ ހަވާލުވެ ހުންނަވަނީ، ނަސީމް. ނަސީމަށް އަޅުގަނޑު ދެންނެވިން، އެ ތަނުގައި ހިނގާނުހިނގާ
ބަލާފައި އަވަހަށް މިކަން ނިންމޭތޯ ބައްލައިދެއްވާށޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މޭޔަރެއްގެ ހައިސިއްޔަތުން އެ ހުރިހާ
ކަމެއްގެ ތެރެއަށް ވަދެވޭތޯ ވެސް މަސައްކަތްކޮށްފައި ވެސް ހުންނާނެ ކަންކަން ނިންމުމަށް ޓަކައި. ބާރުއެޅުމަށް
ޓަކައި. ދެން 117 ގޮޅިއަށް ހަދާ ކަމަށް ވަންޏާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކިހާވަރެއް ބޭނުންވާނެތޯ؟ އެ މަޢުލޫމާތު
އަޅުގަނޑު އެއްކުރިން. އެއްކުރީމާ ވިދާޅުވީ، ގާތްގަނޑަކަށް 7 ލައްކަ 50 ހާހަށްވުރެ އިތުރަށް ފައިސާ ބޭނުންވާނޭ،
މިހާރު ހުރީ 117 ގޮޅިއަށް ބަދަލުކޮށްފައި، އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރަށް ބަދަލުގެންނަންޖެހެއޭ ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް.
ކުޑަކޮށް ނަމަވެސް؛ މައްސަލައެއް ނެތް. އެހެންކަމަށްވަންޏާ، އަނެއްކާ ދިގުލައި ދާތީވެ އަޅުގަނޑުގެ ކަންބޮޑުވުމެއް
އެބައޮތް. އެހެންނަމަވެސް، އިދާރީ ގޮތުން ހުށަހެޅި ގޮތަށް ނިންމުމަށް ޓަކައި 4 ލައްކަ ކޮންމެވެސް ވަރެ އް
ބޭނުންވަނީ. އޯކޭ. އެހެންކަމަށްވިޔަސް، އެ ފައިސާ ނުދީ ، ދެން އަޅުގަނޑު ބެލީ ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީގެ
ސްޓާފުންނާ އެކުގައި އެ ބޭފުޅުންނަށް ދަންނަވައިގެން އަވަހަށް އެތަން ނިންމޭނެ ގޮތެއް އޮތްތޯ. ބެލީމަ އެ ބޭފުޅުން
ވިދާޅުވީ، ހަފުތާއެއްގެ ތެރޭގައި އެ މަސައްކަތް ނިންމައިދޭނަމޭ. އެހެންވީމާ، މޭޔަރެއްގެ ހައިސިއްޔަތުން އަޅުގަނޑު
ކުރަންޖެހުނު ހުރިހާ މަސައްކަތްތަކެއް އަޅުގަނޑު ހަމަ ސާފުކޮށް މި ދެންނެވީ. އެކަމަކު އަޅުގަނޑުގެ ކަންބޮޑުވުމެއް
އެބައޮތް. މާރުކޭޓާ ގުޅިގެން ތޭވީހަކަށް ޖަލްސާ ބާއްވާފައި ކަންތައްތައް ނުނިންމެންޏާ، އެއީ ކޮމިޓީގެ ވެސް ދެން ތި ބި
ކައުންސިލަރުންގެ ވެސް، ހުރިހާ އެންމެން، އަޅުގަނޑުގެ ވެސް އިޝޫއެއް އެހެންކަމަށްވަންޏާ. އެކަމަކު މިދެންނެވި
ތާރީޚުގައި ހިނގާފައި ހުރި ކަންތައްތަކާއި މިއަދާ ހިސާބަށް ކަންތައް އައިއްސަ ހުރި ގޮތް. އަޅުގަނޑުގެ ހަމަ
ސުވާލެއް؛ އަޅުގަޑުމެންގެ ގޮޅި ބޮޑުކުރަންޖެހޭ އެއްވެސް ސަބަބެއް އަޅުގަނޑުގެ ނަޒަރުގައި ނެތް، ރައްޔިތުންގެ އެހާ
ގިނަ ބަޔަކު އެކަމަށް ބޭނުންވެފައި ތިބީ. ކައުންސިލުގެ ނިންމުމެއް އޮތީމާ، އެ ނިންމުން ތަންފީޒުކުރުމަށް ޓަކައި
ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތްތައް އަޅުގަނޑު މި ދަނީ ކުރަމުން. އެހެންނަމަވެސް، ދެފެން ދޭތެރޭގައި ތާށިވެފައި މި
އޮންނަނީ. އަދިވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބާރުތައް ލިބިފައި މި ވަނީ، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ، ރައީސް ޔާމީނު ގެ
ދައުރުގައި 56 ވަނަ މާއްދާގައި (ށ) އަށް އިތުރުކުރެއްވި ހަމަ މާއްދާގެ ދަށުން އަނެއްކާ ވެސް އިދާރީ ގޮތުން؛
8

މާފުކުރައްވާ! އެހެންނަމަވެސް، ހަމަ އެ (ށ)ގެ ދަށުން ހަވާލުކުރި ކަންތައްތައް މުއައްސަސާތަކުގެ އެހީތެރިކަމާ
އެކުގައި ލަފަޔާ އި މަޝްވަރާގެ މަތީން ކުރާށޭ. އެ ހެންވީމާ، ދެފެން ދޭތެރޭގައި ތާށިއަރާފައި އަޅުގަނޑު މިހިރީ.
އެހެންވީމާ، ހުރިހާ ބޭފުޅުންގެ މަޢުލޫމާތަށް ޓަކައި ދެންނެވިން، މި އިޝޫ އަޅުގަނޑަށް ތަޞައްވުރުކުރެވުނު ގޮތް ،
ފެނުނު ގޮތް އިނގޭތޯ. ދެން އެހެން ބޭފުޅުންނަށް ފުރުޞަތު. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެ ވުން:
އާދެ، ޝުކުރިއްޔާ. ދެމް އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މާރުކޭޓު ކޮމިޓީގެ ބޭފުޅަކު އިން ކަމަށް ވެއްޖެ އްޔާ އެ ބޭފުޅުންގެ
ފަރާތުން އެއްޗެއް އަޑުއަހާލަން އަޅުގަނޑު ބޭނުން. އެއަށްފަހު މެންބަރުންގެ ސުވާލުތަކަށް ދާނަން.
މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލު ގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޟަމީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ، މާރުކޭޓު ކޮމިޓީގެ ނައިބު މުޤައްރިރުގެ ހައިސިއްޔަތުން ޟަމީރު. މިހާރު ދެންމެ މޭޔަރު ވިދާޅުވެއްޖެ، މާރުކޭޓު
ކޮމިޓީން ވަރަށް ގިނަ މަސައްކަތްތަކެއް ކޮށްފައި ހުރިކަން. އެކަން ބަ ލައިގަންނަ ކަމަށް ވެސް. އެއީ ރަނގަޅު
މަސައްކަތެއްކަން ވެސް. އާދެ، އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތް މާރުކޭޓު ކޮމިޓީން ކުރަމުންދިޔައީ، ހަމަ އިދާރީ ބޭފުޅުންނާ
އެއްކޮށް. ސަ ރވޭކުރުމުގެ މަސައްކަތް، ދެ ފަހަރެއްގެ މަތީން ، ވަރަށް ރަނގަޅަށް ސަ ރވޭކު ރެވި، އެތާނގައި ތިބީ
ކޮންބައެއްތޯ އަޅުގަނޑުމެން ދެނެގަނެ، އެތާނގައި ތިބީ ކިތައް ބިދޭސީންތޯ، ކިތައް ގޮޅިތޯ ހުރީ، އެގްރީމެންޓުތައް
ހުރީ ކިހިނެއްތޯ، މި ހު ރިހާ ޑީޓެއިލެއް އަޅުގަނޑުމެން ލިޔުމުން ވާނެ މިހާރު މި ތަނަށް ގެނެއްސަ. ތި ބޭފުޅުންނަށް
އަޅުގަނޑުމެން އަރުވާނަން. އެ ހުރިހާ އެއްޗެއް ކިޔަންވެއްޖެއްޔާ ވަރަށް ވަގުތުދާނެ ހެން އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ. އެ
ސަރވޭއިން ބެލިބެލުމުގައި ހަމަ ޓެކްސީ ދުއްވާ މީހުން ޓެކްސީއަށް ބަރޯސާވެގެން އެއިން ލިބޭ އާމްދަނީން އެ
މީހެއްގެ ޢާއިލާ ބަލަހައްޓާ ގޮތަށް، މާރުކޭޓުގައި އެންމެ ކުރިން މައުމޫނު ދައުރުން ފެށިގެން ވެސް މާރުކޭޓު ގޮޅީގައި
އިންނަ މީހަކު އެބަ އިނދޭ. އެއީ އޭނައަކީ އެ ތަން ކުއްޔަށް ހިފައިގެން ނަމަވެސް، ނޫނީ ކޮންމެ ގޮތަކުން
ނަމަވެސް، ގޮޅި ލިބިގެން ނަމަވެސް، އޭނަގެ މުޅި ދިރިއުޅުން އެއަށް ބިނާވެފައި ތިބި ބަޔަކު އެބަތިބި. އެގޮތުން
އަޅުގަނޑުމެން މާރުކޭޓު ކޮމިޓީގެ ސަރވޭއިން އެބަ ދައްކާ އޭގެ ބަޔަކު އެތާ އެބަތިބި ކަމަށް. އެ މީހެއްގެ އަތުން ގޮޅި
ގެއްލިއްޖެއްޔާ އެ މީހަކަށް ހާޓްއެޓޭ ކްޖެހޭވަރުގެ މީހުންވެސް އެތާ އެބަތިބި. އެއީ އެހާ ދުވަސް ވެފައި، އުމުރުން
ދުވަސް ވެފައި، އެ މީހުން ގޮޅީގަ އި އެތައް ޒަމާނެއް ވަންދެން މަސައްކަތްކޮށްފައި، އޭނައަށް އެ ނޫނިއްޔާ ކުރާނެ
އެހެން މަސައްކަތެއް ބޭނުންނުވާ ބަޔަކު އެބަތިބި. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީން ނިންމީ، މާރުކޭޓުގައި މިހާރު
މަސައްކަތްކުރަމުންދާ އެފަދަ މީހުންނަށް ފުރުޞަތެއް އޮންނާނެ ކަހަލަ ގޮތަކަށް އުސޫލު ކަނޑައެޅުމަށް. އެކަން
އަޅުގަނޑުމެން އުސޫލުގައި ކަނޑައަޅާފައި، އަޅުގަނޑުމެން ކައުންސިލަށް އޭތި ގެނައީ. ހަމަ އެއާ އެއްކޮށް ގުރުއަތަށް
9

ގޮޅިތައް ދާނެ ގޮތާއި، ކެޓަގަރައިޒުކޮށްފައި މި ހުރިހާ ގޮތަ ކަށް. ދެން މޭޔަރު ދެންމެ ވިދާޅުވެއްޖެ، ކޮން ފަރާތަކުން
ކަމެއް ނޭނގެއޭ ވިދާޅުވީ، އެ ބޭފުޅުންނަށް ތަނެއް ދައްކާނެ ވާހަކަ. އަޅުގަނޑު ވަރަށް ރަނގަޅަށް ހަނދާން އެބަހުރި ،
އަޅުގަނޑު އަތުގައި ރެކޯޑިންގ ވެސް ހުންނާނެ. މާފަންނު އޮފީހަށް މިހާރު މާރުކޭޓުގަ އި ތިބި ދިވެހިން އެއްވި
ދުވަހެއްގައި އަޅުގަނޑުމެން ބައްދަލުވުން ކުރިއަށްދަނިކޮށް މޭޔަރ ވަޑައިގަތީމާ، ފަޒީނު އެއްސެވީ މޭޔަރ ކައިރިން،
މި ބޭފުޅުން އެބަ އައްސަވައޭ މި ބޭފުޅުންނަށް މާރުކޭޓު ބަންދުވާއިރުގައި ތަނެއް ދެއްކޭނެތޯ؟ ދައްކާނަންތޯ؟
އެބޭފުޅުން އެބަ ބޭނުންވެއޭ މާރުކޭޓު ބަންދުވާއިރުގައި ތަނެއް ބޭނުން ކަމަށް. ދެން މޭޔަރ ވިދާޅުވީ، ތަނެއް
ދައްކާނަމޭ. ދެން އެއާއެ އްކޮށް މާރުކޭޓު ބަންދުވުމާ ގުޅިގެން އަޅުގަނޑު ވަރަށް މަސައްކަތްކުރިން ތަނެއް ހޯދަންވެގެން.
އަޅުގަނޑު މިނިސްޓަރު އަރިހަށް، ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓަރު އަސްލަމް އަރި ހަށް ގޮސް އަސްލަމު ސައިކޮޓަރީގައި
އިންނަވަނިކޮށް ފައިންޕުޅު ދެކިފައި ނަންގަތިން، މިހެންމިހެން ވެގެނޭ މި އުޅެނީ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަރަށް މުހިންމޭ
ތަނެއް. އެތައް ބަޔަކު މަގުމަތިވަނީއޭ. މިއީ ވަރަށް ބޮޑު މައްސަލައަކަށޭ ވާނީ. މީގެ ޕްރެޝަރ ސަރުކާރަށް އަންނާނޭ.
މުޒާހަރާ ވެސް ކު ރާނޭ. ހަމަ އެހެން އެކަން ހިނގައިދިޔައީ. ދެން ވަގުތުން މިނިސްޓަރު އެތަނުން މުވައްޒަފަކަށް
ގުޅާފައި، އަޅުގަނޑު އެ މުވައްޒަފާ ހަވާލުކޮށްފައި ފޮނުވީ ރުމާ ލު ޖަގަހައަށް. ފޮނުވާފައި ރުމާލު ޖަގަހަ
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދެ މަސްދުވަހަށް ދޭނެ ކަމަށް، އަދި އެ ތަން ޔޫތަށް ދީފައި އޮތްކަމުގައި ވިޔަސް ވެސް، ވަގުތީ
ގޮތުން 2 މަސްދުވަހަށް އަޅުގަނޑަށް ދޭނެ ކަމަށް ނިންމާފައި، އެ ތަނަށް އަނގަބަހުން އަޅުގަނޑާ މުޢާމަލާތްކުރެވުނު.
މުވައްޒަފަކު ވެސް އަޅުގަނޑާ އެއްކޮށް ފޮނުވި. ފޮނުވި އެތަން ބަލައި ވެސް ހެދި. ޖެހިގެން އައި ދުވަހު އޭތި
ބަދަލުވެގެންދިޔަ ގޮތެއް އަޅުގަނޑަކަށް އެއްގޮތަކަށްވެސް ނޭނގޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް މަސައްކަތްކުރިން
އެ ބޭފުޅުންނަށް ތަނެއް ދައްކަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ބިޑު ކޮމިޓީގެ ބޭފުޅަކު އެބަ އިންނެވިތޯ؟ އިން ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ، އެއްޗެއް ވިދާޅުވެދެއްވަފާނަންތޯ؟
މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލު ގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ނިޔާޒް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ، އަޅުގަނޑު މާރުކޭޓުގެ؛ އަޅުގަނޑު ނިޔާޒު، ބިޑު ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރު އިނގޭތޯ. މާރުކޭޓުގެ ކަންތަކާ ބެހޭ
ގޮތުން މޭޔަރ ދެއްކެ ވި ވާހަކަ އަށް ދެ ކަމެއް ހަމަ އަޅުގަނޑު ވެސް ފާހަގަކުރެވުނު. އެއް ކަމަކީ، ބިޑު ކޮމިޓީގެ
ބޭފުޅަކު ކުރެހި ވާހަކަ. އެއީ ކޮންމެވެސް ވަރެއްގެ ބަދުނާމެއް ބޮލުގައި އެޅޭ ކަހަލަ ގޮތަކަށް އެ އަޑު އިވުނީ
އަޅުގަނޑަށް. އެގޮތަކަށް ނޫން އެ ކަންތައް ވީކީ. އާދެ، ފައިޞަލް އެއީ ތެދެއް، އިދާރީ ގޮތުން ބިޑު ކޮމިޓީގައި
އިންނަ ބޭފުޅެއް. އެހެންނަމަވެސް، އެއީ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ ހުރިހާ އެކަހަލަ އެއްޗެހި ކުރަހާ ބޭފުޅާ އެއީ، އިދާރީ
10

ގޮތުން. އެ ކަންތައް ކުރާ މުވައްޒަފެއް އޭނައަކީ. އޭނަ ކުރަހާނީ. ދެން އެއެއް އަޅުގަނޑަކަށް އަދިވެސް ޔަޤީނެއް
ނޫން އޭނަ ކަމެއް ވެސް ކުރެހީކީ އިނގޭތޯ. މާލޭ ސިޓީ ކައުންސިލުން އެ ބުނާ ކުރެހުން، އަޅުގަނޑު ހަނދާންވާ
ގޮތުން އެދުވަހު ބައިވެރިވި ހުރިހާ ބޭފުޅުން ވޯޓުދީގެން ފާސްވީ. ފާސްކޮށްގެން ދެން މާރުކޭޓު ކޮމިޓީން ބި ޑު
ކޮމިޓީއަށް އައިމާ އިޢުލާނެ އް ކުރުމުގެ ކުރިން އޭތި ދާނެ މޭޔަރަށް ވެސް، އިޢު ލާނު. މޭޔަރު އޯކޭ ދިނީމާ
އަޅުގަނޑުމެން އިޢުލާނުކުރަނީ ވެސް. އެހެންވީމާ، އެ ހުރިހާ މަ ރުޙަލާއެއް ފުރިހަމަވެފައި އޮތް އެއްޗެއް.
އެއްގޮތަކަށްވެސް ބިޑު ކޮމިޓީގެ ތެރެއިން ކުރަހައިގެން އިޢުލާނުކުރި އެއްޗެއް ނޫނޭ. މާލެ ސިޓީ ކަ އުންސިލުން ބޮޑު
ސްލައިޑެއް އަޅުވައިގެން ހުރިހާ މެންބަރުން ބަލާފައި، މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ މެޖޯރިޓީއާ އެއްކޮށް ފާސްވެގެން ،
ހަމަ ފާސްވީ ނިންމިނިންމުމާ އެއްކޮށް ގަވާއިދުން ބިޑު ކޮމިޓީއަށް އައިސްގެން، ގަވާއިދުން ކުރެވުނު އިޢުލާނެކޭ އެއީ
އިނގޭތޯ. އެއްގޮތަކަށްވެސް ބިޑު ކޮމިޓީން އެއްޗެ އް ކުރަހައިގެން، އެގޮތަށް ފަހަރެއްގައި މާނަކުރެވިދާނެތީ އެ ވާހަކަ
އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލީ. އެގޮތަށް ކުރި ކަމެއް ނޫނޭ އެއީކީ. އަޅުގަނޑަކަށް ނޭނގޭ، ދެންނެވީމަ މި އެނގުނީ،
ފައިޞަލްކަން އަސްލު ކުރެހީ ކީ ވެސް. އަޅުގަނޑު ހީކުރީ މާ ރުކޭޓު ކޮމިޓީން ކޮންމެވެސް މީހެއް ލައްވާ ކުރަހައިގެން
ގެނެއްސަ، ދެން ކޮންމެވެސް ގޮތަކުން ކު ރެހި އެއްޗެއް ކަމަށް. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑަކަށް ނޭނގޭ އެ ކާކު
ކަމެއް ކުރެހީކީ ވެސް. އެހެންވީމާ، އެއީކީ ބިޑު ކޮމިޓީ އަކާ އެއްވެސް ގުޅުމެއް ހުރި ކަމެއް ނޫން އެ ކުރެހުމަކާ އެއީ..
އެއީ ކައުންސިލުން، ހަމަ ކައުންސިލުގެ މެޖޯރިޓީން ފާސްކޮށްގެން ބިޑު ކޮމިޓީއަށް ގެނައިމާ، ބިޑު ކޮމިޓީން އޮންނަ
ރަސްމީ ގަވާއިދުން އިޢުލާނުކޮށްގެން ބަޔަކާ ހަވާލުކުރީ. އާދެ، ދެން އެ ކަންތައް ކޮށްފައި މި ވަނީ، އެ އިޢުލާނު
ފުރަތަމަ ކުރެވިފައި މި ވަނީ އޯ ގަސްޓު މަހުގެ 8 ވަނަ ދުވަހު އިނގޭތޯ. އޮކްޓޯބަރު މަހަ ކު ނޫން. އޯ ގަސްޓު މަ ހު
ތެރޭގައި ފުރަތަމަ. އެއީ ވެސް ހަމަ ސިޓީ ކައުންސިލުން ފާސްކޮށްގެން ކުރެވުނު އިޢުލާނެއް. ދެން އިޢު ލާނުކޮށްގެން
ބިޑު ހުށަހެޅި، އަޅުގަނޑުމެން ބަޔަކު މީހުން ހޮވަ އި، އެ ބިޑުގައި އެ މީހުންނަށް ސޮއިކުރާ ހިސާބުން
އަޅުގަނޑުމެންނަށް މޭޔަރު އެންގީ، އި ހަށް މަޑުކުރާށޭ. މާރުކޭޓު ގޮޅިތައް މަދުވުމާއި، ގޮޅިތައް އިތުރުކުރުމުގެ
ވިސްނުމެއް އުޅޭތީ އިހަށް އެ މީހުންނާ ސޮއިނުކޮށް މަޑުކުރާށޭ އެންގީ ބިޑު ކޮމިޓީއަށް. އެންގީމާ، ދެން
އަޅުގަނޑުމެން އިހަށް މަޑުކޮށްލައިގެން ހުރީ. ދެން އެ ކަންތަ ކުގައި އަނެއްކާވެސް ދުވަސްތަކެއް ދިޔަ. 8 އޯ ގަސްޓުން
ގޮސް އެގް ރީމެންޓުގައި ސޮއިކުރެވުނީ 23 ސެޕްޓެންބަރުގައި. އެތަނުން އަނެއްކާވެސް މޭޔަރ ހުއްދަދެއްވީ. ހަމަ
ހުއްދަދެއްވައިގެން ހަމަ އަޅުގަނޑު އަތުގައި ޓެކްސްޓު އޮންނާނެ. ޓެކްސްޓުން ހަމަ އެ ކަންތައް ކުރިއަށްގެންދަން
ހުއްދަދެއްވީމަ ދެން އަޅުގަނޑުމެން ސޮއިކުރީ ވެސް އޭގައި. ސޮއިކޮށްގެން އެ ކަންތައް ކުރިއަށްދިޔައީ. އެހެންވީމާ،
މި ކަންތައްތަކުގައި ބިޑު ކޮމިޓީން ހަމަ ގާނޫނާއި ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް ހުރިހާ ކަމެއް ހިނގާފައި ހުންނާނީ. ބިޑު
ކޮމިޓީގެ އެއް ވެސް އެހެން ކަހަލަ ރޯލެއް ނޯންނާނެ މިކަމުގައި. ދެން ހަމަ މި މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި މޭޔަރު
ފާހަގަކުރެއްވިހެން ޝަކުވާއެއް އައި މަސައްކަތްކުރާ މީހުންގެ. އެ މީހުންގެ ޝަކު ވާއެއް އައި. މިހާރު ތިމަންނަމެން
11

މަސައްކަތް ކުރަމުންދަނިކޮށް މިހާރު ބައެއް ކަހަލަ ބަދަލުތައް އަންނާނެ ވާހަކަ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ކައިރީ ގައި
އޭރުގައި ވެސް މޭޔަރު އަރިހުގައި ވެސް އަނގަބަހުން ވިދާޅުވެފައި އެބަ ހުރި، އަދި އެ މީހުން މަސައްކަތް އިހަށް
މަސައްކަތްކުރުވާށޭ. އަދި ކައުންސިލު ޖަލްސާގައި ވެސް މި ވާހަކަ ދައްކާފައި އެބަހުރި، ބޭރުގެ މަސައްކަތްތައް
ކުރާއިރު އެ ތަނަށް ބަދަލު އަންނާނޭ. އެތެރެއަށް ބަދަލު އަންނާނޭ. އެހެންވީމާ، އަސްލުގައި އެ ބަދަލާ އެއްކޮށް އެ
މީހުންނަށް އެ ވާހަކަތައް އިވުނީމާ އެ މީހުން އެބައޮތް ސިޓީއެއް ފޮނުވާފައި ބިޑު ކޮމިޓީއަށް. ދެން އެއަށް ގޮތެއް
ނިންމައިދިނުމަށް އަޅުގަނޑުމެން އެދުނީ. ބިޑު ކޮމިޓީއަކަށް ނުނިންމޭނެ އެތާ ކުރެހުމަށް ބަދަލުގެނެސް، އެ
ކަންތައްތަކެއް. އެއީ ހުށަހަޅާ ބިޑެއް އި ވެލިއޭޓުކޮށް، އެވޯޑުކުރުން ބިޑު ކޮމިޓީގެ މަސައްކަތަކީ. އެހެންވީމާ، އެކަހަލަ
އެއްވެސް ކަމެއް ބިޑު ކޮމިޓީގެ ތެރެއަކު ނޯންނާނެ. ބިޑު ކޮމިޓީން ހަމަ ހުށަހެޅުނު ގޮތަށް އެ ކަންތައްތައް މޭޔަރަށް
ދަންނަވާފައި އޮންނާނީ. އެއީ މުޅި މާރުކޭޓާ ގުޅޭ ގޮތުން ބިޑު ކޮމިޓީން ކުރެވިފައި ހުރި މަސައްކަތަކީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މެންބަރުންނަށް ހުޅުވައިލާނަން ފުރުޞަތަށް އިނގޭތޯ. ނޮޅިވަރަމް ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙަ އްމަދު ނަޝީދު.
ނޮޅިވަރަމް ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނަޝީދު ޢަބްދު اله ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ސުވާލަކީ، މިހާރު އެއް ފަހަރު ޑެޕިއުޓީ މޭޔަރު ވިދާޅުވެފައި އެބައޮތް ގޮޅިތައް އަދި ނުނިންމަމޭ. 9ގައި
ނޮވެންބަރު މަހު. އެކަމަކު އޭގެ ކުރިން ޑެޕިއުޓީ މޭޔަރު އެބައޮ ތް ވިދާޅުވެފައި، 15 އޮކްޓޯބަރުގައި، އޭގެ 24 ދުވަސް
ކުރިން، 117 ގޮޅިއަށް އެބައޮތޭ މިހާރު ފާސްކޮށްފަ. އެއީ ކިހިނެއްވެގެންވާ ކަމެއްތޯ؟
މާލޭ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ ޑެޕިއުޓީ މޭޔަރ ޝަމާޢު ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު ބުނި ވާހަކައިގައި ފާހަގަވާނެ، އެކި އަދަދުތަކުގެ ވާހަކަ ވެސް ހުންނާނެ ހިމަނާފަ. އަޅުގަނޑު
އެހެން ބުނެފައި އެ އޮތީ، އަދަދެއް ނިންމިފައި އޮތް ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މިހާރު މާރުކޭޓު
ހުޅުވިފައި ހުންނާނީ. މިހާ ގިނަ ދުވަސްތަކެއް މިހެން ހުއްޓިފައި އޮންނާތީ، އަނެއްކާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޚުދު އެކި
ފަހަރު އެކި އަދަދުތަކަށް ތާއީދުކުރެވިފައި ވެސް އެބަހުރި. އެއީ ރައްޔިތުންގެ ޝަކުވާތަކާއި ހަމަ ކައުންސިލު ތެރޭގައި
އެ އަންނަ މަޝް ވަރާގެ މަތީން. މޭޔަރު ވެސް ފާހަގަކުރައްވައިފި އަދަދުތަކެއް. އެންމެ ފުރަތަމަ އެތަނުގައި ހުރީ 172
ގޮޅި ކަންނޭނގެ. ދެން އަނެއްކާވެސް އަޅުގަނޑުމެން އަނެއްކާ ވެސް ކުރެހުމަކަށް ފާސްކުރީ 63 އަޅުގަނޑު ހަނދާންވާ
ގޮތުން. އަނެއްކާވެސް އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރޭގައި ހަމަ ދެ އަދަދަކަށް ވޯޓަށް އަހައިގެން އަނެއްކާ ވެސް އެބައޮ ތް
އަދަދެއް ނިންމިފަ. އެހެންވީމާ، ބަދަލުވަމުން އަންނަނީ، ގޮތެއް ނުނިންމޭ. އެ ވާހަކަ އަސްލު އެ އޮތީ ބުނެފަ.
12

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު..
އުނގޫފާރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ވަޙީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު އަހާލަން ބޭނުންވަނީ، މިހާރު މި ތަނަށް މި ކިޔަނީ ދަތުރުވެރިން ގެ މާރުކޭޓު އިނގޭތޯ.
މިހާރު ކު ރީގައި އަޅުގަނޑުމެން ކުޑައިރުގައި އަޅުގަނޑުމެން ހަނދާންހުރޭ، ރަށުން އައިސް ލަފާއިރުގައި ރަށްރަށުން
ގެންނަ އެއްޗެއްސާ އެއްޗިހި ވިއްކައި، ބޮޑަށް ދަތުރުވެރިން އެ ތަނުގެ ބޭނުންހިފަނީ. ދިވެހި ވިއްކުންތައް
އުފެއްދުންތައް އެތާ ވިއްކާ ތަނެއް ގޮތަށް. ދެން މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބޮޑަށް މި ފެންނަނީ، ވަކި ދަތުރުވެރިންގެ
އެއްޗެހި ވިއްކާ ތަނެއް ގޮތަކަށެއް ނޫން. އެހެންވީމާ، އަސްލުގައި އެ ތަން ޚާއްޞަ ގޮތަކުން، ޚާއްޞަ އަގެއްގައި
ދަތުރުވެރިންގެ މާރުކޭޓުގެ ނަމުގައި ހިންގާ އުސޫލު، އަލުން އަޅުގަނޑު ހަމަ ތި ބޭފުޅުންގެ އަރިހުން އަހާލަން
ބޭނުން. ދެން 2 ވަނަ ކަމަކީ، މާލޭ ގެ ބަނދަރުމަތި ބަދަލުކު ރުމުގެ ބޮޑު ވިސްނުމެއް އެބަ ގެންގުޅުއްވާ ސަރުކާރުން.
އެކަމުގައި ތި ބޭފުޅުންގެ އެއްވެސް ބައިވެރިވުމެއް އެބައޮތްތޯ؟ އެ ބަދަލު އަންނައިރުގައި ވެސް ހަމަ ދަތުރުވެރިންގެ
މާރުކޭޓު މި ގޮތަށްތޯ މިކަން އޮންނާނީ؟ ނުވަތަ މިހާރު އެތަ ނުގައި ވިއްކާހެން ހަމަ ބޭރުން އެއްކަލަ އިމްޕޯޓުކޮށްގެން
ވިއްކާ ތަކެތި؛ އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވޭ ގޮތުގައި އެ އެއްޗެ އްސަކީ ކޮންމެހެން ދަތުރުވެރިން ރަށްރަށަށް ގެންދަން
ގަންނަ އެއްޗެ އްސެއް ނޫން ކަންނޭނގެ. އެހެންވެއްޖެ ކަމަށް ވަންޏާ ކޮންމެހެން ހަމަ ބަނދަރުމަތީގައި އެ ތަން
ހުރުން މު ހިންމުތޯ؟ އާދެ! އެ ތަނާ ބެހޭ ގޮތުން ތި ބޭފުޅުންގެ ދުރު އެއްވެސް ތަޞައްވުރެއް އެބައޮތްތޯ، އެހެން
ތަޞައްވުރެއް؟
މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ މޭޔަ ރު ޝިފާ މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީގެ ފަރާތުން މިހާރު މާލޭގެ މަގުތައް ރީސްޓްރަކްޗަރކުރުމުގެ މަސައްކަތްތައް ކުރަމުން
ގެންދެވޭއިރު، މާލެ ޕްލޭންކުރައްވަމުން ގެންދެވޭއިރު، އަޅުގަނޑާ އެންމެ ފަހުން ހިއްސާކުރެވުނު ކުރެހުމުގެ ތެރޭގައި
ފެންނަނީ ބޮޑު މާރުކޭޓެއް، 4 ބު ރި ނުވަތަ 5 ބުރީ ގެ މާރުކޭޓެއް. އަންނަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި ކުރެހުމުގެ މަސައްކަތް ،
ޔުނިވަރސިޓީ ކުދިންނާ އެކުގައި ކުރެވެމުން އެބަދޭ. އަދި އަޅުގަނޑުމެން މާރުކޭޓު ކޮމިޓީގެ ބައެއް ބޭފުޅުންނާއި
އިދާރީ ބޭފުޅުންނާ އެއްކޮށް ހިއް ސާކުރި ކުރެހުމުން އެއީ ވަރަށް ރަނ ގަޅު ފެންވަރެއްގައި މަސް މާރުކޭޓާ އި ލޯކަލް
މަރުކޭޓާއި އެކުވެގެން، ވަޅޯމަހާއި އަދި ސްމޯކްޑް ފިޝްއާ ވެސް އެކުގައި، ލޮނ މަހާއި އަދި ހުރިހާ މިކަހަލަ
ވިޔަފާރިތަކާ އެކުގައި ހުޅުވޭނެ ތަނެއް ވަރަށް އަވަހަށް މި ފެށޭ އަހަރުގެ ތެރޭގައި ބަޖެޓުކުރެވޭނެ ކަމަށް ވިދާޅުވެފައި
13

އޮތީ. ހަމަ އެއާއެކު ގައި މިހާރު މި ހަދާ މާރުކޭޓު، ދަތުރުވެރިންގެ މާރުކޭޓަކީ ކުރިއަށް އޮތް ތަނުގައި ޕާކެއް، ޕްލަސް
ޕާކެއް ގޮތަށް، އަހަރެއްހާ ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ޑިމޮލިޝްކުރަންޖެހޭ ތަނެއް. އެހެންވީމާ، މީކީ ދާއިމީ ގޮތެއްގައި
ހުންނާނެ ތަނެއް ނޫން. އެކަމަކު، މިހާރު މި މާރުކޭޓު ގެ ކަންތަކުގެ ތެރެއަށް ވަދެ ބަލައިލީމަ، ތި ވިދާޅުވި ގޮތަށް
ރަށްރަށުން ގެންނަ ތަކެތި ވިއްކާ ގޮތަށް، ކުރީގައި އޮތް އުސޫލަށް މިތަން އެނބުރެންޖެހޭ. ހަމަ އެހެންމެ
ސަޕްލަޔަރުންނަށް މާލެއިން ވަކި ތަނެއް ހޯދާފައި އަގު ނަގައިގެން ނަމަވެސް، އެއްޗެހި ރައްކާކޮށްދޭނެ ތަނެއް އެބަ
ހޯދައިދޭންޖެހޭ. މިހާރު ރިސޯޓް ސަޕްލަޔަރުންގެ ސަބަބުން ކުދި ވިޔަފާރިވެރިންނަށް މި ތަންތަން ލިބުމުގެ ދަތިކަން
އެބައާދޭ. އޭގެ ސަބަބުން މި ވާ ގޮތަކީ ކޮންމެ މީހަކު ވެސް 20000 ،15000 އަށް، 2000 އަށް ދައު ލަތުން
ބިންކޮޅެއް ދިނީމަ ނަގައި ވިއްކާލަނީ. ކުއްޔަށް ދެނީ މި ދަންނަވާހެން. ބިން ވިއްކަނީކީ ނޫން. ކުއްޔަށް ދެނީ.
އެހެންވީމާ، މާރުކޭޓު ގެ ގޮޅިތައް 20000 އިން 25000 އާ ދެމެދުގައި އެބަހުރޭ ކުއްޔަށް ނަގައިގެން. އޭ ރަށް ސްޓޯ ރ
ވެސް ކުވެނޭނެނޫންތޯ އެއްޗެ ހި. އެހެންވީމާ، އުސޫލެއްގެ ގޮތުން މިކަން ރަނގަޅަށް ކޮށްދެވޭނެ ކަމަށް ވަންޏާ އެވަރުގެ
ޑިމާންޑެއް ރިސޯޓްތަކަށް ޖީ.އެސް.ޓީއަކާ ނުލައި، ޖީ.އެސް.ޓީއަކާ ނުލައި މިލިއަނުން ވިޔަފާރިކުރެވޭ ތަނެއްގައި އެކަން
ކޮށްދޭ ކަމަށް ވަންޏާ، އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި ބިމެއް ދައްކާފައި އެ އެއްޗެހި ސްޓޯ ރކުރެވޭ ގޮތް ހަދައިދޭންވީ. އޭރަށް
ކުދި ވިޔަފާރިވެރިންނަށް އެތަނުން ޖާ ގަ އޮންނާނީ. އެހެންނޫނީ، މަކަރުވެރި، ހީ ލަތްތެރި، ދެ ފުށް ނުފެންނަ ވިޔަފާރީގެ
ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެން އެންމެން ޒީރޯ ޓޮލަރެންސޭ ކިޔާފައި ޣަރަޤުވެގެންދިއުން ވަރަށް އެކަށީގެންވޭ. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ހުރިހާ ކައުންސިލަރުން ވެސް އެދޭނީ ޓްރާންސްޕޭރެންޓްކޮށް މިކަން ކުރެވޭނެ ގޮތެއް.
އަދި ދައުލަތުން އެއްޗެ ހި ރައްކާކުރެވޭނެ ނުވަތަ ސްޓޯކ ރުރެވޭނެ ނިޒާމެއް، ތަނެއްގައި ހޯދައިދިނުން އަވަހަކަށް އެކަން
ކުރަން ބޭނުންވާ ފަރާތްތައް. ދެން، ރަނގަޅު އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން؛ އުސޫލެ އް، މިހާރު މަސައްކަތްކުރެވެމުންދާ
އުސޫލުގެ ތެރެއިން މާ ރުކޭޓު ކޮމިޓީގެ ސަޖެސްޝަނާ އެކުގައި ވެސް އެބައޮތް، ޖީ.އެސް.ޓީއަށް ރަޖިސްޓްރީކުރުމާއި
ވިޔަފާރިތައް ރަޖިސްޓްރީކު ރުމުގެ ބައި ވެސް ލާފަ. އެހެންނަމަވެސް، އަދި ވެސް އަޅުގަނޑުމެނަށް ކުއްޔަށް ދޭދިނުމުގެ
ކަންތައްތަކަކީ އަޅުގަނޑުމެން ފުންކޮށް ވިސްނަންޖެހޭ ކަމެއް. ކެމެރާއެއް ނެތް ތަނެއްގައި، ބެލެހެއްޓޭނެ ނިޒާމެއް
މިހާތަނަށް ނެތް އެ މާރުކޭޓުގެ ތެރޭގައި. އެހެންނަމަވެސް، ކުރިއަށް އޮތް ތާނގައި ލިބޭ ލާރި ޔަކުން އަޅުގަނޑުމެން
އެބަޖެހޭ އެތާ ކެމެރާ ސިސްޓަމު ހަރުކުރަން. އެތާ ސެކިއުރިޓީ ބަލަހައްޓަން. އެ ތަނަކީ ކޮންމެ ދުވަހަކު ދެއިރު ކު ނި
އުކޭނެ ތަންތަނަށް ވާން. ގޮޅިން ސީދާ ކުނި ނެގޭ ތަންތަނަށް ވާން. މިއީ ޙަޤީޤަތުގައި ކޮމިޓީއެއްގެ ހަ އިސިއްޔަތުން
ކުރައްވަންޖެހޭ މަސައްކަތްތަކަކީ. ކުރިއަށް އޮތް ތާނގައި މާރުކޭޓު ޑިވެލޮޕްމަންޓަށް ކިހިނެއްތޯ ވިސްނަންވީ؟
ކައުންސިލު ލެވަލް ގައި ކުރަންޖެހޭ ކަންތައްތައް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެން. އަދި ހަމަ އެހެންމެ މާރުކޭޓެ އް، ޒަމާނީ
މާރުކޭޓެއް ހިންގުމަށް ޓަކައި ތައްޔާރުވުމުގެ ކަންތައްތައް ކޮމިޓީން ޙަޤީޤަތުގައި ކުރައްވަންޖެހޭނެ. މި ހުރިހާ
ކަންތައްތަކެއް އައުމުގެ ކުރީގައި އާއްމު ރަ އްޔިތުންނާ ބަ އްދަލުކުރަން އެބަޖެހޭ. މިއަދާ ހިސާބަށް އަ އިއިރު އާއްމު
14

ރައްޔިތުންނާ މިހެން ބަދަލުނުކުރެވުމުގެ ސަބަބުން، މުޅި މޭ ޔަރ އޮފީސް، ނޫނީ ވެއްޖެއްޔާ މަސައްކަތްކުރާ ތަން
ފުނިޖެހިފައި ކޮންމެ ދުވަހަކު މި އޮންނަނީ، އެކަމަށް ބޭނުންވާ ފަރާތްތަކަށް. ގޮޅިތައް ބޭނުންވާ ފަރާތްތައް، ގާޑިޔާ
ބޭނުންވާ ފަރާތްތައް. މި 2 ކަމުން ވެސް އެނގެނީ، އާއްމު ރައްޔިތުންގެ ހާލަތު ދަށްކަމާއި، އަދި އެކަމުން ފައިސާ
ޖެނެރޭޓުކުރަން ބޭނުންވެފައި ހުރި ވަރު. އެހެންވީމާ، ޑިމާންޑު އެބައޮތް ކިތެންމެ ވަރަކަށް ވެސް. ޑިމާންޑު އެހެ ން
އޮއްވާ ތިންހަތަރު ސަރުކާރެއް ދިޔައިރު ވެސް ގޮޅިތައް މަދުނުކޮށްފައި، ކުއްލި ޔަކަށް ގޮޅި ބޮޑުކޮށްފައި ކޮޅި
މަދުކުރުމުގެ ކޮންސަ ރންސް ހަމަ އޮތީތީވެ އަނެއްކާވެސް ތަކުރާރުކޮށް އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން. އަދި ކަމެއް ވެގެން
ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން، އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރުން އެއް އަހަ ރުދުވަހަށް ސްޓްރަކްޗަރަށް ބަދަލުނުގެނައުމަ ށް
ޓަކައި އެ ވާހަކަ ވެސް އެ ދައްކަނީ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑަށް ވަރަށް ރަނގަޅު އަވަހަށް ގޮތްތަކެއް
ފެނިގެންގޮސް މާދަމާ ވެސް މިކަން އިޢުލާނުކުރެވޭ ހިސާބަކަށް ދިއުން. އަޅުގަނޑުގެ ނެތް އެއްވެސް އިންޓް ރެސްޓެއް.
އަޅުގަނޑުގެ އިންޓްރެސްޓަކީ މިކަމަށް އެދޭ ވީހާވެސް ގިނަ ފަރާތްތަކަށް ދެފުށް ފެންނަ ގޮތަކަށް ގުރުއަތު ލައިގެން މި
ތަން ދެވޭނެ ގޮތެއް އަވަހަށް ވުން. ޝުކުރިއްޔާ.
އުނގޫފާރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ވަޙީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މޭޔަރ. އަޅުގަނޑު ހަމަ އަދި ވެސް ސާފުކޮށްލަން ބޭނުން، ކުދި ވިޔަފާރިވެރިންގެ ވިޔަފާރިކުރާ ތަނެއްގެ
ގޮތުގައިތޯ ނުވަތަ ނިކަމެތިން ވިޔަފާރިކުރާ ތަނެއް ގެ ގޮތުގައިތޯ، ނުވަތަ ދަތުރުވެރިންގެ މާރުކޭޓު ކިޔާފައި ހުންނާތީވެ،
އެތަނުގައި އެއްވެސް ވަރަކަށް ދަތުރުވެރިންގެ ދައުރެއް އެބައޮތްތޯ؟ އެކަން ތި ބޭފުޅުން ބައްލަ ވަންތޯ، ނުވަތަ
ދަތުވެރިންނާ ކޮބައިތޯ އެ ތަނާ އޮތް ގުޅުމަކީ؟
މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ މޭޔަ ރު ޝިފާ މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދަތުރުވެރިންނޭ ކިޔާފައި 18 ގޮޅި އަޅުގަނޑު ހަނދާންވާ ގޮތުގައި އެތަން ޑިމޮލިޝް ކުރިއިރުގައި ހުންނާނެ. އެ 18
ގޮޅިއަކީ ހަފުތާއަކު، މަހަކު އެއް ފަހަރު، ދެން އަޅުގަނޑަށް ސީދާ އަދަދެއް ނޭނގޭ. އެހެންނަމަވެސް، ގައިމު ވެސް
އެއީ ވަގުތީ ގޮތުން ދޭ ތަނެއް، އެ ދުވަސް ނިމުނީމަ އެ ނިމުނީ. އޭރު އެ ޒަމާނުގައި ފެށި ވަގުތީ މާރުކޭޓު ގެ
ކޮންސެޕްޓު މިހާރު މުޅިން އޮތީ ބަދަލުވެފަ. އެހެންނަމަވެސް، ކުދި ގޮޅި ހަދާފައި އެ ހުންނަނީ އަޅުގަނޑު ގަބޫލު ކުރާ
ގޮތުގައި ބޮޑެތި އަދަދުތައް ގެނެސް ސްޓޯރނުކޮށް، ތާޒާ މޭވާއާއި ތާޒާ ތަރުކާރީ އެ ދުވަހަކު ވިއްކައި ލާފައި އެ
ދުވަހަކު ނިންމައިލާ ގޮތުގެ ވިސްނުމެއްގައި ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވެނީ، އެންމެ ފުރަތަމަ އެ ވިޔަފާރި
ފެށިގެން އައީ. އެކަމަކު، މަސްމާރުކޭޓުގެ ވިޔަފާރިއަށް ވެސް އައި ބަދަލާ އެއްގޮތަށް މިހާރު މި މާރުކޭޓުގެ ވިޔަފާރި
ވެސް މި އޮތީ ބަދަލުވެފަ. އެހެންވީމާ، މަސްމާރުކޭޓު ގައި، ދެން އަލަށް އަންނައި ރު މަސް މާރުކޭޓުގައި ވެސް
15

ވިޔަފާރިއާ ދޭތެރޭ ތަފާތުކޮށް ވިސްނަންޖެހޭ. މިހާރަކު ނެތް އަސްލުގައި މަސްވެރިޔަ ކު އައިސް އެތާ އިނދެގެން މަސް
ވިއްކާފައި ގެ އަށް ދާ އުސޫލެއް. މިހާރު އެތާ ވެސް ތިބީ ހަމަ ސަޕްލަޔަރުން. މިތާ ވެސް މި ތިބީ ސަޕަލަޔަރުން.
އެހެންވީމާ، މާރުކޭޓުގެ މުޅި އުސޫލު މިހާރު އޮތީ ބަދަލުވެފަ. އެހެންވީމާ، މިހާރު އޮތީ 18 ވަރަ ކަށް ގޮޅި،
ބަންދުވިއިރު ތި ވިދާޅުވާ ކޮންސެޕްޓަށް ހިންގާ އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވޭ ގޮތުގައި. ދެން އެހެންނަމަވެސް، ކޮމިޓީގެ
ފަރާތުން އެއްޗެއް ވިދާޅުވިއްޔާ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ރަނގަޅުވާނެހެން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ފަޒީން އެބައޮތް އެދިލައްވާފަ.
މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ މެންބަރ މުޙައްމަދު ފަޒީން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑު މިހާރު އެބަހުރި މޭޔަރ ފާހަގަކުރެއްވި ޕޮއިންޓުތައް ވެސް، ވަރަށް ގިނަ ސުވާލުތަކެ އް ޖަވާބުދޭން
ބޭނުންވާ. ދެން އޭގެ ފުރަތަމައިނުން އެމް.ޕީ. ވަޙީދުގެ ސުވާލަށް؛ އެއީ ދަތުރުވެރިންނަށް ޚާއްޞަކޮށްތޯ ކުދި
ވިޔަފާރިވެ ރިންނަށްތޯ، އެހެންޏާ ކޮންބަޔަކަށްތޯ؟ ދެން އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ، މިފަހަރު ސަރވޭ ނަތީޖާއާ އެއްކޮށް
އަލަށް ހުޅުވައި ދޭނެ އުސޫލެއް ފާސްކު ރަންވެގެން ގެނައިއިރު، އޭގައި ވަރަށް ސާފުކޮށް އޮންނާނެ، ކުރިން ހުންނާނެ
ދަތުރުވެރިންގެ ލޯކަލް މާރުކޭޓުގައި ކޯޕަރޭޓް ސޮއިޓީއަށް ވެސް ގޮޅިތަކެއް ދީފަ. ދެން ނަތީޖާތަކަށް ބެލީމަ ވާ ގޮތަކީ
ކޮޕަރޭޓް ސޮސައިޓީން ނަގާފައި ހުންނަ ދެ ގޮޅި ވެސް އޭރު ހު ރީ ކުއްޔަށް ދީފައި މިނިސްޓްރީއަށް ދީގެން. ދެން
ކޯޕަރޭޓުގެ ތެރޭގައި މި ހުންނަނީ ވަކި އަތޮޅުތަކެއް ގެ ދަޑުވެރިންނަށް މި ފުރުޞަތު ލިބެނީ. އެކަމަކު މުޅި ރާއްޖޭގެ
ދަނޑުވެރިންނަށް ފުރުޞަތު ދިނުމަށް އެގްރިވިޔަފާރި ކުރިއެރުމަށް ވިސްނާ ކަމަށް ވަންޏާ އެބަޖެހޭ ހުޅުވައިލެވެން
ކުރިން އޮންނަ ގޮތަށް. ދެން ކޯޕަރޭޓު ގެ ތެރެއިން ރީޓެއިލް ވިޔަފާރީގެ ތެރެއަށް ވަނީމަ، އެއީ އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތް
ކަމަކަށް އަޅުގަނޑަކަށް ވެސް ނުފެނުނު އޭރަކު. އެހެންވީމާ، އެ ބޭފުޅުން އެއީ ހޯލްސޭލްކުރާ ބަޔަކަށް ހަދާފައި ،
އަލަށް ކުރެ ހިކުރެހުމުގައި އަޅުގަނޑުމެން އޮންނާނެ 11 ގޮޅި އަށް ލާފައި؛ އެއީ ވަގުތީ ގޮތުން ކުރު މުއްދަތަކަށް ދޭ
ގޮޅިތަކެއްގެ ގޮތުގައި. އެއީ ދެން ހަމަޖެހޭ އުސޫލަކުން ކައުންސިލުގެ ލިޔުމެއް، ރަށުގެ ކައުންސިލުގެ ލިޔުމެއް،
ދަނޑުވެރިން އެގޮތަށް ގެނައިމާ ވާނެ ގޮތަކީ، އެއްކަލަ ހުރިހާ ދިމާލަކުން ވެސް ރާއްޖޭގެ އުފެއްދުންތެރިކަން، އެ
މީހުން ގެންނަ އެއްޗެ ހިތައް އެތާ ބަހައްޓައިގެން ގޮޅިތަކުގެ މީހުންނަށް ހޯލްސޭލްކުރެވޭނެ. އެހެންވީމާ، އެއީ. ދެން
އަޅުގަނޑު ދަނޑުވެރިންނާ ވާހަކަދެއްކުމުން ވެސް އެއީ ވަރަށް ރަނގަޅު ގޮތެއް ކަމަށް ވަނީ އެނގިފަ. އެހެންވީމާ،
އެއް ކަމަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ކޯޕަރޭޓު ގެ ބަދަލުގައި ދަނޑުވެރިންނަށް ސީދާ ފުރުޞަތުތައް ހޯދައިދިނުން. ދެން ގޮޅި
ކަނޑައެޅުމުގައި އޮންނާނެ އެ ތަނުގައި ތިބި މީހުންނަށް؛ އެއީ ހަމަ ތެދު ވާހަކަފުޅެއް. އެތާ ތިބި، އަޅުގަނޑުމެން ގެ
16

ސަރވޭގެ ނަތީޖާއިން ދެއްކީ އެތާ ތިބީ ތިރީހަކަށް މީހުންނޭ. 28 މީހުން ގާތްގަނޑަކަށް އެތާ އުޅޭނީ. އެ މީހުންނަށް
އިސްކަންދިނުމަށް އަޅުގަނޑުމެން ނިންމީ. ދެން ހަމައެކަނި އެއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ އެކަނި ގެނައި ވާހަކައެއް ނޫން.
ދެން އޭގެ އޯޑިއޯތައް އަޅުގަނޑުމެން ވަ ކިވަކިން ކޮމިޓީއަށް އަރުވާނަން. އޭގައި ފުރަތަމައިނުން ޚާއްޞަ އެހީގެ ގޮޅި
ހުށަހެޅުއްވަނީ މޭޔަރު. މޭޔަރު ވިދާޅުވަނީ، އަޅުގަނޑު ރިޔާސަތުގައި އިނދެގެނެއް މި ހުށަ އެއް ނޭޅޭނޭ. އެކަމަކު،
ތިމަންނަ ބޭނުންވެއޭ ކޮންމެ ދާއިރާއަކަށް ކަ އުންސިލަރަކަށް ވެސް ދެ ގޮޅި ދެވޭ ގޮތަށް އެ ގޮތަށް ނިންމަން. ދެން
އެހެން ކިޔާފައި އެ ވާހަކަފުޅު ދެއްކެވީމަ ކައުންސިލަރ އާދަމް ޝަރީފް އެ ހުށަހެޅުން ހުށަހެޅުއްވީ. ހުށަހެޅުއްވީމަ
ވެސް އަޅުގަނޑު ބުނިން، ކެމްޕެއިނަކަށް ތިކަހަލަ ކަމެއް ކޮށްގެންނުވާނޭ. އަދި ލިބިފައި އޮތް ބާރެ އް
އެބައުސްކުރައްވަނިއްޔޭ ތި. އެހެން ބުނެ، އަޅުގަނޑު ހުށަހެޅިން، އެގޮތަށް ދޭން ނުފެންނަ ކަމަށް. އެއީ އެއް
ކަންތައް. 2 ވަނަ ކަމަކަށް، ހަމަ އަޅުގަނޑު ގެނައި، ކޮމިޓީގެ ފަރާތުން ގެނައި ޑްރާފްޓުގައި ވެސް އޮންނާނެ، 30
ގޮޅިއެއް ދޭ ވާހަކަ. ދޭ ވާހަކައެއް ނޫން، 30 ފަރާތަކަށް އިސްކަންދޭ ވާހަކަ. ދެން އެ 30 ފަރާތަކީ، އެއީ
އެގްރީމެންޓްކުރެވުނު ފަރާތަށް. އެގްރީމެންޓުކު ރެވިފައި އެބަހުރި އެމް.ޕީން ވެސް އަދި ސަރުކާރުގެ މަތީ މަޤާމުތަކުގައި
ތިއްބެވި ބޭފުޅުން ވެސް. އެކަމަކު، އެ ފަރާތްތަކަށް ދޭކަށެ އް ނޫން އޭގައި އެ އޮންނަނީކީ. އޭގައި އޮންނަނީ،
އެގްރީމެންޓުކުރެވުނު ފަރާތުގެ ބަދަލުގައި ސަރވޭއިން ދެއްކި އެތާ ހުރެގެން މަސައްކަތް ކުރާ މީހާ. އޭތި ވަރަށް
ރަނގަޅަށް އެނގޭނެ، އެއްކަލަ ވަގުތީ ގޮޅިތަކުގައި ވެސް މިސާލަކަށް ނަމެއް ކިޔަންޏާ، އަޙްމަދު. އޭނަ އަބަދުވެސް
އިންނާނެ. އެކަމަކު، ވަގުތީ ގޮޅި ދޫކުރާނީ ދޯނިން ގެންނަ ލިޔުމަކާ އެއްކޮށް އައިމާ، ކޮންމެ ވެސް ގުރުއަތެއް
ލައިގެން. އެކަމަކު، ގުރުއަތުލާ މީހާ އަތުން ނަގައިގެން ވެސް އިންނަ، ވިޔަފާރިކުރަން އެތާ ހުންނަ މީހަކު އެބަހުރޭ.
އަލަށް ހުޅުވައިލައިގެން 100 ގޮޅި ދޫކުރަން އަޅުގަނޑުމެން ނިންމިއިރު، 28 ގޮޅި އެ އަށް ރިޒަރވްކޮށް، އަދި
ޕޮއިންޓު އުސޫލަށް އެ ގޮޅި ފައްތާފައި އިންނަނީ، ކޮންމެ ގޮތެއްވިޔަސް އެ މީހުންނަކީ މުޅި ދިރިއުޅުން އެއަށް
ބިނާވެފައި ތިބި މީހުންނޭ. އެހެންވީމާ، އެ މީހުންނަށް އެގޮތަށް އިސްކަންދޭން. އެއީ ކުރިން ގަސްދޮށުން ފައްޓައިގެން
ގެނައިއިރު ވެސް ސަރުކާ ރުން ހަމަ އެ މީހުން އެގޮތަށް ގެނެއްސަ އޮތީ މިހާތަނަށް ކުރިއަށް. ދެން ދޭ ގޮޅިތަކަކީ ،
ސަތޭކަވަރަކަށް ގޮޅި އިންނާނެ. އެ ގޮޅިތައް އަޅުގަނޑުމެން މަޝްވަރާ ކޮށްފައި އިންނާނެ. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ގެ
ހުށަހެޅުމުގައި އޮންނާނީ 21 އަހަރުގެ ކޮންމެ ދިވެހި ރައް ޔިތަކަށް ކުރިމަތިލެވޭނޭ އެ ގޮޅިތަކަށް. އޭގައި ދެން
އަޅުގަނޑުމެން ވާހަކައިގައި އޮންނާނެ، 2014 ވަނަ އަހަރުގެ ބޯހިމެނުން ދައްކާ ގޮތުން ވެސް ތިން ބައިކޮށްފައި އެއް
ބައި އާބާދީ ދިރި އުޅެނީ، ކެޕޭސިޓީ މާލޭގައޭ. ދެން އަދި ރަށްރަށުގެ އެ އާބާދީ މިތާ ދިރިއުޅެމުން، އެ މީހުންނަށް ލިބޭ
ޓެކްސް ފައިސާ، އެ ހުރިހާ އެއްޗެއް މި ތަނަށް ދައްކައި، ކޯޓުތައް ބޭނުންކޮށް އެ ހުރިހާ ކަމަކުން ލިބޭ އިންކަމެއް
މިތަނަށް ވަދެއޭ. އެހެންވީމާ، އެއްވެސް ކަހަލަ ތަފާތުކުރުމެއް ގެންގުޅެގެންނުވާނޭ. މިހާރު ބޯހިޔާ ވެހިކަން ދިނުމެއް
ނޫން، މި ދައްކަނީ. މި ދައްކަނީ ވިޔަފާރީގެ ވާހަކަ. މިކަމުގައި އެއް ވެސް ދިވެހި ރައްޔިތެއްގެ މެދުގައި ތަފާތުކުރުމެއް
17

ގެންގުޅެގެންނުވާނޭ. އެހެންވެގެން 21 އަހަރުގެ ކޮންމެ މީހަކަށް ކުރިމަތިލެވޭނޭ. ދެން 18 އަހަރަށް ފަހުން
ބަދަލުވެފައި އޮތީ. 18 އަހަރު އަޅުގަނޑުމެން ނުޖެހީ އެއީ ކުއްޖާ ކިޔަވާ އުމުރު ކަމަށް ވާތީ. ދެން މި ހުރިހާ
ވާހަކައެއް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ހުންނާނެ ހަމަ ވަކިވަކިން ޔައުމިއްޔާތަކާ އި އަދި ދެއްކި ވާހަކަތަކުގެ ރެކޯޑިން
މަޢުލޫމާތަށް ޓަކައި ނިންމާފައި އަރުވާނަން؛ އަދި ޓައިމްލައިނަކާ އެ އްކޮށް. ދެން މޭޔަރުގެ ވާހަކަފުޅު؛ ދެން
މެންބަރުން ނަޝީދު ދެއްތޯ؟ ނަޝީދު ކުރެއްވި ސުވާލެ އް އެއީ ، މޭޔަރުގެ ވާހަކަފުޅުގައި ވެސް 10 ވަނަ ޕޮއިންޓު ގައި
އެބައޮތް 117 ގޮޅިއެއް ފާސްކޮށްފައި އޮތް ކަމަށް 15 އޮކްޓޯބަރުގައި. 15 އޮކްޓޯބަރުގައި 117 ގޮޅިއެއް ފާސްކޮށްފައި
އޮތް ކަމަށް. އެއީ ކައުންސިލުގެ ނިންމުމެއް. މިހާތަނަށް ކައުންސިލުން ގޮޅީގެ އަދަދު ނިންމާފައި އޮންނާނީ ދެ
ނިންމުމެއް. އެއް ނިންމުމަކީ 71 ގޮޅިއަށް ނިންމިނިންމުމެއް. އެއީ ވަގުތީ ގޮޅިތައް ލައިގެން 71 ގޮޅި. އަޅުގަނޑު އެ
ކުރެހުން އަރުވާނަން. އޭރަށް އެ ކުރެހުމުގައި ގޮޅިތައް ވަކިން ގުނައި ވެސް ލެވޭނެ، 71 ހުންނާނީ ޖުމުލަ. ދެން
އިންނަނީ 117 ގޮޅި. 117 ގޮޅިއަށް ނިންމިޔަސް، 117 ގޮޅި ޕްލަސް އަޅުގަނޑު ހަމަ ކުރިން ފާހަގަކުރި 11 ގޮޅިއާ
އެއްކޮށްލީމަ ވާނެ 128 ގޮޅި. އެއީ ދެވަނަ ކުރެ ހުން. ދެން އެ ކުރެ ހުން ނިންމިތާ 24 ދުވަސް ފަހުން އެ
ވިދާޅުވާހެން، އަޅުގަނޑު ސީދާ ދުވަހެއް ގުނައެއްނުލަން. ނޫހުގައި އެބައޮތް އަ ރޓިކަލެއް. އެއާ ގުޅިގެން އަޅުގަނޑު
ޓައިމްލައިނެއް ވެސް ތައްޔާރުކުރިން. އެ އަރ ޓިކަލްގައި އޮ ތް ގޮތުން ވެއްޖެއްޔާ، ޑެޕިއުޓީ މިހާރު ވިދާޅުވެފައި
އޮންނަނީ، އަދި ގޮޅީގެ އަދަދު ކަނޑަނޭޅޭ ކަމަށް. އެ ދުވަހުގެ ކުރިން، އެ ދުވަހާ ހަމަޔަށް؛ އަޅުގަނޑު ވެސް މި
އޮތް ބޮޑު މައްސަލަތައް ކުރިމަތިވެގެންދިޔައިރު ވެސް މާރުކޭޓުގެ އެއްވެސް ކަމެއް އާ އްމެއް ނުކުރަން. އެހެންވީމާ،
މިހާރު މިކަމުން، ހަމައެ ކަނި މިކަމުން ވެސް ސާބިތުވާނެ ޑެޕިއުޓީ އެ ހެއްދެވީ އިތު ރުފުޅެއް ކަމަށް. ވަރަށް ގިނަ
ޖަލްސާތަކުގައި ވާހަކަދައް ކާނެ، މިވެނި އަދަދު، އަދަދު އެހެން ކިޔާނެ. އެކަމަކު ނިންމުން އަންނަ ހިސާބުން އެއީ
ނިންމުމެއް. ދެ ނިންމުން ޖުމު ލަ އައިސްފައި އޮންނާނީ. ދެ ނިންމުން އައިސްފައި، އެންމެ ފަހުގެ ނިންމުމަށްފަހު
ޑެޕިއުޓީ ހަމަ އިތުރުފުޅުހައްދަވާފައި އެ އޮތީ ގޮޅީގެ އަދަދު ކަނޑަނޭޅޭ ކަމަށް. އެއީ ނޫހުގެ ފަލަ ސު ރުޚީގައި ވެސް
ޖެހިގެންދިޔަ ކަމެއް. އެއާ ގުޅިގެން އަޅުގަނޑު ތަ އްޔާރުކުރި ޓައިމްލައިން އަދި ފަހުން ކިޔައިލަދޭނަން. ދެން މޭޔަރު ގެ
ވާހަކަފުޅުގައި ވިދާޅުވެއްޖެ ބިދޭސީން މަސައްކަތްކުރެއޭ % 33% .53 ބިދޭސީން އަޅުގަނޑުމެންގެ ސަރވޭއިން ދައްކާ
ގޮތުން މަސައްކަތްކުރަނީ އެތަނުގައި. ދެން އެ އާ ގުޅިގެން އަޅުގަނޑުމެން ހުށަހެޅި ޑްރާފްޓުގައި އަދި ހުށަހަޅައި،
ވާހަކަދައްކާ ފާސްވި މާއްދާ ގަވާއިދުގެ ތެރެއަށް ލާން. ފާސްވި މާއްދާގައި އޮންނާނެ، އެ ތަނަކީ ހަމައެކަނި
ދިވެހިންނަށް ދޫކުރާ ތަނެކޭ. އެހެންވީމާ، އެ ވާހަކައަކީ ފަހުގެ ތާރީޚުތަކުގައި ދައް ކަންޖެހޭނެ ވެސް ވާހަކައެއް ނޫން.
ގޮތް ނިންމާފައި އޮތް އެއްޗެ އް ކައުންސިލުން. ކައުންސި ލުން ގޮތް ނިންމާފައި، އެކަމަކު ވެސް 17 ވަނަ ދުވަ ހު
މޭޔަރު ރައްޔިތުންނާ ބައްދަލުކުރެއްވި ކުރެއްވުމުގައި ވެސް ވިދާޅުވެފައި އެބައޮތް ހަމަ ތަކުރާރުކޮށް، ބިދޭސީންނަށް
ދީގެން ހިންގަން ބޭނުންވޭތޯ އެތާ ތިބި މީހުންނާ ސުވާލުކޮށްފަ. އެހެންވީމާ، އެ ސުވާލަކީ އަސްލު އެ މަރުޙަލާ،
18

އެހިސާބުގައި ކުރަންޖެހޭ ސުވާލެއް ވެސް ނޫން ފުރަތަމައިނުން. އެއީ އެކަން ވެސް އޮތީ ނިންމާފަ. ކައުންސިލުގެ
ޖަލްސާއިން ނިންމާފައި އޮންނާނީ، 19 ވަނަ ކުއްލި ޖަލްސާ ގައި، 3 ވަނަ ސެޝަންގައި. އެއީ 30 ވަނަ ދުވަހު،
އޯގަސްޓް 30 ތޯ އެއީ؟ އޯ ގަސްޓް 30 ގައި. އެއީ ވަރަށް ދި ގުކޮށް ދެމިގެންދިޔަ ޖަލްސާއެއް 3 ގަޑިއިރަށް. އެއީ 3
ސެޝަނަކަށް ބަހައިގެން އެންމެ ފަހު ސެޝަންގައި ވެސް 3 ގަޑިއިރުވަރު ވާނެ. ދެން އެ ބައްދަލުވުން ނިންމައިލީ
ގަވާއިދު، އަޅުގަނޑުމެން ހުށަހެޅި ގަވާއިދު، އެއީ 29 މާއްދާ، ގަވާއިދުގެ 18 ވަނަ މާއްދާއާ ހަމަޔަށް ބަހުސްކޮށްފަ.
ދެން ބާކީ އޮންނާނީ އާއްމު އުސޫލުން ހަމަ ކުރީގައި ވެސް ހަމަ ގަވާއިދުތަކުގައި އޮންނަ ގޮތަށް، އާއްމުކޮށް ހުންނަ
ގަވާއިދުތައް، އެކަ ހަލަ މާރުކޭޓެއް ދޫކުރާ އުސޫލުތަކުގައި. ދެން އެ ހިސާބުން ނިންމާލިއިރު ވާހަކަދެކެވުނީ، ދެން
ލީގަލް ބޭފުޅުންނާ ވާހަކަދައްކާފައި އެ މާއްދާތައް ހިމަނައިގެން ގެޒެޓުކުރައްވާނެ ކަމަށް. އެއަށްފަހު މިހާރު އަޅުގަނޑު
ހަނދާންވަނީ 48 ދުވަސްވަރު ވެގެންގޮސްފި ކަންނޭނގެ ގެޒެޓުނުކުރައްވާ. ކައުންސިލުގެ ނިންމުމެއް އައިއްސިއްޔާ
46 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައިވާ ގޮތުން، މޭޔަރުގެ މައްޗަށް ލާޒިމު ކަމެއް އެއީ ކައުންސިލު ގެ ނިންމުން
ތަންފީޒުކުރުން. އެކަމަކު، ތަންފީޒުކުރަން އޭތި ގެޒެޓުކުރައްވާ ހިސާބުން އަދި އަޅުގަނޑުމެންނަށް މީގައި
އެޕްލިކޭޝަނަށް ހުޅުވައިލެވޭނީ. ދެން އެޕްލިކޭޝަނަށް ހުޅުވައިނުލެވޭނެ އުސޫ ލު ގެޒެޓުނުކޮށެއް. އުސޫލު
އާއްމުނުކޮށެއް. އެ އުސޫލުގެ ދަށުން، ނޫނީ ގަވާއިދުގެ ދަށުން ނޫނިއްޔާ އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ހުޅުވައެއް ނުލެވޭނެ.
އެއީ އެއް ކަންތައް. ދެން ގޮޅި؛ ހަމަ މޭޔަރު އަމިއްލަފުޅަށް އެ ވިދާޅުވީ، ގޮޅި ކައުންސި ލުގެ މެޖޯރިޓީ ނިންމުން
އެބައޮތް ކަމަށް، ހަމަ 10 ވަނަ ޕޮއިންޓުގައި 15 އޮކްޓޯބަރުގައި ނިންމާފަ. އެހެންވީމާ، ކީއްވެގެންތޯ މިއަދާ ހަމަޔަށް
މަޑުކުރެއްވީ؟ ދެން އަޅުގަނޑުމެން ދެވަނަ ކުރެހުން ހުށަ ހެޅިއިރު ވެސް ހުންނާނެ އެތަނަށް ގޮއްސަ ބަލާފައި، އޭރު
އިނީ އަޅުގަނޑުމެން ކުރިން ހުށަހެޅި 71 ގޮޅީގެ ކުރެހުމުގައިވާ ގޮތަށް ބޭރު ފާރުތައް ރާނާފައި، މެދު ފާރުތައް
ނުރާނާ ގޮޅިތަކުގެ. އެއީ 2 ގޮޅި އިންނައިރު މެދުފާރު ނުރާނާ. މެދު ފާރު ރޭނީމަ ދެ ގޮޅިއަށް ބަދަލުވަނީ.
އެހެންވީމާ، އެ ކުރެހުމަށް ބަލާފައި އަޅުގަނޑުމެން އެތަނަށް ދިޔައިން. މޭޔަރަށް ވެސް ކީން. މޭޔަރަށް ކިޔާފައި
އެތަނަށް ގޮސް ބެލިބެލުމުން އެނގުނީ، މެދު ފާރުގެ ބަދަލުގައި ދެ ފާރު ރާނައިފިއްޔާ ތިން ގޮޅިއަށް ބަދަލުވާނެ. 6
ފޫޓު 7 އިންޗި، 8 ފޫޓު 8 އިންޗެީގ 3 ގޮޅި ލިބޭނޭ އެތަނުން. ދެން އެ ބަދަލުތަކާ އެއްކޮށް ދެން މެދަށް ކިތައް
ދަގަނޑުތޯ ނަގަންޖެހެނީއާއި، ދެން އެންމެ ލުއި ގޮތަކަށް ކުރެވެން އޮތް ގޮތަކީ އެއީ ކަމަށް ބަލާފައި، ދެން ކުރިން
އެއްކަލަ އަޅުގަނޑުމެން ގޮޅި ބޮޑުކުރީމަ ގޮޅިއަށް ވަންނާނެ ގޮތެއް ނެތިގެން ރިޒަރވްކޮށްފައި ހުރި ޕާކިންގ ޖާގަ ؛
އެއީ އިރުމަތީ މަގަށް ލުއިކުރުމަށާއި، އަދި ކޯޓު ހުންނަ މަގަށް ލުއިކުރުމަށް. އެ ދެ ޖާގައިގެ ތެރޭގައި ވެސް އަލުން
ގޮޅި ކުރަހައި ގެން 117 ގޮޅިއަށް މި ހެދީ. 117 ޕްލަސް 11. ދެން އެ ކުރެ ހުން މިހާރު އޮތީ ފާސްކޮށްފަ. އެކަމަކު،
އެ ކުރެހުމާ އެއްގޮތަށް ނިންމުންނިންމައި، އަދި އެއަށް ޢަމަލުކުރަން ބިޑު ކޮމިޓީއާ ހަމަޔަށް ނުފޮނުވުނީ، ކުރިން
71އަށް ނިންމައި ބިޑު ހަވާލުކުރި ފަރާތުން ވަނީ އެ ކުރެ ހުމާ އެއްގޮތަށް މުޅިން ނިންމާފަ. މަސައްކަތް ނިންމާފަ.
19

އެހެންނޫންނަމަ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބައޮތް، އެއްކަލަ މެދު ފާރުގެ ބަދަލުގައި އެ ތަނުގައި އެއް ފާރު ރާނަން. އެއީ
ހަމަ އެ އަގުގެ ތެރެއިން ކުރެވޭނެ ކަމެއް. ދެން މިހާރު މި ވީ ގޮތަކީ، ދައުލަތަށް ބޮޑު ގެއްލުމަކަށް ވީ. މެދުން ރޭނި
ފާރު މިހާރު ޖެހޭނީ ތަޅަން. މޭޔަރު އެ ވިދާޅުވާ 193 ގޮޅިއަށް ހެދިޔަސް ހަމަ އެ ފާރު ތަޅަންޖެހޭނެ. އަދި
އަޅުގަނޑުމެން މި ބުނި ގޮތަށް ހެދިޔަސް ހަމަ އެ ފާރު ތަޅަންޖެހޭނެ ދެން. އެހެންވީމާ، އެއީ ދައުލަތަށް ލިބުނު
ގެއްލުމެއް. އަޅުގަނޑުމެން އެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި އެކަން ފާސްކުރައްވައިނުދެއްވުމުން އެ ހުސްކަމުގެ ތެރޭގައި، މި
ދިޔަ މަހެއްހާ ދުވަހުގެ ކުއްޔަށް މާރުކޭޓުން ލިބޭ ފައިސާއާއި، ކުލީގެ ގޮތުގައި ލިބޭ ފައިސާއާއި، އެ ހުރިހާ އެއްޗެއް،
މިފަހަރު އަޅުގަނޑުމެން ހުޅުވައިލިއިރު ހަމަ ގަވާއިދުގައި ވެސް އޮންނާނެ ޖީ.އެސް.ޓީއަށް ވެސް
ރަޖިސްޓްރީކު ރަންޖެހޭނެ ކަމަށް. އެތާތެރޭގައި އިމްޕޯޓް މުދާ ވިއްކާ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން އޭރު އެގްރިކަލްޗަރާ
ވާހަކަދައްކައިގެން ވެސް އެނގުނު ގޮތުގައި ވެއްޖެއްޔާ އެތާ 15 ގޮޅިއަށް ވާވަރަށް ވެސް ނުގެނެވޭނެ ރާއްޖޭގެ
އުފެއްދުމެއް. އެހެންވީމާ، ރާއްޖޭގެ އުފެއްދުންތެ ރިކަން އިރުތުކުރަން ވެގެން އެ އޮތީ ކޯޕަރޭޓު ގޮޅިތަކަށް
ބަދަލުގެނެއްސަ. އެހެންވީމާ، އެ ގެނައިމަ ޓެކް ސްއިން ލިބޭ ފައިސާއާއި، އެ ހުރިހާ އެއްޗެ އް މި ދަނީ ގެއް ލުންވަމުން
ދައުލަތަށް. އެއީ ހަމަ އެ ނިންމުން ތަންފީޒުނުކޮށް އޮތުމުގެ ސަބަބުން. ދެން އަޅުގަނޑު އަދި ވަކިން ބޭނުންވޭ
އެއްކަލަ އޭރު ތައްޔާރުކުރި ޓަ އިމްލައިން، އޭގައި ތަންކޮޅެއް ޑީޓެއިލްކޮށް އޮންނާނެ، އެ ކިޔާލަދޭން. އެހެންވީމާ ،
އެހެން ފުރުޞަތެއް ލިބިއްޖެއްޔާ. އެ ދެ ސުވާލުގެ ޖަވާބު އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވައިލީ.
ރިޔާސަތުން ވާ ހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ފަލާޙް.
މާފަންނު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ފަލާޙް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. މަރުޙަބާ ހުރިހާ މާލެ ސިޓީ ކައުން ސިލަރުން، އަޅުގަނޑުމެންގެ ދަޢުވަތަށް ވަޑައި ގެންދެއްވީތީ
އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު ވެސް ފުރަތަމަ ސުވާލަކީ، ކެލާ ދާ އިރާގެ މެންބަރު ހުށަހަޅުއް ވާފައި މި އޮތީ، މާރުކޭޓު
ލަސްވާތީ، ދަތުރުވެރިންނަށް އޭގައި ޚިދުމަތްތައް ނުލިބިގެން ދާތީ، އަވަސްވާނީ ކޮންގޮތަކަށްތޯ ބަލަން. އަޅުގަނޑުގެ
ފުރަތަމަ ސުވާލަކީ، މިހާރު ކިހާވަރަކަށް މަސައްކަތް ކުރެވިއްޖެތޯއާއި، ކޮންއިރަކުންތޯ އެ ތަން ބޭނުންކުރެވޭވަރު
ވާނީ؟ އަނެއް ސުވާލަކީ، މޭޔަރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފޮނުވާފައި އޮތް ސިޓީއެއް ގައި ވިދާޅުވެފައި އެބައޮތް، 117
ގޮޅިއެއް ހަދާ ވާހަކައަކާއި، 193 ގޮޅިއަށް ހަދާ ކަމަށް ވަންޏާ 10 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި މަސައްކަތް ނިންމިދާނެ ވާހަކަ .
ދެން އޭގެ ޑީޓެއި ލެއް ވެސް އަޅުގަނޑު ބޭނުން އޮޅުންފިލުވައިލަން. އެއަށްފަހު އަޅުގަނޑު ދެން ހުރި ސުވާލާއި ގެން
ކުރިއަށް، ވަގުތު ދެއްވައިފިއްޔާ ދާނަން ކު ރިއަށް.
20

މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ މޭޔަ ރު ޝިފާ މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ކައުންސިލުން 117 ގޮޅި ނިންމުމާ ގުޅިގެން އަޅުގަނޑު ބެލީ، އެންމެ އަވަހަކަށް އެކަން ތަންފީޒުކުރެ ވޭނީ ދެން
ކޮން ގޮތަކަށްތޯ؟ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަބަދުވެސް ފެނޭ އިނގޭތޯ ކަމެއް ތަންފީޒުކުރުމަށް ޓަކައި ސަރުކާރުގެ އެހެން
އިދާރާގެ އެހީ ހޯދުމަކީ ކުރެވިދާނެ ކަމެއްގެ ގޮތުގައ. އަދި ހުރިހާ އިދާރާތަކަކުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް
އެހީތެރިކަންދޭ. އެހެންވީމާ، އެގޮތުން ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީގައި އަޅުގަނޑުމެން އެދުނީ، އިތުރު ފައިސާ ދައުލަތު ން
ހޭދަނުވާނެ ގޮތަކަށް، ތަކެތި ގަނެދީގެން ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީގެ ސްޓާފުންގެ އެހީތެރިކަމާ އެކުގައި އެކަން
ކޮށްލަދެވޭނެތޯ. އެ ބޭފުޅުން ވިދާޅުވީ، ހަފުތާއެއްގެ ތެރޭގައި އެ މަސައްކަތް ނިންމައިދެއްވާނަމޭ. އެހެންކަމަށްވަން ޏާ،
އަނެއްކާ ބިޑަށް ދާންޖެހޭ އެއްވެސް ސަބަބެއް އަޅުގަނޑަކަށް ނުފެނުނު އިނގޭތޯ. އެއީ އެއް ކަންތައް. ދެން ތި
ވިދާޅުވާ، 117 ގޮޅި އިތުރަށް ފަރުމާކުރުމަށް ޓަކަ އި އަނެއްކާ ވެސް ތިބި މީހުން، ބިޑުކޮށްފައި ތިބި މީހުން ލައްވާ އެ
މަސައްކަތުގެ އަގު އަޅުގަނޑު ބެލީ. އެއީ އަދި ބިޑަށް ހުޅުވައިނުލާ. އެކަމަކު އެ މީހުން، ބިޑު ކޮމިޓީގެ ޗެ އަރ އެ
ވިދާޅުވާހެން އެ ބޭފުޅުންނާ ވާހަކަދެކެވިފައި އޮތީ، ބަދަލެއް އައިސްފިއްޔާ އެ ބަދަލެއްގެ ކަންތައްތައް ކޮށްދެއްވާނެ
ކަމަށް. އެހެންނަމަވެސް، އެ ބަދަލު ގެނައުމަށް ޓަކައި އެ ބޭފުޅުން ކޯޓުކުރި އަދަދު އަޅުގަނޑުމެން އޮންނާނީ ތި
ބޭފުޅުންނަށް އަރުވާފަ. އެއީ ހަތް ލައްކަ ކޮންމެވެސް ވަރެ އް. ދެން ކޮންމެހެން 193 ގޮޅިއެއް ފާހެއް ވެސް ނު ވޭ.
އެހެންވީމާ، 193 ގޮޅިއެއް ހަދާކަށް ވެސް ނުޖެހޭ. އެހެންނަމަވެސް، 193 ގޮޅި ހެދިޔަސް، ދާ ޚަރަދަކީ ހަތަރު
ލައްކަ ރުފިޔާ. އޭގެ މާނައަކީ ސްޓްރަކްޗަރަށް މާ ބޮޑު ބަދަލެއް ނުގެނެސް ކޮށްފިއްޔާ އެކަން ކުރެވޭނޭ. އެކަމަކު،
އެއީ ދެން މިއަދު އިރަލަވަންޓް ކަމެއް. 193 ގޮޅީގެ ވާހަކަދައްކަވާކަށް ނުވެސް ޖެހޭ. އެހެންނަމަވެސް، މުހިންމު
ކަމަކީ، 117 ގޮޅި ވެސް ހަދަންވެއްޖެއްޔާ ވަގުތު ނަގަ އޭ އެބަ. އެހެންވީމާ، ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީން މިކަން
ކުރެވެން އޮއްވާ، އަޅުގަނޑުމެން އަވަހަށް ނުކުރާންވީ ސަބަބެއް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނުވެސް އިނގޭ.
އެހެންނަމަވެސް، ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީއާއި ކައުންސިލަރުންނާ ޚިޔާލު ތަފާތުވާ ތަންކޮޅަކީ، ގޮޅީގެ އަދަދު.
ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީން ވެސް ވިދާޅުވެފައިވަނީ، ސައިޒާއި އަދަދު އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ މަތީން، ކުރިއެކޭ ވެ ސް
އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ މަތީން ބަހަ އްޓާށޭ. އެކަމަކު، މިކޮޅުން ނިންމިނިންމުމުގައި މި އޮތީ 117 އަށް މަދުކުރަން ގޮޅިތައް.
އެހެންވީމާ، މި އި ޝޫގައި ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވެނީ މި މަސައްކަތް ނުހިން ގިފައި މިހާރު މި އޮންނަނީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަދި މުޙައްމަދު ފަލާޙް އިތުރަށް އެއްޗެއް.
21

މާފަންނު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ފަލާޙް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑުމެންނަށް މޭޔަރު ފޮނުވާފައި އޮތް ލިޔުމުގައި ކޯޓޭޝަންގެ ގޮތުގައި އެބައޮތް ދެ ކޯޓޭޝަނެއް ލިބިފަ. އެއް
ކޯޓޭޝަނެއްގައި މި އޮންނަނީ، ހަތް ލައްކަ ބާރަ ހާސް ރުފިޔާ ވާހަކަ. އަނެއް ކޯޓޭޝަންގައި މި އޮންނަނީ ހަތަރު
ލައްކަ ފަންސާސް އެއް ހާސް ރުފިޔާގެ ވާހަކަ. މި ދެ ކޯޓޭޝަން ތަފާތުވެގެން މި އުޅެނީ ކީއްވެގެންތޯއާއި، އަދި ބިޑު
ފުރަތަމަ އިޢުލާންކުރިއިރުގައި އިޢު ލާންކުރެ ވިފައި އޮތީ ކިތައް ގޮޅި ހަދަންތޯއާއި، ކިހާވަރެއްތޯ ފަހުން
އެމެންޑްމަންޓެއްގެ ގޮތުގައި ބަދަލު އައީ؟ އެ އޮޅުންފިލުވައިލަން ބޭނުން އަޅުގަނޑު.
މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލު ގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ނިޔާޒް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެންމެ ފުރަތަމަ ހަމަ ތި ބޭފުޅުންނަށް ލިބިފައި އޮތް ކުރެހުން، ފަޒީން އެ ވިދާޅުވިހެން 63 ގޮޅިއަށް
އިޢުލާންކުރެވުނު. އެއީ ކައުންސިލުން ފާސްކޮށްގެން. ކައުންސިލުން ފާސްކޮށްގެން ކައުންސިލުގެ ނިންމުމަކާ އެ ކީގައި
ބޮޑު ކޮމިޓީއަށް އެކަމުގެ މަސައް ކަތްކުރަން އައުމުން އިޢުލާންކުރިކުރުން، މޭޔަރަށް ދައްކާފައި މޭޔަރު ގެ ހުއްދަ
ލިބިގެން ގަވާއިދުން އިޢުލާންކުރެވިގެން އެކަން ކުރެވުނީ. އެއީ އެންމެ ފުރަތަމަ އިޢުލާންކުރެވިފައި މި އޮތީ 8
އޯގަސްޓުގައި އިނގޭތޯ. އިޢުލާންކުރެވި، އަޅުގަނޑުމެންނަށް އޯ ގަސްޓް މަހުގެ ތެރޭ ގައި ބަޔަކު ނަގައި، އެ މީހުންނަށް
އެވޯޑްކުރަން ނިންމާފައި އޮއްވާ، ކުރިން ވެސް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރިހެން، މޭޔަރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެންގެ ވީ،
އިހަށް މަޑުކޮށްލާށޭ. އެ ތަނަށް ބަދަލުތަކެއް ގެންނަން އެބަ ޖެހެއޭ. އެގޮތަށް ވިސްނުމުގައި އެބަހުއްޓޭ. އިހަށް އެ
މީހުން ކައިރީގައި ބުނާށޭ، ބޭރުގެ މަސައްކަތްތައް ކުރާށޭ. ދެ ން އެހެންނަމަވެސް، ވަރަށް އުނދަ ގޫ ކަމެއް. އޭރު އެ
މީހުން އޮތީ މަސައްކަތް ފަށާފަ. އަޅުގަނޑުމެން ވަކި ކުރެހުމަކާ އެއްގޮތަށް މަސައްކަތް ހަވާލުކޮށްފައި އޮތީ. ދެން އެ
މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ލަސްވަމުންދާތީ، ތަކުރާރުކޮށް ވަރަށް ގިނަ ފަހަރު، ޚާއްޞަކޮށް އަޅުގަނޑު ހަމަ ވަރަށް ގިނަ
ފަހަރު، އަޅުގަނޑުމެންގެ ވައިބަރ ގްރޫޕުގައި ލިޔުނިން، އެތަ އް ބައިވަރު ރައްޔިތުންނެއް އާމްދަނީ ހޯދަން، ކާންބޯން
މަސައްކަތްކުރާ ތަނެކޭ މިއީ. އެތައް ބައިވަރު ބައެއްގެ ޙައްޤެކޭ މިއީ. އެހެންވީމާ، މި އަ ވަސްކުރަން އެބަޖެ ހެއޭ.
އަވަހަށް ނިންމަން އެބަޖެހެ އޭ. އެ ގޮތަށް ތަކު ރާރުކޮށް ލިޔަމުންގޮސް އެންމެ ފަހުން ވަކި ހިސާބަކުން މޭޔަރު
ހުއްދަދެއްވީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އޭތި ކުރިއަށްގެންދަން. ދިޔައިމަ، ދެން 23 ސެޕްޓެންބަރު ގައި ފުރަތަ މަ
އެގްރީމަންޓުގަ އި ސޮއިކުރެވުނީ. ސޮއިކޮށްފައި އޭގެފަހުން 15 އޮކްޓޯބަރުގައި އަނެ އްކާވެސް މި އޮތީ ހަމަ އެ
މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި މަސައްކަތްކުރަމުންދަނިކޮށް މި އޮތީ ނިންމުމެއް ކައުންސިލުން ނިންމާފަ. މޭޔަރު ވިދާޅުވެއްޖެ، 6
ކައުންސިލަރުންނޭ. ދެން އަސްލުގައި ކައުންސިލުގެ މި ވަގުތު ކޯރަމަކީ 7. އެހެންވީމާ، ފަހަރެއްގައި 6
ކައުންސިލަރުން ވެދާނެ ސުޕަރ މެޖޯރިޓީއަށް ވެސް އެ ދުވަހު ގެ ކޯރަމްގެ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، 6 ކައުންސިލަ ރުންނޭ
ބުނެލީމަ ހީވެދާނެ ތި ބޭފުޅުންނަށް ތަންކޮޅެއް މަދު އަދަދެކޭ. އެކަމަކު، އެ ދުވަހު އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވޭ ގޮތު ގައި،
22

މިއަށް ވޯޓުނުދިނީ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ 3 ކައުންސިލަ ރުންހެން. އެހެންވީމާ، އެ ދުވަހުގެ ޖަލްސާއަށް ބަލާއިރުގައި
ވަރަށް ގިނަ ބޭފުޅުން ނިންމާފައި އެ އޮތީ. އެހެންވީމާ، ކުރިން ފަޒީން ވެސް ފާހަގަކުރެއްވިހެން، ލާމަރުކަޒީ ގާނޫނާއި
މި ހުރިހާ އެއްޗެއް ބަލާއިރުގައި ކައުންސިލުން ނިންމާނިންމުމެއް ތަންފީޒުކުރަންޖެހޭ މޭޔަރުގެ މައްޗަށް .
ތަންފީޒުނުކޮށް ގިނަ ދުވަސްތަކެއް ވަމުން ދާދިއުމަކީ އަޅުގަނޑު ވެސް ހަމަ ވަރަށް ކަންބޮޑުވުން ހުރި ކަމެއް. އެއީ
ސަބަބަކީ، މި އޮތީ މިހާރުވެސް ވަރަށް ގިނަ ދުވަސްތަކެއް ވެފައި މާރުކޭޓު ގެ ގޮޅީގައި ތިބި މީ ހުންނަށް. ދެން މި
ފާސްވުންފާސްވުމާ ގުޅިގެން އެތާ މަސައްކަތްކުރާ ބޭފުޅުންނަށް އަޅުގަނޑު ދެންނެވިން، މިހާރު މިގޮތަށް ބަދަލުވާނޭ.
ދެން އަޅުގަނޑު ހީކުރީ މި ތަންފީޒޒުވާނެ ކަމަށް، އެއީ ކައުންސިލުގެ ނިންމުމެއް ވީމަ. އެހެންވީމާ، ދެން އޭގައި
އަދި ފަޒީން އެ ފާހަގަކުރެއް ވިހެން އޭރު އެތެރޭގެ ގޮޅިތަކެއް ނުނިމޭ. ހަމަ ފާރުބުރިތަކެއް އިތުރަށް ރާނާލަންޖެހެނީ.
އެހެންވީމާ، އެއަށް ކޯޓޭޝަނެއް ގެންނާށޭ. ދެން އެ މީހުން އެބައޮތް ކޯޓޭޝަނެ އް ވެސް ގެނެއްސަ. އެހެންނަމަވެސް،
މޭޔަރު އެ ނިންމުން ނުނިންމަވާތީ ކޯޓޭޝަނަކަށް އަޅުގަނޑުމެ ން އަޅައެއްނުލަން. އަޅުގަނޑު ހަނދާންވާ ގޮތުގައި އެއް
ލައްކަ އަށްޑިހަ ހަތް ހާސް ކަންނޭނގެ އެ މީހުން ލާފައި އޮތީ. އަޅުގަނޑު ސީދާ އޭތި ފަހުން ތި ބޭފުޅުންނަށް
އަރުވާނަން. އެއަށް ކޯޓޭޝަން ވެސް ގެނައި. އެހެންނަމަވެސް، އެ ނިންމުން ނުނިންމަނީސް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް
ނެތް؛ އަވަސްކުރުމުގެ ގޮތުން އެ ކަންތައް ވެސް ކު ރީ. އެއީ އުސޫލެއްގެ ގޮތުން ދެން ނުޖެހޭ ބިޑެއް ކުރާކަށް ވެސް.
ބިޑުކޮށްފައި ބަޔަކަށް މަސައްކަތެއް ހަވާލުކޮށްފައި އޮވެއްޖެއްޔާ، އެއަށް އިތުރު ބައެއް އިތުރުކުރަންޏާ ހަމަ އެ
މީހުންނަށް އެ މަސައްކަތް އިތުރުކު ރުމުގެ ކޯޓޭޝަން ގެނެސްގެން ގާނޫނު ތެރެއިން ކުރެވޭ. އެހެންވީމާ، އިތުރު ބިޑެއް
ކުރާކަށް ވެސް ނުޖެހޭ. އެހެންވީމާ، ވަރަށް އަވަސްކޮށް މި މަސައްކަތް އޭރުގައި ކުރަން؛ މި ތަންފީޒު މޭޔަރު
ކުރެއްވިނަމަ، ވަރަށް އަވަސްކޮށް ކުރެވުނީސް. އެއަށް މުއްދަތު ވެސް އެ އޮތީ. އަދި ތި ބޭފުޅުން މި ތަނަށް ،
އަޅުގަނޑު ފަހުން ތި ބޭފުޅުންގެ ކޮމިޓީއަށް އަޅުގަނޑު އެ ލިޔުން ދޭނަން. އެ ލި ޔުމަށް އަޅުގަނޑުމެން
މަސައްކަތްނުކޮށް އޮތީ، މި ތަންފީޒު މިއަދާ ހަމަޔަށް ވެސް މި ނިންމުން، 117 ގޮޅިއަށް ނިންމިނިންމުން
ތަންފީޒުނުކުރާތީ. އެހެންވީމާ، މި ލަސްވަމުންދާދިއުމަކީ ހަމަ އަޅުގަނޑުގެ ހަމަ އަމިއްލައަށް ވެސް ވަރަށް ކަންބޮޑުވާ
ކަމެއް. އެއީ އެތައް ބައެއް ދިރިއުޅެން ކުރާ މަސައްކަތް، އެތައް ބައެއް ކާންބޯންކުރާ މަސައްކަތް. ވަރަށް ހާ ލުގައި ،
ވަރަށް ނިކަމެތިކޮށް އުޅޭ މީހުން ގިނަ. އެހެންވީމާ، މީތި އަވަސްކުރުމުގެ ގޮތުން، އަޅުގަނޑުގެ ހަމަ އެއްވެސް
އަނެއްހެން ކައުންސިލުން ނިންމާނިންމުމަށް 120 ގޮޅިއަށް ވިޔަސް، 190 ގޮޅިއަށް ވިޔަސް، އެ ދުވަހުގައި،
ނިންމުން ނިންމި ދުވަހު ވެސް މޭޔަރު ވިދާޅުވި، ތިއީ ކީ އެއްވެސް މައްސަލައެއް ނޫނޭ. ދެން މި ނިންމުމާއިގެން
ކުރިއަށްދާނީއޭ. އެހެންނަމަވެސް، ކު ރިއަކަށްނުދޭ. ނިންމައިގެ ން ކުރިއަށް. އަނެއްކާވެސް އިތުރު ގޮތްތަކެއް. މޭޔަރު
ފާހަގަކުރެއްވިހެން ކޮންމެހެން ނުޖެހޭ ދޭތެރޭގައި ތާށިވެ ހުންނާކަށް. ކައުންސިލުގެ ނިންމުން ތަންފީޒުކުރީމަ އިތު ރު
މުއައްސަސާއެއް ވެސް މިތާކަށް ނުވަންނާނެ. އިތުރު ބައެއް ވެސް މިތާކަށް ނުވަންނާނެ. މިކަން މި ނިމުނީ މި
23

ހިސާބުން. އެހެންނަމަވެސް، އެއަށް ހަމަ މޭޔަރު ބޭނުންފުޅުވާ ގޮތަށް ނުނިމުނީމާ، އެއަށް ބަދަލުގެނައުމަށް ޓަކައި އެ
ތަންތަނަށް ސިޓީ ފޮނުވައިގެން، ސިޓީ ހޯދުމާއި، ބަދަލުގެންނަން މަސައްކަތްކުރިކުރުމުން މީތި ޑިލޭވެގެން މި ދިޔައީ.
ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އެއްޗެއް މޭޔަރ އެއްޗެއް އިތު ރުކޮށްލަން އޮތިއްޔާ އިނގޭތޯ. އިތުރެއް ނޫން، ހަމަ ދެންމެ ކުރި ސުވާލާ ގުޅޭ
ގޮތުން އިތުރު އެއް ޗެއް އިނގޭތޯ.
މާލޭ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ މެންބަރު އިބްރާހީމްމަނިކު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެންމެގައި އެއްކަލަ ނިޔާ ދެއްކި ވާހަކައިގައި ކުޑަ ގޯހެއް އޭގެތެރޭގަ އި އުޅޭތީ. އެ ދުވަހު ފުރަތަމަ އެ ހީ 192
ގޮޅިއަށް ވޯޓަކަށް އެހީމަ 5 ވޯޓު ލިބުނީ. ދެވަނަ ފަހަރު އެހީ 117 ގޮޅިއަށް. އެހީމަ 6 ވޯޓު ލިބުނީ. އެ ތަންކޮ ޅު
ސާފުކޮށްލަދިނީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އެހެންވީމަ ޝާހީން.
މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލު ގެ މެންބަރު ޝާހީން މަޙްމޫދު ވާހަކަދެ އްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ ދެއްވި ފުރުޞަތަށް. ލާމަރުކަޒީ ކޮމިޓީގެ ހުރިހާ ބޭފުޅުންނަށް ޝުކުރު ދަންނަ ވަން. އަޅުގަނޑުމެން
ސިޓީ ކައުންސިލުގެ ގިނަ ބޭފުޅުން މިތާ އެބަ ތިއްބެވި. އާދެ! މާރުކޭޓު އުސޫލަކީ، ޙަޤީޤަތުގައި ވަރަށް ބޮޑު ކަމެއް
ޙަޤީޤަތުގައި. ދުވާލެއްގެ މައްޗަށް ގާތްގަނޑަކަށް، ތިރީހަކަށް، ސާޅީސް މީހުން ކައުންސިލު އިދާރާއަށް އެބަދޭ ގޮޅިތަކާ
ބެހޭ ގޮތުން. ކީއްވެގެންހޭ ގޮޅިތައް މި ލަސްވަނީ؟ ޙަޤީޤަތުގައި ހުރިހާ ކައުންސިލަރުން ވެސް އެބަ ކަންބޮޑުވޭ
ގޮޅިތައް ގިނަ ދުވަސް ވަމުންދާތީ. ޙަޤީޤަތުގައި ވެސް އަޅުގަނޑުގެ ވެސް ކަންބޮޑުވުން އެބައޮތް، ގޮޅިތަކަށް މިހާ
ގިނަ ދުވަސްވެ، ރައްޔިތުން ދެންމެ ނިޔާ ފާހަގަކުރިހެން، ވަރަށް ނިކަމެތި ރައްޔިތުން އެބައުޅޭ. އެހެންނަމަވެސް،
މީގައި ކަންބޮޑުވާން ދިމާވާ ކަމަކީ، ޙަޤީޤަތުގައި 30 ގޮޅިއެއް މީގެތެރެ އަށް އައުން. ފަރުމާކޮށްފައި 30 ގޮޅިއެއް
މީގައި ތައްޔާރުވެފައި ހުރިއިރު، މީގައި ކަންބޮޑުވުން އެބައާދޭ ރައްޔިތުން. އަޅުގަނޑުމެންނަކީ ދެފުށް ފެންނަ ގޮތަށް
މަސައްކަތްކުރަން އަ އި ސަރުކާރެއް. އަޅުގަނޑުމެން އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ، އަޅުގަނޑު ގައިމު ވެސް ހުންނާނީ ދެފުށް
ފެންނަ ގޮތަށް މަސައްކަތްކުރާނީ. އެއީ އަޅުގަނޑުގެ އަނެކައްޗަކީ، އިޢުލާން ކޮށްގެން ހުރިހާ ބޭފުޅުންނަށް އެ ފުރުޞަތު
24

ހުޅުވައިލުން. ގިނަ ރައްޔިތުން ބޭނުންވަނީ ވެސް އެ ގޮތް. ބައްލަވާ ނިކަން! އަޅުގަނޑުމެން ޚާއްޞަ އެހީ އަށް
ބޭނުންވާ ބޭފުޅުންނަށް، ނުވަތަ އެބޭފުޅުންނަށް 30 ގޮޅި ހަމަޖައްސާފައި، އެތާ މަސައް ކަތްކުރަމުންދާ ބައެއް
ބޭފުޅުންނަށް 30 ގޮޅި ހަމަޖައްސާފައި ކަންކަން ކުރީމަ ދެން ވާނެ ގޮތް ބައްލަވާ! އަޅުގަނޑުމެންނެއް ނޫން އިނގޭތޯ
ޚާއްޞަ އެހީއަށް ބޭނުންވާ ބޭފުޅުންނަށް ގޮޅި ހަމަޖައްސާނީ. ޖެންޑަރ މިނިސްޓްރީން. އަޅުގަނޑުމެން ކަނޑައަޅާ 30
ގޮޅި. ކަނޑައަޅާފައި ހަވާލުކުރާނީ އެ ބޭފުޅުންނާ. އެއީ ކަންނޭނގެ ދެފުށް ފެންނަގޮތަށް އަސްލު ކަންކަން ކު ރުމަކީ.
މިއީ ކަންނޭނގެ އަސް ލަކީ. ދެން ޙަޤީޤަތުގަ އި 30 ގޮޅީގެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެން ދައްކަމުންދާއި ރު ޙަޤީޤަތުގައި
މޭޔަރަކަށް ގިނަ ފަހަރު ނޭނގޭނެ ކޮމިޓީގެ މަސައްކަތް ހި ނގަމުންދާ ގޮތެއް. މޭޔަރާއި ޑެޕިއުޓީއާ ވަނީ ވައިބަރ
ގްރޫޕުން ބޭރުކޮށް ލާފައި އިނގޭތޯ. ބޭރުކޮށްލާފައި ގްރޫޕުން ވަނީ. ކީއްވެގެންތޯ ބޭރުކޮށްލީ ބަލަން ހިނގާ! މޭޔަރު
ދެންނެވީ، ކޮމިޓީގައި ތިއްބެވި ބޭފުޅުން ހުރިހާ، ބޭފުޅުންގެ މަޝްވަރާއާ އެކީގައޭ ކޮމިޓީ ހިންގަންވާނީ. ޙަޤީޤަތުގައި
އަޅުގަނޑަކީ ކޮމިޓީގައި އިންނަ ބޭފުޅެއް. އަޅުގަނޑަށް ގިނަ ކަންތައްތައް ކޮމިޓީގައި ހިނގާއިރު ނޭނގޭ. ނޭނގޭތީ
މޭޔަރު އެހެން ދެންނެވީމަ މޭޔަރު ބޭ ރުކޮށްލީ، ޑެޕިއުޓީ ބޭރުކޮށްލީ. ޙަޤީޤަތުގައި އަޅުގަނޑު ވަރަށް މާފާއެކީ
ދަންނަވަން އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުން މެން ބަރަކާ އަޅުގަނޑު ސުވާ ލެއް ރައްދުކުރަން މައްސަލައެއް
އެބައޮތްތޯއޭ ވާހަކައަކީ އެއްވެސް؟ އާދެ! އާދެ! އަޅުގަނޑު ހިތާމަޔާ އެކީގައި ދަންނަވަން ޙަޤީޤަތުގައި މިހާ ރުވެސް
މި މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން އެބަ އިންނެވި މިހާރުވެސް މާރުކޭޓު ކޮމިޓީގެ މެންބަރެއް ގެ ގޮތުގައި އިނގެތޯ. މި މަޖިލީހު ގެ
މެންބަރެއް، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު އެބަ އިންނެވި. ކީއްވެގެން ތޯ މޭޔަރާއި ޑިޕިއުޓީއާ މީގެން ބޭރުކުރަންވީ؟ މައްސަލަ
އެބައުޅޭ އިނގޭތޯ އެހެންވީމަ. ދެ ފުށް ފެންނަ ގޮތަށް މަސައްކަތްކުރަން ބޭނުންވަންޏާ މިގޮތަކަށް ކަންކަމެއް
ނުހިނގާނެ. މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ދަންނަވާލަން ބޭނުންވާ ކަމަ ކީ. ދެން، އަނެއް ކަމަކީ، 51 ގޮޅި، 51 ގޮޅި މިހާރު
ވެސް ދިވެހިން މަސައްކަތްކުރަމުންދާ 51 ގޮޅި އެތާނގައި އެބަހުއްޓޭ. ކީއްވެގެންތޯ 30 ގޮޅި އެޅީ؟ ކީއްވެގެންތޯ 30
ގޮޅިއަށް އެތަން ފަރުމާކުރެވެންވީ؟ ނުވަތަ ދެންމެ ދެންނެވިއިރު ބުނީ 28 ގޮޅިއެކޭ. ދެން ކީއްވެގެންތޯއޭ
އަޅުގަނޑުމެން އުމުރުން 65 އަހަރު ވެފައި ތިބި ބޭފުޅުންނަށް އަޅުގަނޑުމެން އެބަދޭ އެލަވަންސެއް ކަނޑައަޅަން.
ކީއްވެގެންތޯ އިތުރަށް؟ އަޅުގަނޑުމެންގެ ވަޢުދަކީ ފުރަތަމަ ވެސް ޒުވާނުންނަށް ވަޒީފާ ހަމަޖެއްސުން. ދިވެހި ޒުވާނުން
ތިބީ ވަޒީފާއާ ދުރުގައި، ގޮޅިތައް އެތަނުން މަދުކުރުމުން. ނޫން، ގޮޅިތައް މަދުކޮށްފިއްޔާ، ސަރުކާރުން 117 ގޮޅިއަ ށް
ބަދަލުކުރީމަ އެތައް ބައެއްގެ ޙައްޤުތައް ހެއްލި ގެން އެބަދޭ. އަޅުގަނޑަށް ފެންނަ ގޮތުގައި ވެއްޖެއްޔާ ދެ ފުށް ފެންނަ
ގޮތަށް މަސައްކަތްކު ރުމަކީ، އިޢު ލާނުކޮށްގެން ގިނަ ރައްޔިތުން ވެސް ބޭނުންވަނީ؛ އަޅުގަނޑު މިހާރު ވަރަށް ގިނަ
ރައްޔިތުންތަކެއް ޖަމާވި. އަޅުގަނޑަށް ހަނދާންވާ ގޮތުގައި 800 އެތައް ރައްޔިތުންނެއް ޖަމާވި ގޮޅިއަށްޓަކައި. ގޮޅި
ހޯދަން. މިއީ ނިކަމެތި ރައްޔިތުން. ދެން، އަނެއް ކަމަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ބައްލަވައިލައް ވާ، އެތާ އެތެރޭގައި
ވިޔަފާރިކު ރަމުންދާ އުސޫލު. ކޮން އުސޫލަކަށްތޯ؟ އެތާ އެތެ ރެއަކީ ދެންމެ ވަޙީދު ފާހަގަކު ރެއްވި ގޮތަށް، ދެންމެ
25

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވަޙީދު ފާހަގަކު ރެއްވި ފަދައިން، އެއީ ދަތުރުވެރިންގެ މާރުކޭޓު ޙަޤީޤަތުގައި. އެއީ ނިކަމެތިންގެ
މާރުކޭޓު އެއީ. އެއީ ވިޔަފާރިވެރިންގެ މާރުކޭޓެއް ނޫން އެތާ ހިންގަމުންދަނީ. އެތަނުން ކިހިނެއްތޯ އެތާނގައި
ކަންތައްތައް ހިނގަމުންދަނީ؟ ރާއްޖެ އެތެރެކުރާ ގިނަ މުދާތައް ރިސޯޓުތަކަށް ބޭރުކުރުމަށްޓަކައި ޖީ.އެސް.ޓީ ނުދައްކާ
އެތާ ވިޔަފާރިކުރަމުންދަނީ. ކީއްވެގެންތޯ؟ ގޮޅީ ނަންބަރު ޖަހާލީމަ އެވީ ލޯކަ ލް އެއްޗެއްސަށް. މިއީތޯ މިކަން ކުރަންވީ
ގޮތަކީ؟ އެ ފުރުޞަތު ގައިމު ވެސް އަޅުގަނޑެއް ނުދޭނަން. އަޅުގަނޑު މި އައީ މި ސަރުކާރަށް، މި ސަރުކާރަށް
ތާއީދުކުރީ، މި ސަރުކާރަށް އަޅުގަނޑުމެން ތާއީދުކުރީ ދެ ފުށް ފެންނަ ގޮތަށް ކަންކަން ކުރަން. އެހެންވީމާ ،
އަޅުގަނޑު އެކަނި ވިޔަސް އަޅުގަނޑު ހުންނާނީ އެގޮތަށް އި ރާދަކުރެއްވިއްޔާ. އަޅުގަނޑު ރައްޔިތުންނަށް ވެސް ހަމަ
ދަންނަވާލަން. އަޅުގަނޑު ހުންނާނީ ހަމަ ތެދުމަގުގައޭ. ޝުކުރިއްޔާ ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.
މާލޭ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ފަޒީން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެމް.ޕީ ފަލާޙް ކުރެއްވި ސުވާލު އެއީ ތަންފީޒުކުރުން ލަސްވަނީ ކީއްވެގެންތޯ؟ ދެން އެއަށް ޖަވާބުދޭން ،
ތަންފީޒުކުރެވޭނީ ލިޔުމުގައި މޭޔަރު ސޮއިކުރެއް ވީމަ. އެއީ 49 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)، މޭޔަރުގެ ވާޖިބު އަދާކުރެއްވުމުގެ.
އެއީ އެކަން ނުކޮށް މިހާރު އޮންނަނީ. މިހާރު އޮންނަތާ އެއް ނިންމުމަށް އެއް މަސްދުވަސް. އަނެއް ނިންމުމަށް 40
ދުވަހަށްވުރެ އިތުރުވެގެންދަނީ. 50 ދު ވަސް މިހާރު ހަމަވަނީ. ދެން، ސުވާލުތަކެއް އުފައްދައިފިއްޔާ، އަޅުގަނޑަށް
އެއަށް ޖަވާބުދެވޭނެތޯ މިތާ؟ މިހާރު ކޮމިޓީގެ މެންބަރަކަށް ހުންނަވައި، އެއްކަލަ އަޅުގަނޑުމެން ގަވާއިދު
އިޞްލާޙުކުރަންވެގެން މި މާއްދާއަށް މަޝްވަރާކުރެވުނު އެންމެ ފަހު ޖަލްސާ ނިންމާލި ހިސާބުން، ދެން ކައުންސިލަށް
އޭތި ހުށަހެޅީ. އޭގެފަހަ ކުން އިތުރު ބައްދަލުވުމެއް ނުބާއްވާ ގަ ވާއިދުގައި. އެތާ ބައިވެރިވެވަޑައިގެންނެވި ބޭފުޅުން އެއީ.
ޖީ.އެސް.ޓީ ނުދެއްކޭ ގޮތަކަށާއި، އެތާނަގއި ރިސޯޓް ސަޕްލައިކުރާތީ އެ ކަންތައް ހު އްޓުވުމަށާއި، އެ ހުރިހާ ކަމަކަށް
ފިޔަވަޅުއެޅުމަށްޓަކައި އޮންނާނެ ގަވާއިދަށް އިޞްލާޙުތަކެއް ގެނެއްސަ. އޭގައި ބައިވެރި ވެވަޑައިގެން ނޯޓިސް ވެސް
ދެއްވާފައި، މިހާރު ވަރަށް ޖަޒުބާތުގައި ވާހަކަދައްކަވަނީ. ދައްކަވާއިރު ދެން ހީވަނީ އެއިން އެއްވެސް ކަމެއް ނުވެގެން
ހުރެ ދައްކާހެން. ދެން އެ ބައްދަލުވުމަކީ އެއީ ވަރަށް ކުރީގެ ބައްދަލުވުމެއް. އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ، ކުރީގެ
ކައުންސިލަރ މުޙައްމަދު، މިހާރު އެމް.ޕީ މުޙައްމަދު ވެސް ބައިވެރިވެވަޑައިގެންނެވި އެ ބައްދަލުވުމުގައި. ދެން، އެއީ
ހަމައެކަނި ކޮމިޓީގެ އެތައް ބަދަލުވުމެއް ބޭއްވިގެން ދިޔައިރު ޝާހީން ވަޑައިގަންނަވަ އި ބައްދަލުވުމުގައި
ބައިވެރިވެ ވަޑައިގެން ނިމެންދެން އިންނެވި ފުރަތަމަ ބައްދަލުވު މުގައި. އެއަށްފަހު ދެން، އިތުރު އެއް ބައްދަލުވުމުގައި
ބައިވެރިވެ ވަޑައިގެންނެވީ. ދެން، އަޅުގަނޑުމެން ކިޔަން. ވަކިން އަދި އަޅުގަނޑުމެން ކޮންމެ ފަހަރު ވެސް ކިޔާފައި،
ވަކިން ގުޅާފައި ވެސް ބުނަން މިހާރު ވަޑައި ގެންނެވޭނެތޯ މި ގަޑިއަށް. ދެން ވިދާޅުވެގެން ލަސްކޮށްފައި ވެސް
26

ހުންނާނެ. އަދި އެއް ބައްދަލުވުން އަޅުގަނޑުމެން ހުންނަ، ދިރިއުޅުއްވާ ސި ޓީގެ އެ ބައި؛ ހުޅުމާލެއަށް ބަދަލުކުރަން
ވެސް ނިންމިން، ޝާހީނަށް އާދެވޭ ގޮތް ހަދަ އިދިނުމަށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެން، އެ ސުވާ ލާ ގުޅޭ ޖަވާބު ދެއްވިއްޔާ ރަނގަޅީ.
3: މާލޭ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ފަޒީން ވާހަކަދެއްކެވުން:
30 ގޮޅީގެ ވާހަކަދެއްކީމަ، އެއަށް އަޅުގަނޑު 3 އޯޑިއޯއެއް އެއާއެއްކޮށް އެ އަށް ދޭނަން. އެއީ 19 ވަނަ ކުއްލި
ޖަލްސާގެ އެންމެ ފަހު ސެޝަންގެ ޔައުމިއްޔާ އަދިވެސް ނުނިމޭ. އަދި ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނާ ހަމައަކަށް ނާދޭ .
ނައިސް އޮތް ސަބަބަކީ ކޮންމެ ދާއިރާއަކަށް ކައުންސިލަރު ންނަށް ދޭ ގޮތަށް ދެ ގޮޅި ޚާއްޞަ އެ ހީގެ ނަމުގަ އި
ހުށަހަޅުއްވަމުން މޭޔަރު ވިދާޅުވީ، އަޅުގަނޑަށް ސަޖެސްޝަނެއް ނުދެވޭނޭ ރިޔާސަތުގައި އިނދެގެންނެއް. އެކަމަކު
އަޅުގަނޑަށް ފެނުނީ، މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި މީގެ ކުރީގައި ވެސް، މުޙައްމަދުމެން ވެސް މިކަން ކުރީ ދާއިރާތަކުގައި
ކޮންމެ ބޭފުޅަކަށް، މިސާލަކަށް އެއީ ކުރީގެ ކައުންސިލަ ރަށް އިޝާރާތްކުރައްވައި އެ ވިދާޅުވަނީ. މިސާލަކަށް ދެ ގޮޅި
އިނގޭތޯ. އެއީ ދާއިރާތަކުން އަންނަ ޚާއްޞަ ހާލަތްތަކަށް. މީހުން ދެއްވި ޚިޔާލަށް، ހުށަހެޅުއްވި ގޮތަށް ހުށަ ހެޅުއް ވީ
ކައުންސިލަރ އާދަމް ޝަރީފް. ދެން، މި ހުށަހެޅުއް ވުމާއެކު، އަޅުގަނޑު ދެން ހަމަ ކުރިން ވެސް ފާހަގަކުރި ޕޮއިންޓު
އަންނަނީ. އެއްބަސްނުވެވޭނެ ކަމަށް. ދެން، ދެވަނަ އޯޑިއޯގައި އަޅުގަނޑު މި ދަނީ، މައުޟޫޢުގައި ޑެޕިއުޓީ މޭޔަރު
ވާހަކަދައްކަ ވަމުން ހުށަހެޅުއްވި، އެ ތަނުގައި އުޅޭ ފަރާތްތަކަށް ދޭންށާއި، ޒުވާނުންނަށް ދޭންށާއި، އަންހެނުންނަށް
ދޭންށާއި، އެގޮތަށް ވަރަށް ގިނަ ގޮތްތަކެއް ހުށަހެޅުއްވި. ދެން، އަޅުގަނޑު އެއަށް ވެސް ޖަވާބު ދިނިން، ޒުވާނުންނަށް
މަސްވެރިންނަށް، އެގޮތަށް މިސާލަކަށް ލަވަކިޔާ މީ ހުންނަށް ދިނީމާ އެ މީހުންނޭ ބާރު ވެރިވާނީ. މި ވިޔަފާރިއަކަށް
ރަނގަޅެއް ނުވާނޭ. އެއީ އެ މީހުން ބާރުވެރި ކުރުވާކަށް ނޫން މި އުޅެނީކީ. މި އުޅެނީ ލޯކަލް މާރުކޭޓުގެ ވިޔަފާރި
ރަނގަޅުކުރެވޭތޯ، ރަށްރަށުގެ އުފެއްދުންތެރިކަން ރަނގަޅުކުރެ ވޭތޯ އަދި އާއްމުންނަށް ރަނގަޅު ޚިދުމަތެއް ދެވޭތޯ.
އެހެންވީމާ، މި 3 އޯޑިއޯ އަޅުގަނޑު މި ކޮމިޓީއަށް އަރުވާނަން. ދެން، އަދި އަޅުގަނޑުމެން ހުށަހެޅި ގަވާއިދުގެ
ޑުރާފްޓު؛ އޭގެން ވަރަށް ގިނަ ސުވާލުތަކަކަށް ޖަވާބު ލިބޭނެ. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ހުންނާނީ އެ ސަ ރވޭގެ
ނަތީޖާއަށް ބަލައި، އޭގައި ހުރި މައްސަލަތައް، ޝާހީން އެ ފާހަގަކުރެއްވި، އެއްކަހަލަ ނުވާ ކަންތައްތައް އެ ގޮތަށް
ކުރެއްވި ހުރިހާ ކަމަކަށް ޖަވާބުދެ ވޭ ގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެން އޮންނާނެ ޑްރާފްޓެއް ހުށަހަޅާފަ. އަދި އެއާއެކީގައި
އަޅުގަނޑު އަރުވާނަން، އަދި ހަމަ ޝަމާޢު ހުށަހެޅުއްވި، ޑެޕިއުޓީ މޭޔަރު ހުށަހެޅުއްވި ޑްރާފްޓު ވެސް. އެ ދޭތި
މިހާރު އަރުވާނަން.
27

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މޭޔަރު އަދި ޑެޕިއުޓީ މޭޔަރު އެއްޗެއް ވިދާޅުވާން އޮތީމަ.
މާލޭ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ ޑެޕިއުޓީ މޭޔަރު ޝަމާޢު ޝަރީފް ވާ ހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ދެން، ވަރަށް ވާހަކަ އެބަދެއްކޭ މިތާނގައި. ދެން، އަޅުގަނޑު ހަމަ ކުރު ގޮތަކަށް އެމް.ޕީ ފަލާޙްގެ
ވާހަކައިގައި އެ ވިދާޅުވަނީ ކޮންއިރަކުންތޯ ނިންމޭނީ؟ ޙަޤީޤަތުގައި މި ތަނުގައި ތިއްބެވި އެއްވެސް ކައުންސިލަ ރަކަށް
ނޭނގޭ ނިންމޭނެ ދުވަހެއް. އިނގޭނެ ނަމަ، މިދިޔަ އަހަރުން ފަށައިގެން މިހާ ތަނަކަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް
އެއްބަސްނުވެވި. މި ހިސާބަށް ނައިސްކަން ޔަޤީން. ދެން، އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް އިތުރު ދޮގުހަދާ ވާހަކަ ވަރަށް
ބޮޑަށް އެބަ ދެކެވޭ. އެއަށްވެސް ހަމަ އެއްޗެއް ދަންނަވާލަން ބޭނުންވޭ. ނިންމުން ނިންމުމަކަށް ވަނީ، އެ
ތަންފީޒުކުރަން ނިންމުމުގައި ސޮއިކުރާ ހިސާބުން. ކައުންސިލުން އެތައް އަދަދަކަށް މިހާރުވެސް އެއްބަސްވެއްޖެ، ތި
ބޭފުޅުންގެ އަތުގައި ހުރި ލިޔެކިޔުންތަކަށް ބެލީމަ އިނގޭނެ، އެތައް އަދަދަކަށް އެބަހުރިކަން ނިންމިފަ. ދެން، ހަމަ
އަޅުގަނޑު އަދި ނިންމާލުމުގެ ކުރިން ދަންނަވާލަން. ލޯކަލް މާރުކޭޓު، ލޯކަލް މާ ރުކޭޓުގެ ވާހަކައެއް ނޫން
އަޅުގަނޑުމެން މި ދައްކަނީކީ. އެ ބަސް ވަރަށް ގިނައިން މިތާ އެބަ ބޭނުންކުރެވޭ. އަޅުގަނޑުމެން މިތާ ވާހަކަދެކެވެނީ
ދަރުމާރުކޭޓު މުސްކުޅި. ނޫނީ ކަރާ މާރުކޭޓް. އެ ބަދަލުވެފައި މި އޮތީ ދަތުރުވެރިންގެ މާރުކޭޓަށް. އެ ތަނަކީ ރާ އްޖޭ ގެ
ރަށްރަށުގައި ހައްދާ ކާބޯތަކެތީގެ ބާވަތްތައް ގެނެސް، އެންމެ ކުޑަ އަގެއް ގައި ވިއްކައިލެ ވޭނެ ގޮތަށް ދަތުރުވެރިންނަށް
ޚާއްޞަކޮށްގެން ހެދި ތަނެއް. މީކީ ލޯކަ ލް މާރުކޭޓެއް ނޫން. މިއީ ހަމަ އަންނަ ދަތުރުތަކުގައި މަޑުކޮށްލައި،
ވިއްކައިލާފައި ދާން، ނަންނޯޓުކޮށްގެން އެ ތަނުގައި މީހުން ތިބި މާރުކޭޓެއްގެ ވާހަކަ. އެތަނުގައި ގޮޅިތައް ކުއްޔަށް
ދެނީ ވެސް ވަރަށް ކުޑައަގެއްގައި. ކުޑައަގެއްގައި ދިނުމުގެ ބޭނުމަކީ ވެސް، އެންމެ ކުދި ވިޔަފާރިތައް ކުރާ،
ދަނޑުވެރިކަންކުރާ މީހުންނަށް ވިއްކާލަން، އެންމެ އަގުހެޔޮކޮށް އެކަން ކުރެވޭނެ ގޮތެއް ހޯދައިދޭން. އެހެންނަމަވެސް ،
އެ ތަނުގެ ޙަޤީޤަތަކީ، ދެން ސަރވޭ ރިޕޯޓެއްގެ ވާހަކަ؛ 3 ރިޕޯޓެއްގެ ވާހަކަ ދެކެވޭ. އަޅުގަނޑެއް ހަމަގައިމު ވެސް
އަދި އެ ރިޕޯޓެއް ނުދެކެން. އެކަމަކު އެ ރިޕޯޓެއްގެ ވާހަކަ ކައުންސި ލުގެ ބައްދަލުވުންތަކުގައި އެބަހުރި ދައްކާފަ.
އަޅުގަނޑަކަށް ހިޔެއް ނުވޭ މި ތަނުން މާ ގިނަ ކައުންސިލަރުންނަކަށް ފެނުނުހެނެއް ވެސް. އެ ރިޕޯޓުތަކުން ދައްކާ
ގޮތުން ކަމަށް ވިޔަސް، އެތަނުގައި މިހާރު އޮޕަރޭޓުކުރާ އެބަތިބި އަށާވީހަކަށް، ތިރީހަކަށް މީހުން. އެ 30 މީހުންނަށް
ގޮޅި ދޭ ވާހަކައެއް އެ ދައްކަނީ. ރަނގަޅު؛ އަޅުގަނޑު ވެސް ހަމަ ވަރަށް ބޮޑަށް ބާރުއަޅަން، އެ ތަނުގައި
ޒަމާންވަންދެން ވެސް ކުރި ބަޔަކު ވެސް އެބަތިބި. ދުވަސްވެފައި ތިބި ބަޔަކު ވެސް އެބަތިބި. އެ މީހުންނަށް
ނަފްސާނީ ގޮތުން ވެސް ދިމާވެދާނެ ގޮތަކަށް ބެ ލުމަށްފަހު، އެ މީހުންނަށް ޚާއްޞަ ކަމެއް ދިނުމަށް އަޅުގަނޑު ވެސް
28

ހަމަ ބާރުއެޅިން އިނގޭތޯ. އެއީ ވަރަށް މަދު އަދަދެއް އިނގޭތޯ. އެއީ ހައެއްކަ މީހުންގެ ވާހަކަ މި ދައްކަނީ.
އެހެންނަމަވެސް ވަލްނަރަބަލް ގުރޫޕުތަކުގެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑު ޚާއްޞަކުރީ، މިހާރު ވަރަށް ބޮޑަށް، ޤާނޫނުއަސާސީގައި
ވެސް އޮންނާނެ އިނގޭތޯ، ވަލްނަރަބަލް ގްރޫޕުތަކަށް އެޑްރެސްކުރާ ވާހަކަ، ގާނޫނުތައް ހަދާއިރު ވެސް. ތި
ބޭފުޅުންނަށް އަދި މާ ރަނގަޅަށް އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ. އެހެންވީމާ، އަންހެނުންނަށް ކޮންމެވެސް ވަރެއްގެ
އެލޮކޭޝަނެއް ދިނުމާއި، ޒުވާނުންނަށް އެ ލޮކޭޝަނެއް ދި ނުމާއި، މި ކަހަލަ ވާހަކަތައް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރީ
އެހެންވެގެން. އެއީކީ ކޮންމެހެން ލަވަކިޔާ މީހުންނާއި، ދެން ތިބި މީހުންނަށް ދޭންވެގެންނެއް ނޫން. އެ ވާހަކަ ވެސް
ހިއްސާކޮށްލީ. ދެން، އަނެއް ކަމަކީ، އެންމެ ނިކަމެތިންނަށް ޚާއްޞަކޮށްގެން އަންނަ މާރުކޭޓުގައި މިހާރު އެ ހިންގަނީ
ނިކަމެތިންނެއް ނޫން. އެތާނގައި ޙަޤީޤަތަށް ބަލާއިރުގައި އެ ތަނުގައި އެބަ ހިނގާ ބައިވަރު ކަންތައްތަކެއް. މޭޔަރު
ވެސް ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް، ފަޒީންގެ ވާހަކައިގައި ވެސް އެއްބައި ވާހަކަތައް ހިއްސާކޮށްދެއްވި. އެތަނުގައި ހިނ ގާ
އެއް ކަމަކީ، އެތަނުގެ ގޮޅި ކުއްޔަށް ނަގަނީ މީހަކު. ނަގާފައި އެ ގޮޅި ކުއްޔަށް ދިނުމުގެ ވިޔަފާރި، ރިއަލްސްޓޭ ޓްގެ
ބައެއް އެބަދޭ. މާރުކޭޓުގެ ގޮޅިއެއް އެބަ ހިންގާ 12000 ،20000 ،15000 ރުފިޔާއަށް ކުއްޔަށް ނަގައިގެން. އެއީކީ
އެންމެ ކުދި ވިޔަފާރިތައް ހިންގާ ގޮތެއް ނޫން. އެއަށްވު ރެ މާ ބޮޑު ސްކޭލެއްގައި އެ ހިންގަނީ. އެ ހެންވީމަ، އެވަރަށް
ހިންގޭނީ އެވަރު ގެ އިންކަމް ވެސް ޖެނެރޭޓު ކުރެވިގެން. އެހެ ންވީމާ، ދެން ގޮސް ބަލައިލީމާ ފެންނަނީ، އެތަނުގައި
ހިންގަނީކީ މާލެއަށް ގެންނަ، ރަށްރަށުން ގެންނަ ކުދިކުދި ވިޔަފާރިވެރިންގެ ކާބޯތަކެއްޗެއް ނޫން. ކަސްޓަމުން ލޮރީ
ކައިރިކޮށްލާފައި، އެތަނަށް މުދާ ލޯޑުކޮށްގެން އެ ތަނުން ހަމަ ސީދާ ދޯންޏަށް ފޮނުވައިގެން، އިނގޭތޯ ސަޕްލައި
މާރުކޭޓެއް ވެސް އެބަ ހިނގާ އިނގޭތޯ. ރިސޯޓް ސަޕްލައިތައް އެބަ ހިނގާ އެތާ. އެހެން ވީމާ، އެކަހަލަ ބައިވަރު.
އެހެންވީމާ، އެތަނުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިހާރު މިދާ ގޮތަށް ގޮސް އެ ތަން ދޫކޮށްލައިފިއްޔާ އެއްގޮތަކަށް ވެސް ހަމަ
ނިކަމެތިންނަކަށް ނުލިބޭނެ ޖާގައެއް. ހަމަ ޔަޤީން. އެ ތަނުގައި ހަމަ ހިނގާނީ ފުޅާ ދާއިރާއެއްގައި ރިސޯޓުތަކަށް
ވިޔަފާރިކުރާ މީހުންގެ ވިޔަފާރިތައް ހިނގާނީ އިނގޭތޯ. ދެން، ޖީ.އެސް.ޓީއަށް ރަޖިސްޓްރީކުރާ ވާހަކައާ އެއްޗެ ހި
ހަދައި، އުސޫލު ހަދާއިރުގައި ހިމަނާ އެބަ. އެހެންނަމަވެސް، އެއީ ޙައްލެއް ނޫން. އެއްކަލަ ނިކަމެތި މީހާ
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނިގްލެކްޓު މި ކުރެވެނީ. އެންމެ އާދައިގެ މީހާގެ ވާ ހަކައެއް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނުދެއްކޭނޫންތޯ؟
އެތަނުގައި މުޅިން އެހެން ވިޔަފާރިއެއް މި ހިނގަނީ. އެހެން ވީމާ، އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވޭ ގޮތުން ކުރިއަށް އޮތް
ތަނުގައި އެ ސަޕްލައި މާރުކޭޓް ހިންގާ މީހުންނަށް ވަކިން އެހެން ދިމާލެއް ވެސް ހޯދަންޖެހޭ އެބަ. އެއީ އެހެން
ޑިމާންޑެއް އަދި. ދެން، ދާދި ފަހުން މޭޔަރު މި ކަމަށް ބޭނުންވާ މީހުންގެ، ޝައުގުވެރިކަން ހުރި މީހުންގެ ވާހަކަތައް
އަޑުއަހާލަންވެގެން ބޭއްވި ބައްދަލުވުމެއް، އަޅުގަނޑު ވެސް ބައިވެރިވިން. އަޅުގަނޑު ވެސް ހަމަ ކޮސްވި އިނގޭތޯ.
ގާތްގަނޑަކަށް އަށް ސަތޭކަ ފަންސާހެ އްހާ، ނުވަ ސަތޭކަ އެއްހާ މީހުން އައި އެތަނަށް. ހަމަ ކޮސްވާނެނޫންތޯ މީހުން.
ކޮންމެ އަޅުގަނޑުމެން ނިންމައިގެން ތިބެންވީތޯ، އެ ތަނުގައި ކުރާނީ 117 މީ ހުން އެކަންޏޭ ވިޔަފާރި؟ ނޫން. އަލަށް
29

ފަށަން ވެސް ބޭނުންވާ ބައިވަ ރު މީހުން ވެސް ތިބޭނެ އިނގޭތޯ. ބައިވަރު މީހުން ބޭނުންވާނެ ފުރުޞަތު. އެހެންވީމާ ،
އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ބޮޑަށް ހަމަ މަސައްކަތްކުރިން، ދެން ފާސްނުވޭ. ދެން، އެހެންނަމަވެސް، ވަރަށް
މަސައްކަތްކުރިން ވީހާވެސް ގިނަ ބަޔަކަށް އެ ފު ރުޞަތު ދެވޭތޯ. އެންމެ ލުއި ގޮތަކަށް އެތަނަށް ވަދެ،
ވިޔަފާރިކުރުމުގެ ޖާގަ ދެވޭތޯ. ދެން އެހެންނަމަވެސް، އެއެއް ފާހެއް ނުވޭ. ދެން، އެ ނިންމެވި ނިންމުމަކަށް ނުވާ
ހިނދެއްގައި އަޅުގަނޑު ހަމަ ތަކުރާރުކޮށް ދަންނަވާލަން، އަޅުގަނޑު ގަބޫލެއް ނުކު ރާނަން ގޮތެއް ނިންމިފައި އޮތް
ކަމަކަށް އިނގޭތޯ. ގާނޫނެއް ވެސް ގާނޫނަކަށް ވަނީ ތަސްދީ ގުކުރާ ހިސާބުން. އެ ދޭތެރޭގައި ހިމެނޭ ވަގުތުތަކުގައި
އެއީ ނިންމިގެން ކުރިއަށްދާ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑެއް ގަބޫލެއް ނުކުރާނަން. އެހެންވީމާ، މި ދޭތެރޭގައި ހިނގައިދޔަ
ކަންތައްތަކާއި، ހު ރިހާ އެއްޗެއް. ޓައިމްލައިން ރަނގަޅަށް ބައްލަވައިލައްވައިފިއްޔާ އިނގޭނެ، ކުރެވުނު
މަސައްކަތްތަކާއި، ޚިޔާލު ތަފާތުވުންތަކާއި، ޚިޔާލު އެއްގޮތްވީ ވަގުތުތަކާ އި، މި ހުރިހާ ކަމެއް ވެސް އެނގޭނެ. އަދި
އޭގެއިތުރުން އަޅުގަނޑަށް ފެނޭ، ހަމަ ތި ބޭފުޅުން ވެސް ދެން،ޚިޔާލެއް ދެއްވާ ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ، ހަމަ ރައްޔިތުންގެ
ފަރާތުން އައި ޝަކުވާތައް. އެބަހުރި ސިޓީބިޓީ ވެސް. އެބަހުރި އެތައް ބަޔަކު ބައްދަލުކޮށްފައި ހިއްސާކޮށްފަ.
އެހެންވީމާ، މިކަހަލަ ބައިވަރު ކަންތައްތައް، އުދާސްތައް އެބަހުރި އެތަނުގައި އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެންނާ ދިމާލަށް
އެބަ ހަމަ މަގެއްގެ މަތީގައި ހުރަސްކޮށްނުލެވޭނެ، އެނގޭނެ ތިބޭފުޅުންނަށް ވެސް ހަމަ ވަރަށް ރަނގަޅަށް. މާރުކޭޓު
ސަރަހައްދުން ހުރަސްކޮށްލާ ހަމަ ކޮންމެ ފަހަރެއްގައި ހަމަ ގޮވާ ތި ހުރިހާ ވާހަކަތަކެއް އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ ،
އަޅުގަނޑުމެން ވެސް ބޭނުން ހަމަ އަވަހަށް ނިންމަން. މާރުކޭޓެއް ނެތި މާލެ މިހެން، މިހާ ޒަމާންލ ދުވަސްތަކެއް
ވަންދެން 8 މަސް، 9 މަސް ވެގެންދި ޔައިރުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވެސް ފަސޭހައެއް ނޫން. އަވަ ހަށް ނިންމަން
ވެސް ބޭނުން. އެހެންނަމަވެސް، ހަމަ ޚިޔާލު ތަފާތުވެ މިހާ ބޮޑަށް އޮތީތީވެ ކަންނޭނގެ މި އޮތީ. ދެން، ދާއިރާތަކު ގެ
ކެމްޕޭނެއްގެ ވާހަކަ. ކެމްޕޭނުގެ ވާހަކައެއް އެއްވެސް ވަރަކަށް ނުދެކެވޭ މިތާކު. ކެމްޕޭނެއް ކުރާކަށް އެންމެ 30 ގޮ ޅި
ބަޔަކަށް ދީގެން ލިބޭނީ ކޮންވޯޓެއްތޯ؟ ކާކަށްތޯ ވޯޓު ލިބޭނީ؟ އެއަށްވުރެ މާ ބައިވަރު ވޯޓު ލިބޭނެނޫންތޯ އަވަހަށް
ރަގަޅު ގޮތެއްގައި މާރުކޭޓެއް ހިންގަން ފަށައިފިއްޔާ. އެހެންވީމާ ، އެއީކީ އެއްވެސް ކަހަލަ ރަނގަޅު ވާހަކައެއް ކަމަކަށް
އަޅުގަނޑެއް ނުދެކެން. އޭގައި ވެސް ދެކެވިފައި އޮތީ، ދާއިރާތަކުގައި އެބަ ތިއްބޭ އިންތިޚާބީ މީހުން. ތިބޭއިރުގައި
އެބަ އާދެއޭ ސިޓީތަކާ އެއްޗިހި. އަދި ބައްދަލުކޮށްފައި ވެސް އެބަ ހުއްޓޭ ވަރަށް ނިކަމެތި ހާލުގައި އެކަން ކުރަން
ބޭނުންވާ މީހުން. އެ ކަހަލަ މީ ހުންނަށް ފު ރުޞަތެއް ދޭ ވާހަކަ ދެއްކީ. އެހެންވީމާ، މިތާ މުޅިން މާނައޮޅޭ ގޮތަށް އެ
ވާހަކަ ވެސް ގެނައީ. އެހެންވީމާ، އެ ވާހަކަ ވެސް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން. ދެން، އަޅުގަނޑުގެ ވެސް އު އްމީދަކީ،
މަޖިލީހުގެ ލަފާ ވެސް ލިބިގެން، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކޮންމެވެ ސް އެއްގޮތަކަށް ޚިޔާލު އެއްގޮތްވެގެން ނަމަވެސް، މީގަ އި
ގޮތެއް ހޯދައިގެން އަވަހަށް މާލެއަށް ދަތުރުވެރިންގެ މާރުކޭޓުގެ ޚިދުމަތް ލިބޭނެ ގޮތް ވުން. ވަރަށް ބޮޑަށް
ޝުކުރިއްޔާ.
30

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވެސް އެބަ ތިއްބެވި ސުވާލުތަކަށް ވެސް. އެ ހެންވީމާ، ކުރުކޮށް ޖަވާބުދެއްވުން އެދެން.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މެންބަރަކަށް ފުރުޞަތު ދޭނަން. އެ ވާހަކައިގެ ތެރޭގައި ގެންނެވީމަ ރަނގަޅުވާނެ.
މައްޗަންގޮޅީ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު.
މައްޗަންގޮޅީ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ ހު ރިހާ ބޭފުޅުންނަށް. އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ބައެއް ފަހަރަށް އަޅުގަނޑާ ދިމާއަށް
ވެސް އައި އްސި ވަރަށް ގިނަ ހަމަލާތަކާ އެއްޗިހި. އަޅުގަނޑު އަނެއްހެން މާ ބޮޑަކަށް ހާސްވާ ކަމެއް ނޫން.
2014ވަނަ އަހަރު އެޕްރީ ލު، މޭ، ޖޫން ހަނދާންވާ ގޮތުން 8 ވަނަ ދުވަހު ކަންނޭނގެ ވޯޓުލެވިގެން ގާތްގަނޑަކަށް
78 ގޮޅިވަރު އެ ތަނުން ނެގުނު. އަޅުގަނޑު ހުށަހެޅީ، އަޅުގަނޑު ހަވާލުވެ ހުރީ ވެސް ކޮމިޓީގެ އިސްވެރި ޔަކަށް. މި
ކަހަލަ އެއްވެސް ޝަކުވާއެއް ވެސް ނާދޭ. ތިރީހަކަށް މީހުން ފާހަގަކުރެވުނު. ޚުދު މޭޔަރު އަދި މިއަދުގެ ޑެޕިއުޓީ
މޭޔަރު ދެ ބޭފުޅުން ވެސް އެ ދުވަހު ވެސް ހަމަ ވަރަށް ތަޢާރަފުކޮށްފައި ވެސް އަޅުގަނޑަށް ކުރި މަސައްކަތަށް ވެސް
އެ ހުރިހާ ވާހަކައެއް ދެއް ކެވި. ތިރީސް، ސާޅީހަކަށް މީހުންގެ ސާރވޭ ރިޕޯޓެއް ގެނައިމާ ވިދާޅުވީ، 45 އަހަރު ވެފައި
ތިބި ބޭފުޅުން އެބަތިއްބޭ. 10 އަ ހަރު، 15 އަހަރު، 25 ،20 އަ ހަރު ވެފައި ތިއްބެވި ބޭފުޅުން. ތަނެއް ކުއްޔަށް
ނަގައިގެން އެ މީހުން އެ ތިބެނީ ވެސް. ޔައުމިއްޔާތައް ހުންނާނެ. ހަމަ ވިދާޅުވެފައި ވެސް އެބަހުރި. އެ މީހުން ނޭ
އަނެއްކާވެސް ހަމަ ކުއްޔަށް ވެސް ނަގަނީ. އެހެންވީމާ، ހިނގާށޭ ތަކެތީގެ އަގު ހެ ޔޮކުރުމަށްޓަކައި އެ ބަޔަކަށް އެ
ތަން ދޭން. ދެން، އެބައި ބަހައްޓާ! މައްސަލައެއް ނެތް. އަޅު ގަނޑު އަބަދުވެސް ޝަކުވާކުރާ އެއް ކަމަކީ، ޔާމީނުގެ
ސަރުކާރުގައި އަޅުގަނޑުގެ 78 ވަރަކަށް ގޮޅި ދީފައި ހުއްޓާ، 158 ގޮޅިއަށް ބަދަލުކުރީ. އާޚިރު ނަތީޖާއަކަށް
ވެގެންދިޔައީ. ކޮންމެ މީހެއްގެ ގޮޅިއާ ޖެހިގެން ދެ ފަރާތުގައި އިން ދެ ގޮޅި ކުއްޔަށް ނަގަނީ. އެންމެ ފަހުން
އަޅުގަނޑު މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލު ގައި ހުރެފަ އި މަޖިލިސް މެންބަރަކަށް ބަދަލުވިއި ރުގައި ސަރވޭ ރިޕޯޓުގައި އޮންނާނެ
ވަރަށް ސާފުކޮށް ފެންނަން، އެތާނގެ ކު އްޔަށް ތިބި މީހުންގެ އަދަދު. ޚުދު މޭޔަރު އަގައިން ވެސް ވިދާޅުވި، ޑެޕިއުޓީ
މޭޔަރުގެ އަނގައިން ވެސް ވިދާޅުވި. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، ތި ބޭފުޅުން ގަބޫލުފުޅުކު ރައްވަންތޯއޭ، އެއީ
ތިތާގައި ހެދިދާނެ 2000 ގޮޅި ވެސް. އެއީ ގިނަ އަދަދަކަށް ބަޔަކަށް ތަން ދެނީތޯއޭ؟ އެއީ ފުރަތަމަ ސުވާލަކީ.
ނޫނިއްޔާ ބަޔަކަށް މަސައްކަތް ކުރަން ހެޔޮވަރު، ތަނަވަސް ޖާގައެއްތޯ ދޭންވީ. އަނެއްކާ އަޅުގަނޑު އެ ދުވަހު ހަމަ
ޝަކުވާކުރިން، ގޮޅީގެ 1 އަހަރުތޯ ނޫނިއްޔާ 2 އަހަ ރުތޯ .މަސައްކަތެއް ކުރަން ބަޔަކު އެ ތަނަށް ލާ ކަމަށް ވާނަމަ ،
އެ ބައެއްގެ އޮންނާނޭ ޑެޓެއް ވެސް. ދަރަންޏަށް އެއްޗެހި ނަގައިގެންނޭ އެކަން ކު ރާނީ. އެހެންވީމާ، އެކަމަށް ވެސް
31

އެއްބަސްވުމަކަށް އައި. ދެން އެއީ ކުޑަކުރުމަށް، ދެން ތި ވި ދާޅުވާ ވާހަކަ އާއި އިންޓްރެސްޓު ހުރި ކަމަށް ވިދާޅުވާ
ވާހަކައާއި، އަޅުގަނޑު ހަމަ ގަބޫލުކުރަން މާލޭގައި ނުވަތަ ރާއްޖޭގައި ވެސް ހަމަ ޑިމާންޑުތަކެއް އޮންނާނެ. އެކަމަ ކު
ގަބޫލުފުޅުކުރައްވަންތޯއޭ މިހާ ގިނަ ދުވަސް ވެގެން އައިސް، އަޅުގަނޑުމެންގެ ސަރުކާ ރެއް އޮވެ، އަޅުގަނޑުމެންގެ
ކައުންސިލެއް އޮވެ މިހާ ދުވަސް ވެގެން ތިބޭފުޅުން އެއްބަސްވުމަކަށް ނާދެވިގެން ތި އުޅެނީ، ތަނެއް ނުހުޅުވި ތި
އުޅެނީ، މިހާ ދުވަސް ވެގެންދާއިރު ތި އުޅެނީ ތިބުނާވަރުގެ ޓްރާންސްޕޭ ރެންސީއެއް ތި ތަނުގެ ނުފެނިގެންތޯއޭ؟
އެވަރަށް ޓްރާންސްޕޭރެންޓުނުވެގެންތޯއޭ ތިއުޅުއްވަނީ؟ ތި 30 މީހުން ނަގާ އެއް ކައިރީގައި ބައިތިއްބާފައި، ތި ތަން
ދެއްވަންވީނޫންތޯއ އަވަހަށް ގޮޅި. ކޮންމެހެން ތި 30 މީހުން ތިތަނުން ބޭރުކު ރިޔަސް އެއީކީ މައްސަލައެއް ނޫނޭ.
އަޅުގަނޑު ތި ތަނަށް ހުށަހަޅާފައި އޮންނާނީ، އެ 30 މީހުންގެ ވާހަކަ. އެއީ އަޅުގަނޑުގެ ހުށަހެޅީ ވެސް. އޭރު
ކައުންސިލުގައި ހުރެފައި، ހުށަހެޅީ ވެސް ތިތާގައި ތިބޭނީ އެއް ބަޔެކޭ. އެހެންނަމަ، 40 ،30 އަހަރު ވަންދެ ން
ނުތިބޭނެ އެ މީހުންނެއް. އަޅުގަނޑު ހުށަހެޅީ ވެސް. އެހެންވީ މާ، މިއަދު ތި 40 ،30 މީހުންގެ ވާހަކަ މޭޔަރު ވެސް
ވިދާޅުވި، އަދި އެހެން ބޭފުޅުން ވެސް ތި ވިދާޅުވަނީ ވަރަށް ފީކަޅާކޮށް. ދެން ކޮމިޓީއެއްގައި އަޅުގަނޑު އިންނަ
ވާހަކަ ނަންގަތީމަ، ރަނގަޅު. އަޅުގަނޑު ކައިރީގައި ބުނި، މުޙައްމަދުއޭ މުޙައްމަދުގެ ލަފާ އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުމޭ.
އެހެންވީމާ، އނިދެދޭށޭ. އެހެންވެ އަޅުގަނޑު އިނީ. އެއްވެސް ހާލެއްގައި ތިބޭފުޅުންގެ އެއްވެސް އެއްޗެއްގައި
އިންނާކަށް ހުރަހެއް ނާޅަން. އެއްވެސް އުނދަގުލެއް ނުކުރަން ތިބޭފުޅުންނަށް. ދެން ޖީ.އެސް.ޓީ ނުދައްކާ ވާހަކަ.
އެވެސް އަމިއްލަ، މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ ނިކަމެތިކަން އަމިއްލައަށް ތި ވިދާޅުވަނީ. ތި ބޭފުޅުންގެ އެ ފެންވަރު
ނެތީ އެކަންކަން ކުރުމުގައި. ހުށަ ހެޅި ހުށަހެޅުމުގައި އޮންނާ ނެ ޖީ.އެސް.ޓީ ނެގޭ ގޮތަށް ހުށަހަޅައިދީފަ. ޖީ.އެސް.ޓީ
ނެގޭ ގޮތަށް ލޯކަލް ތަކެތި ވެސް ވިއްކޭނެ އުސޫލުން އަޅު ގަނޑު ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުމުގައި ހުންނާނީ ވެސް، އެ
ކަންތައްތައް އެގޮތަށް. އެހެންވީމާ، ޖީ.އެސް.ޓީ ނުނަގާ ތިތަނުން ވަގަށް އެއްޗެ ހި ވިއްކާ ކަމަށް ވާނަމަ، އެއީ ހަމަ
މާލޭ ސިޓީ ކައުންސިލު ގެ މައްސަލައެއް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް ކިޔައިދެއްވަންވީ، ގިނަ ގޮޅިތައް ދީފިއްޔާ، ގިނަ
ބަޔަކަށް، ތިވިދާޅުވާ ހުރިހާ ބޭފުޅުންނަށް ތިތާގެ ކޭޓަރކުރެއްވޭނެތޯއޭ މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލަށް؟ ނޫނިއްޔާ ތިވިދާޅުވާ
117 ގޮޅިއަށް އެކަން ނިންމަވައިގެން ސަލާމަތްވާނެތޯއޭ؟ ނޫނިއްޔާ 30 ބޭފުޅުން އެކަހެރިކޮށްފައި ގުރުއަތު ލައިގެން
ތީތި ފުރިހަމަ ޙަ އްލެއް ތިބޭފުޅުންނަށް ގެނެވޭނެތޯއޭ؟ އެ 3 ސުވާލު.
ރިޔާސަތުން ވާ ހަކަދެއްކެ ވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ. ގަޑި ހަމަވާތީ އިތުރުކޮށްލަން ވެގެން، އިޢުތިރާޟެއް ނެތް ކަމަށް ވެއްޖެ އްޔާ 12:30ގެ ފަހުން
ކުރިއަށްގެންދާ ގޮތަށް އިނގޭތޯ. އެއްވެސް މެންބަރަކު؟ 3 ސުވާލު ކުރައްވަ އިފި.
32

މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލްގެ މޭޔަރު ޝިފާ މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
30 ބޭފުޅަކަށް ގޮޅި ދޭންޖެހުން އެއީކީ އަޅުގަނޑުގެ ހިތަ ކަށް މާ ބޮޑު އިޝޫއެއް ނޫން. އެކަމަކު ވިސްނާލަންޖެހޭ އެ އް
ކަމެއް އެބައޮތް. ދެން މުޙައްމަދު އެ ވިދާޅުވި ފަދައިން، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވިދާޅުވި ފަދައިން ،
އަޅުގަނޑުމެންނާއެކު އަބަދުވެސް މުޙައްމަދު މަސައްކަތްކޮ ށްދެއްވާ، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އެކުރީގައި ވެސް
މިކަންކަން ކުރުމުގައި ވަރަށް ރަނގަޅަށް އެކަންކަން ކޮށްދެ އްވާފައިވާތީވެ، އޭރު އަޅުގަނޑުމެން ދެންނެވި. ފަހުން
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަކުރެވުނު މިދެންނެވިހެން މާރުކޭޓު ކޮމިޓީން ކުރި ސަ ރވޭ ކައުންސިލަރުންނާ
ހިއްސާކޮށްލެ އްވި ނަމަވެސް، ކައުންސިލަށް ވަރަށް ރަނ ގަޅުވީސް. އަދި މިއަދާ ހިސާބަށް ކައުންސިލު ހިންގަން މި
ޖެހެނީ، އަޅުގަނޑުމެން ރާވާފައި މި އޮތީ ކޮމިޓީތަކެއްގެ ސިފައިގައި. ކޮމިޓީތަކުން ނިންމާ ޔައުމިއްޔާ ނުވަތަ
ނިންމާނިންމުން ވެސް ޙަޤީޤަތުގައި މޭޔަރާ ހިސާބަށް ފޮނުވަން އެބަޖެހޭ. ފޮނުވީމަ، އަޅުގަނޑުމެން އުސޫލެއްގެ ގޮތުން
އެޖެންޑާ މި ކުރަނީ. އެހެންނަމަވެސް، ކޮންމެ ބައްދަލުވުމެއްގައި ޖީބުން ލިޔުމެއް ނަގާފައި ލީމާ އެހެން
ކައުންސިލަރުންނަށް ކަންކަން ހިއްސާ ކުރަން ވެސް ވަރަށް އުނދަގޫ. ވިސްނާލަން ވެސް ވަރަށް އުނދަގޫވާނެ.
އެހެންވީމާ، އުސޫލެއްގެ ގޮތުން ކައުންސިލް ހިންގުމަށް ޓަކައި ހެދިފައި އޮންނަ އުސޫލު ވެސް ގަބޫލުނުކުރެވި،
އަނެއްކާ އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ފޮނުވާފައި ވެސް ވާނެ، އެ ކޮމިޓީން ނިންމާ ނިންމުންތައް މޭޔަރާ ހިސާބަށް
ގެނެސްދޭށޭ. އޭރަށްތާ މިހާރު އެޖެންޑާ ވެސް ކުރެ ވޭނީ. މިކަމަކީ އެ ބޭފުޅުން މިހާތަނަށް ކުރެއްވި ކަމެއް ނޫން.
އެހެންވީމާ، ޙަޤީޤަތުގައި މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ އެބައުޅޭ 2 ކޮމިޓީއެއް؛ އެއީ މޭޔަރާއި ޑެޕިއުޓީއާ ނުލައި ހިންގާ.
އެ މިސްކިތްތަކާ ބެހޭ ކޮމިޓީއާ އި އަދި މާރުކޭޓުގެ ކޮމިޓީ. މުޙައްމަދު ކުރެއްވި ސުވާލުގެ ޖަވާބުގައި އަޅުގަނޑު
ދަންނަވާނީ، ހަމަ މިމަސައްކަތް ކުރައްވާ ބޭފުޅުންނަށް އަޅުގަނޑުމެން ވެސް ބޭނުންވޭ. އެކަމަކު ކްރައިޓީރި އާ
ހަދައިދޭންވީ. މިހާރު އެމަސައްކަތް ކުރައްވާ ބޭފުޅުން ތިއްބެވި ކަމަށް ވަންޏާ، އެ ވިދާޅުވާ އުސޫލުގެ ތެރެއިން ،
އުސޫލު ފާސްކޮށްފައި އެކަން ކުރައްވަންވީ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ވާހަކައަކީ، ދެން ވަރަށް ބޮޑަށް އެބަ ވިދާޅުވޭ
ގެޒެޓްނުކޮށްނޭ އޮތީ. އަޅުގަނޑު ޖަވާބުއަރުވަން ބޭނުންވޭ. އަޅުގަނޑުމެން ތާކު، އެއްވެސް ތާކު ނެތް ގެޒެޓުކު ރަން
ވިދާޅުވި ކަމެއް. އުސޫލުގެ ދެ ބައިކުޅަ އެއްބައި ނިންމުމަކީ ނިންމުމެއް ވެސް ނޫން. އަދި ޝަމާޢު އެ ވިދާޅުވިހެން
އާއްމު ރައްޔިތުންގެ މަޞްލަޙަތު ހިމެނޭ ހުރިހާ ކަމެއް ވެސް ދެވަނަ ފަހަރަށް ތާވަލުކޮށް ވިސްނުމަށް ޓަކައި
ގެނައުމަކީ އަޅުގަނޑު ހިތުން މޭޔަ ރުގެ ހައިސިއްޔަތުން ކުރަން ވެސް ޖެހޭ ކަމެއް. ވަށައިގެންވާ ހުރިހާ ކަންތައްތަކަށް
ބަލަން ވެސް އެބަޖެހޭ. އެ ވިދާޅުވާ 117 ގޮޅި ނިންމި ފަހުން މިއަދާ ހިސާބަށް ވެސް ކޮށްފައި ހުރި މަސައްކަތްތައް
އަޅުގަނޑު މިދެންނެވީ. ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީން މަސައްކަތް އަވަސްކުރުމަށް އޮތީ ބުނެފަ. މިއަދު ވެސް ތިބޭފުޅުން
ވިދާޅުވެއްޖެ ކަމަށް ވަންޏާ، އެކޮޅުން ނިންމައިފި ކަމަށް ވަންޏާ އެ ބޭފުޅުން ލައްވާ އެކަން ކުރެވެން އެބައޮތޭ.
އެހެންވީމާ، ކީއްވެގެންތޯ މި ތިބެނީ؟ ކީއްވެގެންތޯ އެކަން ނުކުރާން މި ތިބެނީ؟ ހަމަ މިއަދު ވެސް ސިޓީއެއް
33

ފޮނުވާފައި ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީން އެކަން ކުރަންވީ ނޫންތޯއޭ. އެވެސް ހަމަ ކައުންސި ލުން ނިންމާލަންވީ ނޫންތޯ
އެކަން. ދެން އަޅުގަނޑަށް ހަމަ އަނެއްކާ ދަންނަވަން ބޭނުންވޭ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ވަރަށް ބޮޑެތި ކޮންސަރން ،
މިދަންނަވާހެން ވާނުވާއެއް ނޭނގި، ޖަލްސާ އެޖެންޑާކުރުމުގެ ކުރީގައި ލިޔެކިޔުންތައް ނުގެނެސް، ކުއްލިޔަކަށް ޖީބުން
އާއްމު ގޮތެއްގައި ނަގާ އެއްޗެއް ލީމާ ހުރިހާ ކައުންސިލަރުންނަށް ކަންކަމާ ދޭތެރޭގައި ވިސްނާލުމަށް ވަރަށް އުނދަގޫ.
އެގޮތުން އަންނަ ބައިވަރު ކަންތައްތައް ކައުންސިލު ތެރެއިން ފާހަގަކުރެވޭ. ކަމަކަށް އެޖެންޑާކުރުމު ގެ ގާތްގަނޑަކަށް
2 ދުވަސް ކުރީގައި، ހަފުތާއެއްކޮށް އޮވެފައި މީގެ ކުރީގައި އޮންނާނީ ކޮންމެ ސަންޑޭގައި، އެޖެންޑާކުރަންޖެހޭ ހުރިހާ
ލިޔެކިޔުންތައް މޭޔަރާ ހި ސާބަށް އަންނަންޖެހޭނެ. އާއްމު ގޮތެއްގައި ލިޔެކިޔުންތައް ވެސް ނާންނާނެ. ހަމަ އެ ދުވަހުގެ
ބައްދަލުވުމުގެ ތެރޭ ގައި އަޅުގަނޑުމެން އިދާ ރީ ގޮތުން އެއްޗެއް ލިޔެގެން ގެންދިޔަޔަސް، އޭތި އެއްކައިރިކޮށްފައި،
ޖީބުން ނަގާ ޕޭޕަ ރަށް ހުރިހާ އެންމެން މަޝްވަރާކުރަން މި ޖެހެނީ. އެހެންވީމާ، އަންނަ ފުށުއެރުންތަކާއި،
ކަންބޮޑުވުމާއި، ރަނގަޅަށް ވިސްނުމުގައި ހުރި އުނދަގޫތަކާ އި، ހުރިހާ ކައުންސިލަރުންގެ ތެރެއިން ވަރަށް ގިނަ
ބޭފުޅުންނަށް ފާހަގަކުރެވޭނެ. އެ ވިދާޅުވާ ގޮތަށް 117 ގޮޅި ވެސް ގިނަ ފަހަރަށް އަންނާނީ ޖީބުން ނިކުމެގެން.
އެހެންވީމާ، ވިސްނާލަން އެބަޖެހޭ ކަންކަން. އަޅުގަނޑު އަނެއްކާވެސް ދަންނަވާނަން، އެއްވެސް ގޮތަކަށް ވިޔަފާރީގައި
ކުރީއްސުރެ އުޅުއްވާފައި ހުރި ބޭފުޅުންނަށް އެ ފުރުޞަތު ނުދިނުމުގެ ވިސްނުމެއް އެއްވެސް ބޭފުޅެއްގެ ނެތް. އެކަމަކު
މި ވަގުތު އެތާ ތިއްބެވި ހުރިހާ ބޭފުޅުންނަކީ މިދިޔަ؛ ހަމަ ބަ ރިބަރިއަށް ސިޓީލާފައި އެބަހުރި ގޮޅި ނުލިބިގެން މިދިޔަ
5 އަހަރުގެ ތެރޭގައި. އެ ބޭފުޅުންނަށް ވާނީ ކިހިނެއްތޯ؟ އެ ބޭފުޅުންނަށް ވެސް ފެއަރ ޗާންސެއް އޮންނަން އެބަޖެހޭ.
މި ވަގުތު އެތާ ވިޔަފާރިކުރައްވާ 30 ބޭފުޅުންގެ ތެރެ އިން ހަމަ އެ މަންޒަރަށް އެކަނި ބަލައިގެން ކަންކަން ނިންމީމަ
މިދަންނަވާ ކަން ވާނީ. އެހެންވީމާ، އާއްމު އުސޫލު ގެ ގޮތުން އިޢުލާންކުރައްވާފައި ގޮޅި ހިންގާ ކަމަށް
އަޅުގަނޑުމެންގެ ރިޕޯޓުތަކުން ފެންނަންހުރި ބޭފުޅުންނަށް މާކްސްދިނީމަ ނިމުނީ ނޫންތޯ. މި ހުރިހާ ގޮތްތަކެއް ވެސް
ހެދެން އެބައޮތޭ. އެހެންވީމާ، ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވެނީ އުސޫލަށް އެއްބަސްނުވެވި ގެން މިއަދާ ހިސާބަށް
އޭގައި ތަ އްގަނޑެއް ނުޖެހިގެން މި އުޅެނީ. އާދެ!
މައްޗަންގޮޅީ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ޕާލިމެންޓް ގޮނޑިއާ ހަމައަށް އައުމުގެ ކުރިން، އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ، ލަފާކުރަނީ އޭގެ ފަސް ކަންނޭނގެ.
އަޅުގަނޑުގެ ލަފައެއް ހޯދަންވެގެން ދިޔަ ފަހަރު އަޅުގަނޑު އޮންނާނެ ތި ކްރައިޓީރިއާ ކަނޑައަޅާފަ. ކޮމިޓީގައި
ކަންތައްތަކެއް ކަނޑައަޅާފަ. އަޅުގަނޑު ހަމަ ހައިރާންވަނީ، މޭޔަރު ތިހެން ހަމަ ތަކުރާރުކޮށް ވިދާޅުވާތީ. މޭޒުމައްޗަށް
ކުއްލިއަކަށޭ. ގައިމު ވެސް އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅާ އެއްޗެއް ހުށަހަޅާފައި ހުންނާނީ، މޭޔަރުގެ ސޮޔާއެކު
އެޖެންޑާކުރެވިގެން އިނގޭތޯ، ކޮންމެ އެއްޗެއް ވެސް. އަޅުގަނޑު ހަނދާންވާ ގޮތުން ވެއްޖެއްޔާ އެޖެންޑާކުރެވިފައި
34

ހުރި އެއްޗެއް ވިއްޔާ ހުންނާނީ، އެޖެންޑާގައި ސޮއިކުރައްވާފައި، އެޖެންޑާވާ އެއް ޗެއްގެ ގޮތުގައި އޭތި އަޅުގަނ ޑު
ފާހަކޮށްލަން.
ރިޔާސަތުން ވާ ހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ސާފުކޮށްލަން ބޭނުން އިނގޭތޯ، މާރުކޭޓު ކޮމިޓީގައި މިހާރު 2 ފަހަރަށް ފާހަގަކުރައްވައިފި، އެ ކޮމިޓީގެ
މަސައްކަތް ހިންގުމުގައި މޭޔަރާ އި ޑެޕިއުޓީ މޭޔަރު ބައިވެރިނުކުރައްވާ ވާހަކަ. އެއީ ތެދެއްތޯ އަޅުގަނޑު ސާފުކޮށްލަން
ބޭނުން.
މާލޭ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ފަޒީން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ވަރަށް ޝުކުރުވެރިވަން މުޙައްމަދަށް، އަޅުގަނ ޑުމެންގެ އެމް.ޕީ، ކުރީގެ ކައުންސިލަރ މުޙައްމަދުގެ
އެހީތެރިކަމާއެކު، މުޙައްމަދު އިނދެގެން ފުރަތަމަ މާރުކޭޓު ކޮމިޓީ ކައުންސިލުގަ އި އުފެދިގެން އައީ. އައިސްގެން
މުޙައްމަދު ކޮމިޓީގައި އިނދެގެން އަޅުގަނޑުމެން ކްރައިޓީ ރިއާ ނިންމާފައި އޭތި އިޞްލާޙުކުރަމުން ގޮސް، އޭގެފަހުން
ވެސް އަދި މުޙައްމަދުގެ އެހީތެރިކަމާ އެކު އޭތި ވާނީ ހަމަ ރަސްމީކޮށް ކައުންސިލުގެ ބައްދަލުވުމަށް ހުށަހެޅިފަ. ދެން
މޭޔަރު އެ ވިދާޅުވަނީ މިސްކިތު ކޮމިޓީއާއި މާރުކޭޓު ކޮމިޓީ އާ ނޫން ހުރިހާ ކޮމިޓީއެއްގަ އި ތިމަންނަ އިންނަވަމޭ.
އެއްވެސް ކޮމިޓީއެއްގައި މޭޔަ ރު ނީންނަވާނެ. އެ ވިދާޅުވަނީ ވައިބަރު ގްރޫޕު ގެ ވާހަކަ އިނގޭތޯ. މިސްކިތު ކޮމިޓީއާއި
މާރުކޭޓު ކޮމިޓީ ގައި އަޅުގަނޑު އިންނަން. އެ ކޮމިޓީގެ ވައިބަރ ގްރޫޕަކު ނީނދޭ. ރަނ ގަޅު. ދެން އެލް.ބީ.ޑީ
ކޮމިޓީގައި ވެސް އަޅުގަނޑު އިންނަން. އޭގައި ވެސް ނީނދޭ. ދެން ޓްރާންސްޕޯޓް ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރު އަޅުގަނޑަކީ.
އޭގައި ވެސް މޭޔަރެއް ނީނދޭ. އެހެން ވެއްޖެއްޔާ ހަމައެކަނި އެ 2 ކޮމިޓީގެ ވައިބަރ ގްރޫޕަކު ނޫނޭ މޭޔަރު
ނީންނަވަނީކީ. އެހެންވީމާ، ހަމައެކަނި އެހެން ވިދާޅުވީމަ، މި ތަނުގައި ތެދުފުޅުހައްދަވާށޭ. ދޮގުނަހައްދަވާށޭ.
މީހުންނަށް އޮޅުވައިނުލައް ވާށޭ. ދެން އެބަ ވިދާޅުވޭ ތިމަންނަ އެއްޗެއްގައި ސޮއިކު ރީމައޭ، ސަމާޢު ވެސް ވިދާޅުވެއްޖެ
އެއްޗެއްގައި ސޮއިކުރީމައޭ އެ އެއްޗެއް ތަންފީޒުވީ ކަމަށް ބެލެވޭނީ. ނިމުނު ކަމަށް ބެލެވޭނީ. އަޅުގަނޑު މި
ނަންގަންނަނީ، 49 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ކީއްވެގެންހޭ އަޅުގަނޑުމެން ކައުންސިލް މެޖޯރިޓީން ނިންމާ
ކަންތައްތައް ސޮއިނުކުރައްވަނީ؟ ލަސްކުރައްވަނީ؟ އަޅުގަނޑުމެން ކައުންސިލުން، މިނިސްޓްރީއެއް ހިންގާ ގޮތަކަށް
ކައުންސިލެއް ނުހިންގޭނެ. މިހާރު ކައުންސިލްގެ މެޖޯރިޓީން ކަމެއް ނިންމީމަ، ގާނޫނު އެބަ ލާޒިމްކުރޭ މޭޔަރުގެ
މައްޗަށް އޭތި ތަންފީޒުކުރަން. އެހެންވީމާ، މޭޔަރު ބޭނުންފުޅުވާހާ ގޮތަކަށް ކަންތައް ނުނިމޭހާއިރަކު އޭގަ އި
ސޮއިނުކޮށް، ތަންފީޒުނުކޮށް އެކި ވުޒާރާތަކަށް ސިޓީލައިގެން އެކަން ކުރުން އެއީ، އަޅުގަނޑު ދެކޭ ގޮތުގައި މޭޔަ ރު
އުޅުއްވަންޖެހޭ ގޮތެއް ނޫނޭ. މޭޔަރު ތަންކޮޅެއް ރީތިކޮށް އުޅުއްވަން އަޅުގަނޑު އިލްތިމާސްކުރަން.
35

މާލޭ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޟަމީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރ ޢަލީ ނިޔާޒް ކުރެއްވި ސުވާލަށް ފުރަތަމަ ބައިވެރި ކުރަންތޯ، ނުކުރަންތޯ. މޭޔަރ އަޅުގަނޑުމެން
ގްރޫޕަށް ވަރަށް ފަހުން ކައުންސިލަރ ޝާ ހީން އަޅުގަނޑު ކައިރީގައި ނާހާ ވެއްދީ. ދެން އެއީ ކީ މައްސަލައެއް ނޫން،
މޭޔަރަށް އިންނެވޭނެ އެ ގްރޫޕުގައި. އެކަމަކު އަޅުގަނޑު އެ ގްރޫޕުން ފަހުން މޭޔަރު ބޭރު ކުރިން. ޖެ ހުނު
މައްސަލައަކީ، އެއް މައްސަ ލައަކަށް އެއީ، މަސްވެރިންގެ ޕާ ކުގައި ހުރި ގާޑިޔާތައް ނަގަންވެގެން، އަޅުގަނޑުމެން
ދިޔައީ އެގްރިމެންޓު ގައި ހުރި އިޖުރާއަތުތައް ފުރިހަމަކޮށް، އެ އަށް ދޭންޖެހޭ މުހު ލަތު ދީގެން، އެ ނަގަން ފޮނުވަންޖެހޭ
ނޯޓިސް ދީ، އަދި ހުސްކު ރަން؛ މިސާލަކަށް އޮންނަނީ 31 ވަނަ ދުވަހަށް ހުސްކުރަންޏާ، އެ ނޯޓިސް ވެސް ދީފައި
އޮންނާނީ. ދީފައި އޮއްވާ މޭޔަރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނާންގާ މިތާ ވެސް އެބަ އިންނެވި ނަސީމް. ނަސީމް ލައްވާ
މެމޯއެއް ގެންގޮސް އެތާ އިޢުލާނެއް ތަތްކުރީ. މިވެނި ދުވަހެއްގެ މިވެނި ވަގުތެ އއްގެ ކުރިން މިތާގެ ހުރި ގާޑިޔާތަކަކީ
ކުނީގެ ގޮތުގައި ބަލައި އުކަ އިލެވޭނޭ. އެއީކީ އެއްގޮތަކަށްވެސް ކުރެވިގެންވާނެ ކަމެއް ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ނުދެކެން.
އެއީ ރައްޔިތުންގެ މުދާ އެގޮތަށް ނެރެ އުކައި ލާކަށް، ހުރިހާ އެއްޗެއް ހަމަ އެ މީހުން ކި ޔާނީ ސަ ރުކާރަށް. އެހެންވެ
އަޅުގަނޑު ބުނީ، އެގޮތަށް ހެދިގެންނު ވާނޭ. ދެން އެގޮތަށް ކަންތައް ކުރައްވަންޏާ، އަޅުގަނޑުމެން ގާޑިޔާ ކަންތަކާ
ދުރައްޖެހިލާނަމޭ. އެގޮތަށް ގާޑިޔާތައް ނެގުން ހުއްޓާލިން އެ ހިސާބުން ފެށިގެން. ދެން އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ،
އެމް.ޓީ.ސީ.ސީން ބިއްގަނޑު ޖެހިއިރު ވެސް އެ ގާޑިޔާތައް ނުނެގި ވަރަށް ގިނަ ދުވަސްތަކެއް ވަންދެން ހުރި. ދެވަނަ
ކަމަކަށް، މާރުކޭޓު 1 ސެޕްޓެންބަ ރަށް ބަންދުކުރަން ދިޔައިރު ވެސް، އެޔަކީ ވެސް ކުއްލި ޔަކަށް އައި ކަމެއް ނޫން.
އަޅުގަނޑުމެން އޭގެ ކުރީގެ 2 ޖަލްސާގައި ވެސް މަސައްކަތް ކުރިން އިތުރު ތަނެއް ހޯދައިދެވޭތޯ. އެއީ ވަގުތީ ގޮތުން
އެތާ މަސައްކަތްކުރަން ހު ރި ފަރާތްތަކަށް. ދެން އެ މަސައްކަތް ވެސް ވަކި ހިސާބަކުން؛ އަޅުގަނޑަށް 31 ވަނަ ،
ހަނދާންވަނީ 31 ވަނަ ދުވަހު ނޫނީ 30 ވަނަ ދުވަހުގެ ރޭ އެ ތަނަށް ގޮއްސަ އެތާ ތިބި ސުޕަވައިޒަރުންނާއި އަދި
ނަސީމާއި، ސަރަ ހައްދު ބަލަހައްޓާ ޕޮލިހުންނާ އެއްކޮށް ބައްދަލުކުރިން. އެއީ މާދަމާ އެއީ ބަންދުކުރަން އޮތް ދުވަހޭ.
އެކަމަކު ކައުންސިލު ގެ ނިންމުމުގައި އެބައޮތޭ އިތު ރު 7 ދުވަސް. އެއީ އެމީހުން މުދާ ނެރެހަދަން. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަ އިތުރު ތަނެއް އަދިވެސް ހަމަޖެހޭތޯއޭ މި ބަލަނީ. މި 7 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ވެސް
އެމީހުންނަށް އެތާ ތިބެވޭ ގޮތަށް އެ ތަން ހުޅުވަ އިދެއްޗޭ އިނގޭތޯ. އެގޮތަށް ދެން މިއިން އެއްވެސް ކަމެ އް،
އަޅުގަނޑު ބުނިން ސުޕަރވައިޒަރުން ކައިރީގައި ވެސް، މާދަމާ ހަމަ ކުރިން ނިކުންނަ ގޮތަށް ޑިއުޓީއަށް ވެ ސް
ނިކުންނައްޗޭ. އެކަމަކު މިއިން އެއްވެސް ކަމެއް ކުރިއަށްދާ ގޮތެއް ނުވޭ. އެތަނުގައި ތަޅުއެޅުވީ. ތަޅުއެޅުވީ. އެ ރޭ
ވެސް މޭޔަރު އެ ހުރިހާ ކަމެއް އިދާރީ ގޮތުން އަންގަވާފައި ، އަޅުގަނޑަށް ކުރެއްވި، ވައިބަރ ގްރޫޕަށް ކުރެއްވި
މެސެޖުގައި އޮންނަނީ އެއްވެސް ކޮންފްރޮންޓޭޝަނަކަށް ނުދައްޗޭ. ކިޔާފައި އެ މީހުން މަސައްކަތްކު ރާ ތަން ތަޅުލާފައި
36

އެ މީހުން ހަޅޭއްލަވަން އައިމާ، ކިހިނެއްތޯ އެގޮތަށް ކުރިމަތިލުމަކަށް ނުގޮސް ތިބޭނީ؟ ދެން އަޅުގަނޑު ވިސްނީ
އެކަން ކޮށްފިއްޔާ، އެ ހުޅުވާފައި ބަހައްޓައިދޭށޭ މި ބުނީ 7 ދުވަސް ލައިގެން. އެއީ...
ރިޔާސަތުން ވާ ހަކަދެއްކެވުން:
ސީދާ މައުޟޫޢަށް ވާހަކަދައްކަ ވަން. އަޅުގަނޑުމެން އަސްލުގައި މި ތަނުގައި އޮތް މައްސަލައަކީ، ގޮޅިތައް ނުދީ،
ހަވާލުނުކު ރެވި ރައްޔިތުން އެ ކަމުގެ ޝަކުވާކުރާތީ، މި ގޮޅިތައް އަވަހަށް ހުޅުވުމަށް ކޮބައިތޯ އަޅުގަނޑުމެން ކުރާ
މަސައްކަތަކީއާއި، އަދި މިކަން ޙައްލުވެގެން އެކަން ކު ރެވޭނީ ކޮންދުވަހަ ކުންތޯ؟ އަޅުގަނޑުމެންގެ ކޮމިޓީގެ
މަސައްކަތަކަށް ވެސް މި ވަނީ އެކަން ކޮށްދިނުން. އެހެންވީމާ، އެތެ ރޭގައި ހުރި އެހެން މައްސަލަތަކުގެ ވާހަކަ
ދައްކައިގެން އަޅުގަނޑަށް ހިއެއްނުވޭ މީގައި ކުރިއަށްދެވޭނެހެނެއް އިނގޭތޯ. އެކަން ބާއްވާފައި، މި މައްސަލައަށް
ސީދާ ފޯކަސްކުރައްވައިގެން ކުރިއަށް ގެންދަވާ! މިހާރު އަޅުގަ ނޑަށް އެނގިއްޖެ، ކީއްވެގެންކަން ވައިބަރ ގްރޫޕު ން
ބޭރުކުރީ. ސީދާ މައުޟޫޢަށް ވަޑައިގެން ދެއްވާ!
މާލޭ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޟަމީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑު މި ކިޔައިދެނީ ވައިބަރ ގްރޫޕުން ބޭރުކުރަންޖެހުނު ސަބަބު. ދެން އެރޭ އެގޮތަށް ވިދާޅުވީމާ ދެން
އަޅުގަނޑު ނިންމީ، ދެން މި ގްރޫޕުގައި؛ ދެން އަދި އޭގެއިތުރުން އެ ރޭ ބޭއްވި ބައްދަލުވުމުގައި އަޅުގަނޑުމެން މި
ކީ މާރުކޭޓު މީހުންނާއެކު އަޅުގަނޑުމެން ބައްދަލު އެބަ ކުރަމޭ މި ރޭ. އެއީ އެ މީހުން އެރޭ އިންޓަރވިއު ދީ
ސަރުކާރު ބަދުނާމުކުރަން ވަރަށް ގިނަ ވާހަކަތަކެއް ދެއްކި އެތާ ތިބެގެން. ދެއްކީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީގެ ފަރާތުން
ނިންމީ. ވައިބަރ ގްރޫޕުގައި އަޅުގަނޑު ލިޔެފައި ވެސް އޮންނާނެ، މި ރޭ މާރުކޭޓުގެ ގޮޅި ހިންގާ ފަރާތްތަކާއެކު
އަޅުގަނޑުމެން ބައްދަލު އެބަ ކުރަމޭ. ދެން އެ ދުވަހު ވެސް މޭޔަރު ކައުންސިލުގެ ރަސްމީ ގްރޫޕުގައި ވެސް މި
ލިޔުއްވަނީ މިއީ ކޮން ބައްދަލުވުމެއްހޭ؟ ކޮމިޓީ ބައްދަލުވުމެކޭ ކިޔާފައި މި ބައްދަލުކުރަނީއޭ މިވެނި ބަޔަކާ. މަޢުލޫމާތު
ވެސް މި އޮންނަނީ އޮޅިފަ. އަދި ރަސްމީ ގްރޫޕުގައި ތިބޭ އެހެން ކައުންސިލަރުންނަށް ވެސް އޮޅޭ ގޮތަށް ވާހަކަ މި
ދައްކަވަނީ. އަދި އެއާއެކު މިހާތަނަށް ޕާޓީގެ ސިޔާސީ ގްރޫޕެއްގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ވައިބަރ ގްރޫޕުގައި
ދައްކާފައި ހުރި ވާހަކަތަކުގެ ސްކްރީންޝޮޓެ އް ވެސް ލީކު ވެފައި އޮތް. ދެން އޭގައި ދެން ޝާހީން އެ އޮތީ
އަމިއްލަފުޅަށް އެކަމުގެ ޒިންމާ ނަންގަވާފަ. އެކަމަކު ވެސް އަޅުގަނޑު އެންމެ ފަހުން މި ތަނަށް މި ގްރޫޕަށް އެޑްވި
މެންބަރެއް ކަމަށް މި އޮންނަނީ މޭޔަރު. އެހެންވީމަ، އަޅުގަނޑު މޭޔަރު ގްރޫޕުން ބޭރުކުރީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
37

އާދެ!
މާލޭ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ފަޒީން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެން ނިންމުންތަކާ އެއްޗެހި ހިއްސާކުރާއިރު ހެއްކާއެކު، ހަމަ ހުސް ވާހަކައެއް ދައްކާފައި ދިޔަކަސް ކަމަކުނުދާނެ.
އަޅުގަނޑު އޮންނާނެ ހަމަ އެކަމުގައި ދެކެވޭ ވާހަކަތަކާއި، އަޅުގަނޑުމެންގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރާ 30 ގޮޅި
ކޮންފަރާތަކުންތޯ ހުށަހެޅުއްވީ؟ އެ ހުށަހެޅުންތަކާއި އެ ހުރިހާ އެއްޗެއްގެ އޯޑިއޯ އާ އެއްކޮށް ބޭނުން ޔައުމިއްޔާތައް
ވެސް ހިއްސާކުރަން. ދެން ލަސްވެގެންދިޔަ ސަބަބު އެބައޮތް، އުސޫލު ގެޒެޓުކުރުމަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދިމާވި
ދަތިތައް އެ އެއްޗެހި މިހާރު ކިޔަ އިދެވިދާނެ. އެ އެއްޗެހި އަޅު ގަނޑު މިހިރީ ގެނެއްސަ ޕްރިންޓެޑް. ދެން މިވެސް...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ލިޔުން ބަލައިލާނަން އިނގޭތޯ. އެއީ ވަރަށް ގިނަ މަޖިލި ސް އަދި އިތުރު މެންބަރުން ވެސް އެބަ ތިއްބެވި
ސުވާލުކު ރައްވަން. އަދި އިބްރާ ހީމްމަނިކު އެއަށްފަހު އަދި އެބަ ތިއްބެވި 3 މެންބަރުން ސުވާލުކުރައްވަން
އެދިވަޑައިގެންފަ.
މާލޭ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ މެންބަރު އިބްރާހީމްމަނިކު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ، އަޅުގަނޑަކީ ވެސް ކޮމިޓީ މީހެއް. އަޅުގަނޑު ހަދައިދީފާނަން 392 ގޮޅި އެތާނގައި. ބަރާބަރު 5 ދުވަސް
އަޅުގަނޑު ބޭނުންވަނީ. ތިބެވޭނެތޯ އެތާ މީހުންނަށް؟ އެތާ ތިބެވޭނެތޯއޭ 392 ގޮޅި ހެދީމަ މީހުންނަށް ތިބެވޭނެތޯއޭ ؟
އެ ސުވާލަކީ 8 ފޫޓު 4 ފޫޓު ތަނެއްގައި ބަޔަކަށް ވިޔަފާރިކުރެވޭނެތޯއޭ؟ ފުލައިވުޑް ފިލައެއްގެ މަތީގައި
ވިޔަފާރިކުރެވޭނެތޯއޭ މީހާ މެދަށް ލާފައި؟ ތި ބޭފުޅުންނަށް އެނގޭނީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެ ވުން:
ޙުސައިން ފިރުޝާން، އި އްޒަތްތެރި މެންބަ ރު.
މަޑަވެލީ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން ފިރުޝާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ، ޝުކުރިއްޔާ މުޤައް ރިރު. މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ އެންމެހައި ބޭފުޅުންނަށް ހަމަ މަރުޙަބާ ދަންނަވަން. ދެން
ވަރަށް ވެސް ގިނަ ވާހަކަ ދެއްކިއްޖެ މިތާނގައި. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ވަރަށް ހިތާމަ ޔާއެކު ފާހަގަކުރަން ؛
އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަވަނީ، ކައުންސިލުގެ ނިންމުމެއްގައި ދެކޮ ޅަށް ވޯޓުދެއްވި ދެ ބައެއްގެ މެދުގައި އޮތް ޚިޔާލު
38

ތަފާތުވުމުގެ މައްސަލައެއް އަޅުގަނޑަށް މި ފާހަގަކުރެވެނީ. ދެން މިހެން ދަންނަވާލަންޖެހުނީތީ ވަރަށް ބޮޑަށް
ހިތާމަކުރަން. އަދި މާފަށް ވެސް އެދެން. އެހެންނަމަވެސް، ޙަޤީޤަތުގައި މުޤައްރިރު ވެސް ފާހަގަކޮށްދެއްވައިފި، މި
މައްސަލަ ޙައްލުނުވެގެން އަޅުގަނޑުމެން މި އުޅެނީ. މި ތަން، ޚިދުމަތް ނުދެވިގެން އަޅުގަނޑުމެން މި އުޅެނީ.
ރައްޔިތުން ބޭނުންވަނީ މި ގޮޅިތަކުން ޚިދުމަތް ލިބެން. އޮޕަރޭ ޝަނަށް ގެންނަން. ކައުންސިލުން މި ދިމާވާ
މައްސަލައަކީ، އަޅުގަނޑަށް މި ތަނުގައި ލިބުނު މަޢުލޫމާތާއި އަދި ކުރީގެ ޑޮކިއުމަންޓުތައް ބަލަ އި ލިބުނު މަޢުލޫމާތުން
އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަވަނީ، ކައުންސިލުގެ ނިންމުމެއް އެބައޮތޭ . ތަންފީޒެއް ނުވެއޭ. 30 ގޮޅިއެއްގެ މައްސަލައެއް
އެބައުޅެއޭ. އެކަމަކަށް އެއްބަހެއް ނުވޭ ދެން ތިބި މީހުންނެއް. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލެއް؛ ފުރަތަމަ ސުވާލަކީ މޭޔަރަށް .
ކައުންސިލުގެ އެ ވިދާޅުވާ 117 ގޮޅިއަށް 15 އޮކްޓޯބަރުގައި 6 ވޯޓުން ފާސްކޮށްފައި ވާ ނިންމުން ތަންފީޒުކުރުމަށް
އެއްވެސް ހުރަހެއް އޮތްތޯ؟ ފުރަތަމަ ސުވާލަކީ. ދެވަނަ ސުވާލަކީ ކީއްވެތޯ ތަންފީޒުނުކުރާންވީ؟ ދެން ހަމަ އެގޮތު ން
ކައުންސިލަރ ފަޒީނަށް އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލެއް އެބައޮތް، ތި ބޭފުޅުންގެ ސަ ރވޭ؛ ތި ބޭފުޅުން ވިދާޅުވެއްޖެ،
ސަރވޭކުރި ވާހަކަ. އަދި ސަރވޭގެ ފައިންޑިންގްސްގެ ވާހަކަތައް މިތާ ހިއްސާކޮށްދެއްވައިފި. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ،
ކައުންސިލުގެ ރަސްމީ ބައްދަލުވުމެއްގައި ސަރވޭއާ ބެހޭ ގޮތުން މަޝްވަރާކުރެވުނުތޯ؟ ފުރަތަމަ ސު ވާލަކީ. ރަސްމީ
ބައްދަލުވުމަކަށް ސަ ރވޭ ލައިގެން މަޝްވަރާކު ރެވުނުތޯ؟ ނުކުރެވެންޏާ، ސަ ރވޭގެ މަޢުލޫމާތު އެ އުސޫލުގެ ތެރެއަށް
ނުވަތަ ތި ވިދާޅުވާ ވާހަކަތަކުގެ ތެރެއަށް އަންނަނީ ކީއްވެގެންތޯ؟ ދެން މި ދެ ސުވާލު އަޅުގަނޑު މި ވަގުތަށް
ކޮށްލާނަން. ޝުކުރިއްޔާ. އިތުރު ސުވާލެއް އޮވެއްޖެއް ޔާ އަޅުގަނޑު.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެ ވުން:
އާދެ، މޭޔަރ.
މާލޭ ސިޓީ ކައުންސިލު ގެ މޭޔަރު ޝިފާ މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ، ފުރަތަމަ ކުރެއްވި ސުވާލުގައި އެއްވެސް ހުރަހެއް ނެތް. 117 ގޮޅި ނިންމުމަށްފަހުގައި، ޑޭ ވަން އިން
ފެށިގެން؛ އަޅުގަނޑު މިދެންނެވީ ވަރަށް ސާފުކޮށް އަޅުގަނ ޑު ކުރި މަސައްކަތް. އެކަމަކު ތަންފީޒުކުރުމަށް ޓަކައި
ފައިސާ ހޯދުމަށް ޓަކައި އެކަންކަން ކުރަން އެބަޖެހޭ. ބިޑު އަލުން ކުރަން އެބަޖެހޭ. އެހެންވީމާ، އެކަން
ތަންފީޒުކުރުމަށް ޓަކައި ފުރަތަމަ ކަމެއްގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ކު ރިން ވެސް ފާހަގަކޮށް ލިން، ފުރަތަމައިނުން އެ 117
ގޮޅި ހެދުމަށް ޓަކައި ބޭނުންވަނީ ކިހާ ފައިސާއެއްތޯ ބެލީ. ދެވަނަ ކަމަކަށް، އަނެއްކާ އުސޫލު އެންޑޯސްކުރުމަށް
ޓަކައި މިދެންނެވި ފަސް ހަ ކުއްލި ބައްދަލުވުން އަޅުގަނޑު ރާވައިދިނިން. އެއީ އުސޫލާ އެއްކޮށް ގޮޅީގެ ކަންތައްތައް
ވެސް ނިމުމަށް ޓަކައި. އަނެއްކާ ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީގެ އެހީތެރިކަން އަޅުގަނޑު ހޯދިން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު
39

ހިތުން 117 ގޮޅީގެ ނިންމުން އަޅުގަނޑު ތަންފީޒުކުރުމަށް ޓަކައި އެއަށް ބޭނުންވާ ފައިސާ ހޯދުމަށާއި، އެ
މަސައްކަތް ކުރުމަށް ޓަކައި ކުރަންޖެހޭ ހުރިހާ މަސައްކަތެއް މި ވީ މަހެއްހާ ދުވަ ހުގެ ތެރޭ ގައި އަޅުގަނޑު ވަނީ
ކޮށްފަ. ހަމަ އެހެންމެ އެ ދުވަސްތަކުގެ ތެރޭގައި މިދެންނެވި ގޮތަށް، އެ އަދަދު، އެއީ އަދަދު ކަމުގައި ވިޔަސް،
އެކަން ނުކުރުމަށް ޓަކައި އަޅުގަނޑު ނޯންނާނެ އެއްވެސް ކަމެއް ކޮށްފަ. ދޭތެރެ މެދަށް މި އައި ކަމަކީ އިދާ ރީ
އޮފީހަކުން ވެސް ސަރުކާރަށް އަންނާނެ ޕްރެޝަރާއި، މިކަމަށް ހުރި ޑިމާންޑު ބޮޑުވުމާ ގުޅިގެން އެ ބޭފުޅުން
ވިދާޅުވީ، މާރުކޭޓު ގޮޅިތަކުގެ ސައިޒަށް ބަދަލުނުގެންނާށޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ކުރިންވެސް ދެންނެވި ގޮތަށް،
އެބައޮތް ނިންމުމެއް ކައުންސިލުން ނިންމާފަ. އެހެންނަމަވެސް، އިދާރީ ގޮތުން ބޭފުޅުން އެބަ ވިދާޅުވޭ،
އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރުން ވެސް ގޮޅިއަށް ބަދަލުނުގެނުމަށް ލަފާދެއްވާފައި އެބައޮތް. އެހެންވީމާ، އެ އިޝޫ އެބައޮތް
އަދިވެސް އިނގޭތޯ. އެޓް އަ ހޯލްޑް. އެކަމަކު އޭގެމާނައަކީ މަސައްކަތް ނުކުރަނީކީ ނޫނޭ. މިއަދު ވެސް ހުރިހާ
ބޭފުޅުން އެއްވެފައި ހަމަ 117 ގޮޅިއޭ އިންނަންޖެހޭނީ، ޕް ލޭނިންގ މިނިސްޓްރީ ލައްވާ މިކަން ކުރުވާށޭ، ނުވަތަ
ކޮށްދޭތޯ އައްސަވާށޭ އަޅުގަނޑުމެން، އަހާށޭ އަޅުގަނޑުމެން ވެސް ގޮސް. އެ ނިމުނީ ނޫންތޯ އެ ކަންތައް. ދެން 30
ގޮޅީގެ އިޝޫ ގައި ހަމަ 30 ގޮޅި ވަކިބަޔަކަށް ދޭން ނިންމާނިންމުން ވެސް ކައުންސިލުގެ އުސޫލު އެއްކޮށް
އެންޑޯސްކުރައްވަންވީ ނޫންތޯ. އެއީ އަޅުގަނޑުގެ އިޝޫއެއް ނޫން. އާއްމު ރައްޔިތުން ކިތަންމެ ރުޅިއައި ކަމުގައި
ވިޔަސް، އާއްމު ރައްޔިތުންގެ ކޮންސަރންތަކަށް އެޑްރެސް ނުކޮށް ކައުންސިލުން ކަމެއް ނިންމިޔަސް އަޅުގަނޑު
އެކަމެއް ތަންފީޒުކުރަންޖެހޭނެ. އެކަމަކު އެއްވެސް ހާލެއްގައި 117 ގޮޅި ތަންފީޒުނުކުރުމަށް އަޅުގަނޑު
މަސައްކަތްކުރީއޭ ކި ޔާފައި މީޑިއާތަކުގައި ދެކެވޭ ވާހަކަތަކުގެ ތެރޭގައި، އަނެއްކާވެސް އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރަށް ދަންނަވަން، 117 ގޮޅި ވެސް ތަންފީޒުކުރުމަށް ޓަކައި އަޅުގަނޑޭ ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓް ރީއަށް ވެސް ގޮސް
ހިލޭ މިކަން ކުރެވޭނެ ގޮތެއް ހޯދީ. އަދި ކުއްލި ބައްދަލުވުންތަކުގައި ވެސް އެކަން ތަންފީޒުކުރުމަށް ޓަކައި،
އެންޑޯސްކުރުމަށް ޓަކައި، އުސޫލު އެންޑޯސްކުރުމަށް ކުއްލި ޖަލްސާތައް ވެސް ބާއްވާފައި އޮންނާނީ އިދާރީ ގޮތުން
އަޅުގަނޑު އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، ދެން ހަމަ އެހެންމެ، އަޅުގަ ނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ އިނގޭތޯ، ހަމަ މާރުކޭޓުގެ
ބައްދަލުވުމުގެ އެއްވެސް ނިންމުމެއް މޭޔަރާ ހިސާބަކަށް ކޮމިޓީގެ ފަރާތަކުން ނު ގެނޭ. އަޅުގަނޑު އަބަދުވެސް
މިދަންނަވަނީ ވައިބަރ ގުރޫޕުތަކު ގައި މާލޭގައި ހިނގާ ހުރިހާ މަސައްކަތްތަކެއް އެނގެ އޭ އަޅުގަނޑަށް.
އެހެންނަމަވެސް، ނޭނގޭ ކަންތައްތަކެއް އެބަހުއްޓޭ، ކިލަނބުކޮށް ހުރި ކަންތައްތަކެއް އެބަހުއްޓޭ، މާރުކޭޓާ ގުޅިގެން
ހުރި ހުރިހާ ކަމެއް ގައި ވެސް. ދެން އަނެއްބައި ފަޒީން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެ ވުން:
އަޅުގަނޑު، ނިޔާ ވަރަށް ގިނައިރު ވެއްޖެ ފުރުޞަތަކަށް އެދިގެން އުޅޭތާ.
40

މާލޭ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ނިޔާޒް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެން ހަމަ އެއްކަލަ މުޙައްމަދު ކު ރި ސުވާލަށް ވެސް؛ ދެން އެ ވާހަކަ ދެން ދުއްވައިލާފައި މި ދެއްކެ ވި ވާހަކަތަކުގެ
ތެރޭގައި މޭޔަރު ތަފާތުކޮށް ދެ ފަހަރު ވިދާޅުވެއްޖެ، ޕްލޭ ނިންގ މިނިސްޓްރީ އާ ހަވާލުކުރުމު ގެ ކަންތައް ކުރަން
ކައުންސިލުން ނިންމީމަ ތިމަންނަ އެ ކަންތައް ކުރިއަށް ގެންދާނަމޭ. ކައުންސިލުގެ އެންމެ ފަ ހު ޖަލްސާގައި އެ ވާހަކަ
އެގޮތަށް ހުށަހެޅިގެން އެއަށް ތާއީދު ވެސް ލިބުނު. މޭޔަރު ޑިސައިޑުކުރެއްވީ، ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީއަށް ދާކަށް
ނޫން، މި ތަނަށޭ އަންނާނީ. މޭޔަރަށް އޮތީ ވޯޓަކުން؛ މެޔަރަށް އޮތީ އެ ބާރު ޕް ލޭނިންގ މިނިސްޓްރީ އަށް، ދެކޮޅަށް
ޓައިވީމާ މޭ ޔަރަށް އޮތް އެ ބާރު ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީ އަށް 117 ގޮޅި ދީގެން މަސައްކަތްކުރަން އެ ދުވަހު
ނިންމެން. އެހެންނަމަވެސް، މޭޔަރު ޑިސައިޑުކުރެއްވީ އެގޮތަކަށް ނޫން. މޭޔަރު ޑިސައިޑުކުރެއްވީ، މި ތަނަށޭ
އަންނާނީ. އެހެންވީމާ، މިހެން ހެދީމާ ދެން އެނގޭ 117 ގޮޅި ނިންމަން ބޭނުންނުވާކަން މިހާރު، ވަރަށް ސާފު
އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އެ ދައްކާ ވާހަކަ އެއީ އަދި މުޅިން ރަނގަޅު ވާހަކައެއް ނޫން. ކައުންސިލުން
ނިންމާލަންވީނޫންތޯ އެ ދުވަހު ހަމަ. ނިންމައިލާފައި މި މަސައްކަތް ފެށުނީމަ ނިމުނީ. އެހެންވީމާ، 117 ގޮޅި ހަމަ
މުޙައްމަދު އެ ފާހަ ގަކުރެއްވިހެން، މިހާރު މި 117 ގޮޅިއަށް، 190 ގޮޅިއަށް ކުޑަކޮށްލީމާ އެ ވަނީ ފުލައިވުޑް
ފިލަޔަކަށް. ދޮރުމަތީ އިންނާނީ 4 ފޫޓު އިނގޭތޯ. ފުލައިވުޑް ފިލައެއްގެ ބޮޑުމިނަށް އަންނައިރު، ދޮރުމަތީ އިންނާނީ 4
ފޫޓު. ދެން ތި ބޭފުޅުން އަމިއްލައަށް މިހެން ޚިޔާލުކޮށްލައްވާ ކިހިނެއްތޯ އެ މީހަކު ވިޔަފާރިކުރާނީ އަސްލުގައި؟
އެހެންވީމާ، އެއީ އަޅުގަނޑުގެ ކޮންސަރނަކީ. އެއްގޮތަކަށްވެސް، ހަމަ ގިނަ މީހުންނަށް ދޭން ބޭނުންނުވަނީކީ ނޫން.
ހަމަ މަނިކު ފާހަގަކުރި ހެން، 3 ސަތޭކަ މީހުން ވެސް، 4 ސަތޭކަ މީހުން ވެސް ހަދަންވީ. ދޮނލަގެއް ހިފައިގެން ތިބޭ
ގޮތަށް ވެސް ހަދަންވީ. އެކަމަކު އެއެއް ނޫން ދެއްތޯ. މިތާ ވިޔަފާރިއެއް ކުރަން އެކަށީގެންވާ ޖާގައެއް ވެސް
ދޭންޖެހޭނެ. ކޮންމެސް ވަރެއްގެ ރަނގަޅު ޖާ ގައެއް ދޭންޖެހޭނެ. އެހެންނޫނީ ނެތް މީގައި އިތުރު މައްސަލައެއް.
މިހާރުވެސް ހަމަ މި 117 ގޮޅިއަށް ހަމަ އެންމެ ފުރަ ތަމަ މަރުޙަލާގައި މަސައްކަތް ނުނިމެނީސް، މޭޔަރު
ތަންފީޒުކުރެއްވިނަމަ 1 ލައްކަ 87 ހާސް ރުފިޔާއިން މީތި ނި މުނީސް. އެހެންވީމާ، ލަސްކުރުމުގެ ސަބަބުން މީގެ އަގު
ވެސް ބޮޑުވެފައި މި އޮތީ. ޝުކު ރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެ ވުން:
ފަޒީން، ވަރަށް ކުރުކޮށް ސީދާ ސުވާލަށް ޖަވާބުދެއްވާނީ އިނގޭތޯ.
މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލު ގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ފަޒީން ވާހަކަދެއްކެވުން:
41

އަޅުގަނޑު ބޭނުންވޭ އެކަމަކު މި ތަނަށް އައިސް ހަމަ މި ކޮމިޓީގައި، މި މަޖިލީހުގައި ހަމަ ވާހަކަތަކެއް ދައްކާފައި
ގޮސް، އޮޅުވައި ލައިގެން ވެސް އޭގައި ހެއްކެއް ނެތި ވާހަ ކަދައްކާފައި ދިޔުމަކީ އެއީ ރަނގަޅު ގޮތެއް ކަމުގައި
އަޅުގަނޑު ނުދެކެން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ހެއްކެއްގެ ގޮތުގައި ގެނަ އި އެއްޗެއް ވެސް މި ތަނަށް ހުށަ ހެޅޭ
ގޮތަށް އަދި ލަސްވެގެން މި އުޅޭ މައިގަނޑު ސަބަބު ދެނެގަތު މާއި އަދި އަވަސްކުރުމަށް ކުރަން ހުރި މަސައްކަތްތައް
ނިންމުން. އެކަމަށް ވަގުތު ދެއްވުމަށް އަޅުގަނޑު އެދެން. އަދި ޕްރޮޖެކްޓަރުން ވެސް ދައްކައިގެން އަޅުގަނޑުމެންގެ
ހުށަހެޅުމަކީ ކޮބައިތޯ، އަދި ކުރިން ފާހަގަކުރެއްވި ސަ ރވޭގެ ނަތީޖާއަށް ބަލައި، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ފިރުޝާން
ފާހަގަކުރެއްވި ނަތީޖާއަށް ބަލަ އި، ކޮންކަހަލަ ބަދަލުތަކެއްތޯ؟ ދެން އެ އެއްޗެހި ހިއްސާކުރިންތޯ؟ އެ ނަތީޖާއަށް
ބަލައި އަޅުގަނޑުމެން ހުންނާނެ ގަވާއިދު ހެދިއިރު ވެސް އަދި ގެނައި ކު ރެހުމަށް ވެސް ބަދަލު ގެނެއްސަ. ދެން އެ
ވިދާޅުވާ ކަންތައްތަ ކުގެ ނިންމުންތައް އައިއްސަ ހުރި ގޮތް ވެސް އަޅުގަނޑު ބޭނުން ކިޔާލަދޭން. އެއީ ދެން އެކަމަށް
ފުދޭވަރަކަށް ވަގުތު ބޭނުންވާނެ. ދެން މޭޔަރު ތުހުމަތުތަކެއް ވެ ސް އެބަކުރޭ މިތާނގައި އެކަކު އަނެކަކަށް. އެހެންވީމާ،
ތުހުމަތުކުރަންޏާ އޭގެން ބަރީޢަވުމަށް ވާހަކަދެއްކުމު ގެ ފުރުޞަތު ލިބެންވާނެ ކަމަށް ފެނޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު
އެއަށް ޖަވާބެއް ދޭނަން ފުރަތަމައިނުން. ކިހިނެއްތޯ ވާނީ ؟ އެއީ އެއް ކަމަކަށް ބައްދަލުވުންތަކުގައި ހިނގާ
ކަންތައްތައް ހި އްސާނުކުރާ ވާހަކަ. ކޮންމެ ހަފުތާއަކު އަޅުގަ ނޑުމެން ޖަލްސާއެއް ކުރަން. ބްރީފިންއެއް ދެން. ދޭ
ބްރީފިންގައި އޭގެކުރީ ހަފުތާގައި ހިނގައިދިޔަ ކަންތައްތައް އަޅުގަނޑުމެން ކިޔައިދޭން. ދެން އިދާރީ ހިންގުމުގެ ވާހަކަ
އަޅުގަނޑު ނުޖެހޭނެ ކޮންމެހެން މޭޔަރަށް ކިޔައިދޭކަށް. މޭޔަރ އިދާރީ ހިންގުމުގެ އި ސްފަރާތަކަށް ހުންނަވައިގެން،
ދެން އަދި އެސް.ޖީއެއްގެ ދަށުން އަޅުގަނޑުމެން ބައްދަލުވުންތަކަށް ރިކުއެސްޓުކުރީމަ، ސެކެޓޭރިއެޓުން ޔައުމިއްޔާ
ނެގުމާއި އެ ކަންތައްތައް ކުރައްވާ. ދެން އިދާރީ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން ކޮންމެ ބައްދަލުވުމެއް ނިންމާފައި މޭޔަރު
ކައިރިއަށް އަ އިއްސަ ހުރިހާ ކޮމިޓީތަކަކުން ކައުންސި ލުގައި އޮންނަ، އެގޮތަށް ކިޔައެއް ނުދޭނެ އެއްވެސް ކޮމިޓީއަކުން .
އެ ނިންމުންތަކާ އެއްޗެހި އިދާރީ ގޮތުން ގެންނަވައި ބެއްލެވުން އެއީ މޭޔަރުގެ ކަމެއް. މޭޔަރަކީ އެއްވެސް
ކޮމިޓީއެއްގައި އިންނަވާ ބޭފުޅެއް ނޫން. ކަންކަން ތަންފީޒުކުރައްވަން އިންނަވާ ބޭފުޅެއް. އެހެންވީމާ، އެ ބެއްލެވުން،
އިދާރީ ހިންގުން އެއީ އަމިއްލަފުޅަށް ކު ރައްވަންޖެހޭ ކަމެއް. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ކިޔައިނުދީ ނުހުންނާނެ. އަދި
ސިއްރުކޮށްފައި ވެސް ނުހުންނާނެ އެއްވެސް ކަމެއް، ކޮމިޓީގެ ބައްދަލުވުންތަކެއް. އަދި ކޮމިޓީގެ ބައްދަލުވުން އެންމެ
ފަހުން އަޅުގަނޑުމެން ޝެޑިއުލްކުރި ދެ ބައްދަލުވުން ވެސް ނުބޭއްވި ގޮސްފައިވަނީ، ދަތިކުރުމުގެ ފިޔަވަ ޅު
އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަޅާފައި އޮތީމަ، އިދާރީ އެހީތެރިކަން ނުލިބިގެން، ޔައުމިއްޔާ ނަގާނެ ފަ ރާތެއް ނެތިގެން، ކޮމި ޓީ
މެންބަރުން އެތަނަށް ހާޒިރުވެ، ކުރިއަށް ނުގެންދެވިގެން. ދެން އަޅުގަނޑު އެ ދުވަހު ގުޅިން ސެކްރެޓަ ރީ ޖެނެރަ ލަށް
ވެސް. ދެން އެ ދުވަހު ކޯލު ވެސް އަޅުގަނޑު ފަހުގެ މަ ރުޙަލާގައި މައްސަލަޖެހޭނެ ކަމަކަށް ވާތީ އަޅުގަނޑުމެން
ކޮމިޓީގައި ތިބެގެން އޭތި ރެކޯޑު ވެސް ކު ރިން. ދެން އޭ ގައި އަޅުގަނޑުމެން އެދުނިން، އެސް.ޖީ ކައިރީގައި، މިހާރު
42

ކުރީ ފަހަރު ވެސް ހަމަ ރަސްމީކޮށް ކިޔައިގެން ނައޭ. އިދާރީ ކުއްޖަކު ނުފޮނުވީމަ، މި ފަހަރު މިއަދުގެ ބައްދަލުވުން
ވެސް މި ކެންސަ ލްކުރަންޖެހުނީ ހަމަ އިދާރީ އެހިތެރިކަން ނުލިބިގެންނޭ. އެހެންވީމާ، ދެން ކުރިއަށް އޮތް ތާނގައި
އެހެން ނަހައްދަވައްޗޭ. އަދިވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް އެއްވެސް ކަހަލަ އެ ހީތެރިކަމެއް ނުލިބޭ. ދެން ފައިލުތަކާ
އެއްޗެހި ވެސް މޭޔަރަށް ހަމަ ބެއްލެވޭނެ. އަޅުގަނޑުމެން އެއްވެސް ނިންމުމެއް؛ ދެން އެ ވިދާޅުވަނީ ހަމަ ގެނެއްސަ
ކުއްލިއަކަށް ކަރުދާހެއް ލަނީއޭ. އެގޮތަކަށް ވެސް ލާފައެއް ނޯންނާނެ. އެކަމަކު އެގޮތަށް ގެނައި އެންމެ؛ 79 ވަނަ
ޖަލްސާގެ ރަސްމީކޮށް؛ މި ކޮމިޓީން އަޅުގަނޑަށް ފެނޭ 79 ވަނަ ޖަލްސާގެ ރެކޯޑިންގ ހޯއްދަވާފައި
އަޑުއެއްސެވިއްޔާ، އިނގޭތޯ. 79 ވަނަ ޖަލްސާ ގެ ރެކޯޑިންގ ގެންނަވައި އަޑުއެއްސެވުން އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް
އެދެން. އެއީ ޖީބަށް އެގޮތަށް ލަ އިގެން ގެންނަނީ ކޮންފަރާތަކުންތޯ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެން ކުރެހުމެއް ކުރަހަންވެގެން
ކޮމިޓީގެ ފަރާތުން ގޮސް، އެ ކުރެހުން ކުރަހައި، އޭތި އިދާރީ ގޮތުން ހިއްސާކުރުމަށް މޭޔަރަށް ފޮނުވިން. އަދި އެހެން
ކައުންސިލަރުންނާ ވެސް އޭތި ހިއްސާކޮށްފައި އޮންނާނީ. ކޮށްފައި ޖަލްސާގައި އައިއްސަ އެޅުވީ 193 ގޮޅީގެ
ކުރެހުމެއް. އެޅުވީމާ އަޅުގަނޑު ބުނިން، ތިއީ އަޅުގަނޑުމެ ން ގެނައި ކުރެހުންހޭ؟ ވަރަށް ހައިރާންވެފައި މޭޔަރު
ވިދާޅުވީ، ވަރަށް މަޢުޞޫމުކޮށް ވިދާޅުވީ، މިއީ އެއެއް ނޫންތޯއޭ؟ އެންމެ ފަހުން ކައުންސިލު ހިންގުން ހުއްޓުމަކަށް
އަންނަ ހިސާބުން ދެން ގެންނެވީ އިނގޭތޯ މޭޔަރު އެ ކުރެހުން . ގެނެއްސަ އޭތި އެޅުވީ. އެހެންވީމާ، ޖީބަށް ކުރެހުމެއް
ލައިގެން އެގޮތަށް ގެނެސް، ފާސްކުރަންއުޅުނީ ވެސް ކޮންފަރާތަކުންކަން އެނގޭނެ. ދެން އިއްޒަތްތެރި
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ގެ ވާހަކަފުޅުގައި ވެސް ވިދާޅުވޭ، ދިރިއުޅުމަށް ވެސް 4 ފޫޓު 4 ފޫޓަކީ އެއީ ޙައްޤު މިންވަރު
ނޫން ކަމަށް. 4 ފޫޓުގެ ގޮޅި ވެސް އެއީ އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި ޙައްޤު މިންވަރެއް ނޫން. 4 ފޫޓު ގޮޅި މޫނުމަތީގައި
އިނދެފައި، ދެ ފަރާތުގައި ދެ ފާ ރު އިންނަ ގޮޅިއެއްގައި ކިހިނެއްތޯ މީހަކު ވަދެގެން ވިޔަފާރިކުރާނީ؟ އޭނަ
ޑިސްޕްލޭކޮށްގެން މުދާ ކިހިނެއްތޯ ބަހައްޓާނީ؟ އަޅުގަނޑުމެން މާރުކޭޓު ގެ އައު ކޮންސެޕްޓު ގެނައިރުގައި އޮންނާނެ 6
ފޫޓު ބައި؛ އެއީ ކުރިމަތީގައި އެއް ޗެހި ބެހެއްޓޭ ގޮތަށާއި، އަދި ކުރީގައި އެއްކަލަ ކުރުނބާ ގޮޅިއާއި އެކަހަލަ
އެއްޗެހިތައް ވެސް ހުންނަނީ ބިންމަތީގައި ބަހައްޓާފަ. އެކަންކަ މަށްވެސް ޙައްލު އަޅުގަނޑުމެން އޮންނާނީ ހޯދާފަ. ދެން
ދެވަނަ ކަމަކަށް ވާހަކަތައް ރިޕީޓުވެގެންދާނެތީ އަޅުގަނޑަށް ވަރަށް ރަނގަޅު، ދެން ބް ރޭކަށްފަހު އަންނައިރު އެގޮތަށް
ކުރިއަށް ގެންދެވޭނެ ގޮތް ހަމަޖައްސައިދެއްވިއްޔާ. އަދި އެއްޕޮއިންޓު އަދި އެބައޮތް އިނގޭތޯ އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން.
އެއީ ޔައުމިއްޔާއާ ވެސް އެއްކޮށް ވަރަށް ކުރުކޮށް އަޅުގަނޑު ގެންދާނަން އިނގޭތޯ މީތި. އެއީ 72 ވަނަ ރަސްމީ
ޖަލްސާ 20 އޯ ގަސްޓުގައި ބޭއްވުނު. އެއަށްވެސް ފަހުން ކޯރަމް ގެއްލުނީ. ކޯރަމަކީ، ފަހުން ޝާހީން ގުޅިވަޑައިގެން
ފަހުން ކޯރަމް 3 އަށް ބަދަލުވީ. އެއްވެސް ވަރަކަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެއްބާރުލުންނުދެއްވާތީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި
ޖެހެނީ މަޝްވަރާ ބައްދަލުވުމެއް ބާއްވައި، ކައުންސިލަށް ގެންނަން ކަންތައްތައް. ދެން ކައުންސިލަށް ގެންނަނީ.
އެގޮތުން 20 އޯގަސްޓުގައި 72 ވަނަ ޖަލްސާގައި އަޅުގަނޑު ގެނައިން އަމިއްލަ ނަމުގައި، އެޖެންޑާ އައިޓަމު 10
43

ދަތުރުވެރިންގެ މާރުކޭޓަށް ގޮތެއް ނިންމުން އިނގޭތޯ. ދެން އެއަށްފަހު 73 ވަނަ ޖަލް ސާގައި، 27 އޯގަސްޓުގައި
ބޭއްވުނު. އޭގެ އެޖެންޑާ ނަންބަރު 12 އަށް ހަމަ އަނެއްކާވެސް އުސޫލާ ބެހޭ ގޮތުން ގޮތެއް ނިންމުން އަޅުގަނޑު
ގެނައިން. ދެން އެ ޖަލްސާގައި ވެސް ވެފައި އޮތް ގޮތަކީ، ކޮންމެ ހޮނިހިރު ދުވަހަކު 1:00 ގައި ރަސްމީ ޖަލްސާ
އޮންނަކަން އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ. ދެ އައިޓަމު ކުރިން މޭޔަރު ކުއްލިއަކަށް ވިދާޅުވެއްޖެ، ތިމަންނަ؛ އަޅުގަނޑު އެބަ
ދާންޖެހެއޭ އެހެން ބައްދަލުވުމަކަށް ވަގުތު ދީފައި އޮތީމަ. ރަސްމީ ޖަލްސާ ކުރުކޮށްލާފައި ވަޑައިގެންނެވީ. ހަމަ
އެވަގުތު ޑެޕިއުޓީ މޭޔަރ ވެސް ތެދުވެ، ޖަލްސާ ކުރުކޮށްލެއްވީ، ތިމަންނަ ވެސް ދާންޖެހެއޭ. ކޯރަމް ގެއްލުނީމަ
ޖަލްސާ ނިމުނީ އިނގޭތޯ އެ ހިސާބުން. ދެން އޭގައި ވެސް ހަމަ ރެކޯޑިންތައް އަޑުއައްސަވާ! އޭގައި ހުންނާނެ
ކަންހިނގައިދިޔަ ގޮތް. ދެން އަޅުގަނޑުމެން 5 މެންބަރުންގެ ސޮޔާއެކު، އަދި ތަކުރާރުކޮށް ހަމަ ކައުންސިލު ގެ
ވައިބަރ ގުރޫޕުގައި ވެސް އެދެމުންދިޔައިން މިކަން އަވަސް ކޮށްދޭށޭ. އެގޮތުގެ މަތީން ބޭއްވި ބައްދަލުވުމެއް. އެ
ބައްދަލުވުން އޮތީ، ކުއްލި ޖަލްސާ. އެއީ ކުއްލި ޖަލްސާ ބާއްވާފައި އޮތީ، 31 އޯ ގަސްޓުގައި...
ރިޔާސަތުން ވާ ހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު އަނެއްހެން ތަޙުޤީޤުކުރަނީކީ ނޫން، އަޅުގަނޑުމެން ތަޙުޤީޤުކުރަނީކީ ނޫން އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަނޑު ތަޙުޤީޤުކުރަނީކީ ނޫނޭ. އަޅުގަނޑު ހަމަ މިކަން އަޅުގަނޑު ހަމަ ހު ރިހާ ބޭފުޅުންނަށް ވެސް ހަ މަ
ސަމާލުކަމަށް ދަންނަވަން. އަޅުގަނޑުމެން މި މަސައްކަތް ކުރަނީ މި ތަނަށް އައި މައްސަލައެއްގައި މި ގޮޅިތައް
ވީހާވެސް އަވަހަ ކަށް ހުޅުވޭނެ ގޮތަކީ ކޮބައިތޯ، އާއްމު ރައްޔިތުންނަށް މީގެ ޚިދުމަތް ލިބެނީ ކޮންގޮތަކަށްތޯއާއި، ކިހާ
އަވަހަކަށް ލިބޭނެތޯ؟ މައްސަލައެއް އޮތް ކަމެއް ވެއްޖެއްޔާ އެ ކަން ޙައްލުކުރުމަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު ޝިޔާމަށް ސުވާލަށް.
ނައިފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޝިޔާމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ، ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. އަދި ވަރަށް ބޮޑަށް މަރުޙަބާ ދަންނަވަން، މާލެ ސިޓީ
ކައުންސިލުގެ ހުރިހާ ބޭފުޅުން ކަހަލަ ގޮތަކަށް ވަޑައިގެން އެބަ ތިއްބެވި. އަޅުގަނޑު ހަމަ ފުރަތަމަ ހުށަހެޅުމެއް
ގޮތުގައި ހުށަހަޅަން، މާލޭ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ ކޯރަމް ހަމަނުވާ މައްސަލައިގައި އަޅުގަނޑަށް ފެންނަނީ، މި ތަނުގައި
މާލޭ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ ބައްދަލުވުމެއް ކުރިއަށްގެންދިޔުން. އޭރުން ކަންތައްތައް ނިންމަން ތަންކޮޅެއް
ފަސޭހަވެދާނެހެން އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ. އަޅުގަނޑު މިއަދު ވަރަށް އުފާވޭ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ޕާޓީގެ މެންބަރަކު މާލޭ
ސިޓީ ކައުންސިލުގައި ނެތީމަ އިނގޭތޯ. އެހެން މިދެންނެވީ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަޑުއި ވިފައި މި އޮންނަނީ ،
ހައްތަހާވެސް އެހެން ޕާޓީތަކުގެ މެންބަރުންނާ ހެދިއޭ ކަންކަން ނުވަނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ޕާޓީގެ
44

މެންބަރުގެ. މެންބަރަކު ވަންނަމަ، އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މިއަށްވުރެ ވެސް އިތުރުވެގެން ހިނގަ އްޖައީސްހެން.
އެހެންވީމާ، ނެތީމާ އުފާކުރަން. އަޅުގަނޑު އެބަހުރި ސުވާލުތަކެއް އިނގޭތޯ. ފުރަތަމަ ސުވާލަކީ، މިހާރު އެތާނގައި
1 ސެޕްޓެންބަރުގައި ދަތުރުވެރިންގެ މާރުކޭޓު ބަންދުކުރެވުނުއިރުގައި 176 ފަރާތެއް އެތާނގައި ތިބި ކަމަށް
އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބައެނގޭ. މިހާރު 3 މަސް ވަމުން މި ދަނީ. މި ބޭފުޅުން ކޮބައިތޯ؟ އިނގޭތޯ. މި ބޭފުޅުން
ކޮބައިތޯ؟ މާލޭ ސިޓީ ކައުންސިލަށް އެއްވެސް ވަރަކަށް މި ބޭފުޅުންގެ މަޢުލޫމާތެއް، މި ބޭފުޅުން އުޅުއްވާ ގޮތެއް
އެނގިވަޑައިގަންނަވާތޯ؟ 2 ވަނަ ސުވާލަކީ، މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލުގައި މިހާރު ކިތައް ސަރުކާރު އެބައޮތްތޯ؟ އެއީ
ވެސް އަޅުގަނޑު ކޮށްލަން ބޭނުންވާ ސުވާލެއް އިނގޭތޯ. ކިތައް ސަރުކާރު އެބައޮތްތޯ؟ ދެން މި ބޭފުޅުންގެ
ވާހަކަފުޅުން ވިދާޅުވެދެއްވައިފި ކުރީގެ ރައްޔިތުން މަޖިލީހުގެ މެންބަރަކާ އެކީގައި މަލޭ ސިޓީގެ ގޮޅިއެއްގައި
އެގްރީމެންޓް ހެދިފައި އޮތް ވާހަކަ. އެއީ ވަރަށް ސީރިއަ ސް މައްސަލައެއް. އަޅުގަނޑު ހަމަ ލާމަރުކަޒީ ކޮމިޓީގެ
މުޤައްރިރު އަރިހުން އެދެން، އެ މެންބަރަކީ ކޮންމެންބަރެއްތޯ؟ އަދި އެކަން އެ ގޮތަށް ވެފައި އޮތް ނަމަ، އެ އީ
ދެންމެގައި ވިދާޅުވެއްޖެ، މިއީ ވިޔަފާރިވެރިންނަށް ހުރި ދަތިތަކެއް ނޫން ކަމަށާއި، އާއްމު އާދައިގެ މިކަމުގައި
މަސައްކަތްކުރައްވާ ބޭފުޅުންނަށް ޚާއްޞަކުރެވިފައި ހުރި ގޮޅިތަކެއްގެ ވާހަކަ. އެހެންވީމާ، އެ މެންބަރަކު ވެސް
އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ އަސްލުގައި އެނގެންޖެހޭ އިނގޭތޯ. ފަހަރުގައި ވެދާނެ އަޅުގަނޑުމެންގެ ޕާޓީގެ ކުރީގެ
މެންބަރަކަށް ވެސް. ދެން މިހާރު 170 ފަރާތެއް އެތާނގައި ތިބިއިރުގައި އެ ބޭފުޅުންނަށް އެއްވެސް މަގެއް ނުދައްކާ
އަޅުގަނޑުމެން މި ހޭދަކުރާ ކޮންމެ ދުވަހަކީ ހަމަ ގެއްލުންތަކެއް. އިޔާދަނުކުރެވޭނެ ގެއްލުންތަކެއް. އެއީ
ކޮންމެގޮތެއްވިޔަސް މުޅި ދިރިއުޅުން އެކަމަށް ޓަ ކައި، އެ ކަމަކަށް ބަރޯސާވެގެން ގޮޅިއެއް ހިންގާނީ. އެހެންވީމާ، މި
ލިބޭ ގެއްލުން އެ ފަރާތްތަކަށް؛ އެއީ ކިޔަވައިދިނުމާއި، މާލޭ ކުއްޔާއި، ފެނާއި، ކަރަންޓާއ، މި ހުރިހާ އެއްޗަކަށް
ހޭދަކުރާނީ މިތަނުން ލިބޭ އާމްދަނީއަކުން ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ. މި ފަތާތްތަކަށް ލިބިގެންދާ ގެއްލުމަށް
ޒިންމާވާނީ ކޮންފަރާތެއްތޯ ވެސް އަޅުގަނޑު ހަމަ ސާފުކޮށްލަން ބޭނުން. ދެން ހަމަ ފަހު ސުވާލެއްގެ ގޮތަށް،
އަޅުގަނޑަށް އިނގޭތޯ، އަޅުގަނޑަށް ހަމަ ކޮށްލަންޖެހޭ ސުވާލެއް، މިހާރު މި ތަނުގައި ދެކެވުނު ވާހަކަތަކުން
އިނގޭތޯ. މާލޭ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ ވަރަށް ބޮޑު ފެއިލިއާއެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފެންނަނީ. އަސްލު ޙަޤީޤަތުގައި
މާލޭ ސިޓީ ކައުންސިލު؛ ދެން ކީކޭތޯ ދަންނަވާނީ؟ މި ސަރު ކާރުން ބޭނުމެއް ނުވޭ ދަތުރުވެރިންގެ މާރުކޭޓ ގޮޅިތައް
ނުނިމިގެން ނިމޭ ސަރުކާރަކަށް މި ސަރުކާރު ވާހަކަށް. އެހެންވީމާ، މާލޭ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ ވަރަށް ބޮޑު
ފެއިލިއާއެއް. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މަލޭ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ މޭޔަރު މިހާރުން މިހާރަށް އިސްތިޢުފާދެއްވަން
އެބަޖެހޭ އިނގޭތޯ. މި އުޅެނީ ވަރަށް ކުޑަ ކުޑަ އާދަ އިގެ ކަމެއް ނުވެގެން. މިހާރު ގަބޫލުކުރައްވާނެ، ދިވެހި
ރައްޔިތުން ކީ އްވެގެންކަން އަޅުގަނޑުމެން ސަރުކާރުން ބާރުތައް ހިފެހެއްޓީ. މިހާރު ގަބޫލުކުރައްވާނެ. މި އޮތީ % 100
ދެންނެވިޔަސް، ހަމަ ރަނގަޅުވާނެ އެންމެ މެންބަރެއް؛ ގިނަ ފަހަރަށް ވަޑައިނުގަންނަވާ މެންބަރެއް އެބަ އިންނަވާ
45

ކައުންސިލުގައި. މި ދެންނެވީ 100% މި އޮތީ ހަމަ މާލޭ ސިޓީ ކައުންސިލުގައި މި އޮތީ އެމް.ޑީ.ޕީ. އެހެންވީމާ،
ރައްޔިތުންނަށް ޚިދުމަތް މާލޭ ސިޓީއަށް ނުލިބޭންވީ ސަބަބެއް އަޅުގަނޑުމެން މާލޭ ސިޓީ ކައުންސިލުން މިއަދު
އެބަޖެހޭ ކަންނޭނގެ ވިދާޅުވެދެއްވަން. ދެން މި މަސައްކަތް ވީހާވެސް އަވަހަކަށް ނިންމައިދިނުން އެއީ އަޅުގަނޑުމެން
ހަމަ ވަރަށް ބޮޑަށް އެދޭ ކަމެއް. ކިހާ ތާކުތޯ ނިންމޭނީ؟ ސުވާލަކީ، 193 ގޮޅި 10 ދުވަސް ތެރޭގައި ނިންމާނެ
ކަމަށް އެބައޮތް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބިފައި އޮތް ސިޓީތަކުން އެނގެން. 117 ގޮޅިއަށް އެއްބަސްވަންޏާ
އެއްބަސްވާންވީނޫންތޯއޭ. އެއްބަސްބވުމުގެ ކުރިން 193 ގޮޅި ނިންމަން 10 ދުވަސް ނަގާ ކަމަށް ވަންޏާ އަޅުގަނޑު
ގަބޫލުކުރާ ގޮތުން ހަމަ 10 ދުވަސް ތެރޭގައި 117 ގޮޅި ވެސް ނިންމެންޖެހޭނެ. އެހެންވީމާ، 117 ގޮޅިއަށް
އަޅުގަނޑު ކުރިން ދެންނެވިހެން، މިތަނުގައި ތިބޭ މީހުން ކޯރަމް ހަމަކުރަން ބޭނުންފުޅު ކަމަށް ވަންޏާ މިތަނުން
ކޯރަމް ހަމަކުރައްވައިގެން ވެސް މި ކަންތައްތައް ނިންމަންވެއްޖެނޫންތޯ މިހާރު 117 ގޮޅިއަށް. އެހެންވީމާ، ކިހާ
ދުވަހަކުންތޯ 117 ގޮޅި ނިންމާފައި ރައްޔިތުންނާ ހަވާލުކުރެވޭނީ؟ 30 ފަރާތަކަށް ޚާއްޞަ ގޮތެއްގައި ދޭން
އަޅުގަނޑުމެން؛ އަޅުގަނޑު އެކަމާ ދެކޮޅުހަދަނީކީ. އެހެންނަމަވެސް، 2 ފުށް ފެންނަ އުސޫލުތަކެއް އޭގެތެރޭގައި
އަންނަންޖެހޭނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. 30 ފަރާތް ކިހިނެއްތޯ 30 ފަރާތް ޚާއްޞަކުރަނީ؟ 30 ފަރާތޭ މި
ދެންނެވީ، އެ 30 ސްލޮޓް މި އޮންނަނީ. 30 ސްލޮޓް ޔަ ޤީންވަނީ ކޮންކޮން ފަރާތަކަށްތޯ؟ ކޮން މިންގަނޑަކުން
މިންއަޅައިގެންތޯ 30 ފަރާތް ޔަޤީންކުރަނީ؟ އެއީ އަޅުގަނޑު ހަމަ އެނގެން ބޭނުންވާ ސުވާލެއް. އެހެންވީމާ، ތި
ބޭފުޅުންނަށް ވެސް އެނގޭތޯ. ކުރިއަށް އޮތް ލޯކަލް ކައުންސިލު އިންތިޚާބަށް ވިސްނަވައިގެން އަމިއްލަ ބޭނުމަށް ނޫނީ
އަމިއްލަ ޕޮޕިއުލަރިޓީކުރައްވަން މަސައްކަތްކުރެއްވުމުގެ ބަދަލުގައި އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މިހާރު މި އޮތީ، ހަމަ
ރައްޔިތުންނަށް ޚިދުމަތްކުރަން އެއީ ކަންނޭނގެ އެންމެ އިސްކަންދޭންވީ ކަމަކީ. އަޅުގަނޑުމެން އަނެއް ކާ މި ކޮމިޓީގއި
މިހާރުވެސް އެބަލިބޭ އިނގޭތޯ ލާމަރުކަޒީ ގާނޫނަށް ވަރަށް ބޮޑެތި އިޞްލާޙުތަކެއް އަންނަނީ. އެއީ މާލީ ބާރުވެރިކަން
އިތުރު އެބަވޭ. އަނެއްކާ އިޚްތިޞާޞީ ބާރުތަކެއް އެބަދެވޭ. ދޭއިރުގައި މިކަހަ ލަ ގޮތަކަށް ކައުންސިލުތަކުގެ ހިންގުން
ހުރި ކަމަށް ވަންޏާ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު މި ކުރާ މަސައްކަތްތައް މިހާރުން މިހާ ރަށް
ހުއްޓާލަންވެއްޖެ ކަންނޭނގެ މުޤައްރިރު ހަމަ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ކޮށްފިން ވަރަށް ގިނަ ސުވާލުތަކެއް. އެ
ސުވާލުތަކަށް ޖަވާބުދެއްވައިފިއްޔާ ވަރަށް ރަނގަޅު. އަޅުގަނޑު ހަމަ ހުށަހަޅަން އިނގޭތޯ، ކައުންސިލު މެންބަރު
މުޙައްމަދު ފަޒީން، އަސްލު މި މައްސަލަ ޙަ އްލުކުރުމަށް ޓަކައި ވަރަށް މުހިންމު މަޢުލޫމާތުތަކެއް ގެންގުޅުއްވާ ވާހަކަ
އެބަ ވިދާޅުވޭ. އެހެންވީމާ، އެ މަޢުލޫމާތުތައް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކޮމިޓީއަށް ކޮންމެވެސް ސިފައެއްގައި ހިއްސާކުރެވޭނެ
ގޮތެއް ހައްދަވައިދެއްވުމަށް އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
46

އެގޮތަށް މީޓިންގައި ހުރިހާ ވާހަކައެއް ކިޔައިދެން ފަށައިފިއްޔާ ވަގުތު ގެއްލިދާނެ. ލިޔުމުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް
ހުށަހެޅިޔަސް އަޅުގަނޑުމެން ބަލައިލަދޭނަން އެ އެއްޗެހި އިނގޭތޯ. އާދެ! މޭޔަރު.
މާލޭ ސިޓީ ކައުންސިލްގެ މޭޔަރު ޝިފާ މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! 174 މީހުންގެ؛ އެ ތަނުގަ އި ވިޔަފާރިކުރަމުން ގެންދިޔަ މީހުންގެ މަޢުލޫމާތު އަޅުގަނޑުމެން ކައުންސިލާ
ހިއްސާކުރާނަން. ދެން އެ ހުރިހާ މަޢުލޫމާތުތަކެއް މިހާރު ވެސް ކައުންސިލުގެ އިދާރާގައި ހުންނާނެ ވާހަކަ ދަންނަވަން.
ދެން، އަޅުގަނޑު ވެސް ގަބޫލުކުރާ ވާހަކައެއް، ތިޔަ ވިދާ ޅުވާ ގޮތަށް، އަޅުގަނޑު ވެސް ސުވާ ލުއުފެދޭ ކަމެއް ،
ލާމަރުކަޒީ ނިޒާމު މިހާރު އަންނާތީ އަނެއްކާ ކިހިނެއްބާވައޭ މި ވަނީ؟ އެހެން މި ދަނަވާ ސަބަބަކީ، އަނެއްކާ
އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރޭގައި ސިޔާސީ ބަޔަކު މިކަން ހިންގަނީތޯ ނުވަތަ ނޫންތޯ. މިހާ ފޮނިމީރުކަން ލިބެން
ކައިރިވެފައިވާއިރު، މި ހިނގަނީ ކޮންކަމެއްތޯ. މީގެ ކުރީގައި ވެސް ނުހިނގާ ހުރި ކަންތައްތަކެއް ނޫން ކައުންސިލު
ތެރޭގައި. އެހެންވީމާ، މިކަމުގެ ފަހަތުގައި ތިބީ ކޮންބައެއްތޯ؟ މިއީ އަދި ސުވާލުއުފައްދަންޖެހޭ ކަމެއް. އެހެންވީމާ،
އަނެއްކާވެސް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނަން، ދެން 8 މަހެއްގެ ވާހަކަ ވިދާޅުވެ އަނެއްކާ ތަކުރާރުކޮށްލަދެވަފާނަންތޯ؟ 8
މަސް ވެއްޖޭ ނުހުޅުވާ ދެއްތޯ. އެހެންތޯ؟ 3 ވަނީ. އަޅުގަނޑު ހިތުން މިދިޔަ މަހުގެ 20 ގައި އަސްލުގައި ބިޑު
ކޮމިޓީން ދެއްވާފައި އޮތް ތާރީޚު ހަމަވީ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު ކުރީގައި ވެސް ދެންނެވިން، މި މަސައްކަތް ރަނގަޅު
ގޮތުގައި ހިންގާފައި ދެ ފުށް ފެންނަ ގޮތަށް ކަންތައްތައް މާރުކޭޓު ކޮމިޓީން ކުރެއްވިނަމަ، މާރުކޭޓު ބަންދުކުރުމުގެ
ކުރީގައި އޭތި އޮންނަންޖެހޭނީ އިޢު ލާނުކޮށްފައޭ. މުޙައްމަދު އެ ވިދާޅުވި ފަދައިން، ކްރައިޓީރިއާއެއް ގެންނަވާފައި، އެކި
ފަހަރު މަތީން އެ ކި ވާހަކަ ދެކެވުނު. އެކަމަކު. ސީދާ އުސޫލު ކަނޑައެޅިގެން، ލިޔެވިގެން، މުޙައްމަދު ދެއްވިކަމުގައި
ވިޔަސް، އޭތި އަޅުގަނޑާ ހިސާބަށް ނުގެނެސްގެން އެކަމުގެ ޝަކުވާ މުޙައްމަދަށް ވެސް އަޅުގަނޑު ކުރިން. މިއަދާ
ހިސާބަށް ވެސް މާރު ކޭޓުގެ އެ ކޮމިޓީގެ ތެރެއިން ކްރައިޓީރިއާއެއް ނުގެނެއޭ. އެހެންވީމާ، ކްރައިޓީރިއާ
ގެނައުމަށްޓަކައި އަޅުގަނޑު ކުރި މަސައްކަތްތަކެއް އަޅުގަނޑު ހަމަ ދަންނަވައި ލާނަން. މީގެތެރޭގައި ތި ބޭފުޅުން
އައްސަވައިލައްވާ! ދަތުރުވެރިންގެ މާރުކޭޓު މަރާމާތަށް ބަންދުކުރީ 1 ސެޕްޓެންބަރުގައި ދަތުރުވެރިންގެ މާރުކޭޓު
މަރާމާތުކުރުމަށް އިޢުލާނުކުރެވުނީ 1 އޯގަސްޓުގައި. ދަތުރުވެރިންގެ މާރުކޭޓާ ގުޅިގެން ކައުންސިލުގެ 13
ބައްދަލުވުމެއްގައި އަޅުގަނޑު އެޖެންޑާކޮށްފައިވާ، އޭގެތެރެއިން 2 ބައްދަލު ވުމުގެ ކޯރަމް ނޫނީ ހަމަ ވެފަ. މާރުކޭޓާ ބެހޭ
ގޮތުން 11 ކުއްލި ބައްދަލުވުމެއް އެޖެންޑާކޮށްފައިވޭ. އޭގެތެރެއިން 4 ބައްދަލުވުމެއްގެ ކޯރަމް ހަމަނުވެފައިވަނީ. 25
ޑިސެންބަރު 2018 ގައި މި ގޮޅިތައް ހުސްކުރުމަށްޓަކައި އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތް ފެށީ. 24 އެޕްރީލުގައި 2019
ވަނަ ދުވަހު ކައުންސިލުގެ 59 ވަނަ ރަސްމީ ޖަލްސާގައި އެޖެންޑާކޮށްފައި ނިންމާފައިވަނީ، 56 ވަނަ ޖަލްސާގައި
އެޖެންޑާކޮށްފައި ބުނެފައިވަނީ، އެތަނުން އިހާނެތިކޮށް ނެރެފައި ތިބި ހުރިހާ އެންމެން އެ ތަނަށް އަނެއްކާ އަނބުރާ
47

ވެއްދުމަށް ޓަކައި މަސއްކަތްކޮށްދެއްވާށޭ. 22 މެއި 2019 ވަނަ ދުވަހު ބޭއްވި ކައުންސިލުގެ 60 ވަނަ ރަސްމީ
ޖަލްސާގައި އެޖެންޑާކޮށް ނިންމާފައިވޭ، މާރުކޭޓުގައި ގަވާއި ދާ ޚިލާފަށް ވިޔަފާރިކުރަމުންދާ ބިދޭސީން އެތަނުން
ނެރުމަށް. 25 ޖޫން 2019 ވަނަ ދުވަހު ބޭއްވި ކައުންސިލުގެ 65 ވަނަ ރަސްމީ ޖަލްސާގައި އެޖެންޑާކޮށް
ނިންމާފައިވޭ، މާރުކޭޓްގެ މަރާމާތުކޮށް އަލުން ހުޅުވުމަށްޓަކައި ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތްތައް ކުރުމަށް. މިއީ އަޅުގަނޑު
މޭޔަރެއްގެ ހައިސިއްޔަތުން އެޖެންޑާކޮށްގެން ކުރަންޖެހޭ ކަންތައްތައް ކޮށްފައި ހުރި ވާހަކަ މި ދަންނަވަނީ. 2 ޖުލައި
2019 ވަނަ ދުވަހު ބޭއްވި ކައުންސިލުގެ 65 ވަނަ ޖަލްސާގައި އެޖެންޑާކޮށް ނިންމާފައިވޭ، މާރުކޭޓާ ގުޅިގެން
ރައްޔިތުންގެ ޝަކު ވާ ލިބެމުންދާތީ، ރައްޔިތުންގެ ޝަކުވާ ލިބެމުންދާތީ މާރުކޭޓު ކޮމިޓީން ވީހާ އަވަހެ އް ކޮށްފައި
އިޢުލާނުކޮށްދިނުމަށް. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މިހާރު އޮތް އެންމެ ރަނގަޅު ޙަ އްލަކީ ،
ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީން އެ މަސައްކަތް ކޮށްދެއްވަން ހުރި ބޭފުޅުންނާ މިކަން ހަވާލުކޮށްގެން އަވަހަށް މި
މަސައްކަތްކޮށް ނިންމާފައި އިޢުލާނުކުރެއްވުން. އިޢުލާނުކުރެ އްވުން. ދެން ދެ ފުށް ފެންނަ ގޮތަކަށް މިއަދު ވެސް
އުސޫލު ނިންމާފައި އިޢުލާނުކުރެއްވުން. އެ އުސޫލު އެ ންޑޯޒްކޮށްދެއްވާ އަޅުގަނޑަށް. އޭރަށް މިއަދު ވެސް
އިޢުލާނުކުރާނަން. އެއީ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި. އެހެންނަމަވެސް، ރައްޔިތުންގެ ޝަކުވާތަކަށް
ރިޢާޔަތްކުރައްވަންވާނެ. އަދި ހަމަ އެހެންމެ، އެ ގޮޅިތަކަކީ މާރުކޭޓުގެ ސަޕްލައި ތަނެއްގެ ގޮތުގައި ބޮޑުކޮށްފައި
ދިނުން އެއީކީ އެންމެ މަޞްލަޙަތު ހުރި ގޮތެއް ނޫން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޝިޔާމް ވިދާޅުވި، ކުރީގެ މެންބަރަކަށް ގޮޅިއެއް ލިބިފައިވަނީ. އެއީ ކޮން ބޭފުޅެއްތޯ؟
މާލޭ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ފަޒީން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު އެ ބޭފުޅާގެ ނަމެއް މިތާކު އެއްކަލަ ލައިވްކުރާ ތަނެއް ވީމަ ނަމެއް ނުބުނާނަން. އެއީ ދެން ނަން.
އެހެންވެއްޖެއްޔާ. އެއީ ގޮޅި ނަންބަރ E11009553 އަޙްމަދު ޒުބައިރު، ޝަބްނަމީގޭ ކަނދޮޅުދޫ. ދެން ވިދާޅުވި،
ލާމަރުކަޒީ ގާނޫނަށް އިޞްލާޙުތަކެއް އަންނަމުންދާ ދުވަސްކޮޅެއްގައި؛ އާދެ އެތެރޭގައި ހުރި މައްސަލަތައް؛
އެހެންވީމާ، ގާނޫނުގައި މިހާރު ދިމާވެފައި ހުރި މައްސަލަތައް "އޮއްބައިލާފައި " އެ ބަސް އަޅުގަނޑު ބޭނުންކޮށްލާނަން.
އެގޮތަށް އެ ގާނޫނު އިޞްލާޙުކުރެވިގެންދަންޏާ އަސްލު މައް ސަލަތަކަކަށް ވާހަކައެއް ނުދެކެވޭނެ. އެއަށް ޙަ އްލެއް އާ
ގާނޫނަކުން ނުހޯދޭނެ. އެއީ ނިންމުމެއް ނިންމުމަކަށް ވަނީ ކިހާހިސާބަކުންތޯ މި އޮތީ ވަރަށް ބޮޑު ސުވާލުއުފެދިފަ.
އެއީ ކައުންސިލުގެ މެޖޯރިޓީ ވޯޓުދޭ ހިސާބުންތޯ، ނޫނިއްޔާ އޭގައި މޭޔަރު ސޮއިނުކުރައްވައި، ގާނޫނީ ވާޖިބު
48

އަދާނުކުރައްވާ ހުރީމަ އެ ނިންމުން ނިންމުމަކަށް ނުވޭތޯ؟ މިކަހަލަ ކަންތައްތަކަށް ޙައްލު ހޯދުމަށް މިކަހަލަ
މައްސަލަތައް ފެންމަތިނުވުން އެއީ ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއް ކަންނޭނގެ. މައްސަލަތައް ހުރިކަން އެނގުން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ތި ބޭފުޅުންގެ ސަމާލުކަމަށް ދަންނަވަން. މިހާރު ގާނޫނުގައި އޮތީ ސްޓްރޯންގ މޭޔަރ ކޮންސެޕްޓަށް ތައްޔާރުކޮށްފައި
އޮތް އެއްޗެއް. މާ ލޭގެ ހުރިހާ އެންމެން ވޯޓުލައިގެން މޭޔަރު ހޮވަނީ. އެހެންވީމާ، މޭޔަރަށް މިހާރު ހުރި ބާރުތަކަށްވުރެ
އިތުރު ބާރުތަކެއް މޭޔަރަށް ލިބޭ ގޮތަށް ގާނޫނު ފަރުމާކޮށްފައި އޮތީ.
ގައްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޒާހިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. ވަރަށް އަސްލު ހިތާމަހު ރި ބައްދަލުވުމެއް، އަސްލުގައި އަޅުގަނޑަށް ދެން ވަރަށް އުނދަގޫވޭ
މި ބައްދަލު ވުމުގައި އިންނަން ވެސް. އަޅުގަނޑުމެންގެ ކައުންސިލަރުން ހުސް. އެހެންނަމަވެސް، އިންޓަރނަލް
ކޮންފްލިކްޓުތަކަކާ ހުރެ ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ ކަންތައްތައް ރައްޔިތުންނަށް ނުލިބިގެން މި އުޅެނީ. ރައްޔިތުންނަށް
ޚިދުމަތްނުދެވިގެން މި އުޅެނީ. އަޅުގަނޑުގެ އެއް ސުވާ ލަކީ، ކައުންސިލުގެ ވިސްނުން ހުރީ ކިހިނެއްތޯއޭ
ދަތުރުވެރިންގެ ބާޒާރު، އަޅުގަނޑު މި ކިޔަނީ ދަތުރުވެރިންގެ ބާޒާރު. ދަތުރުވެރިންގެ ބާޒާރާ ދޭތެރޭ ގައި ކައުންސިލުގެ
ޕޮލިސީއަކީ ކޮބައިތޯއޭ، ވިސްނުން ހުރީ ކޮން ގޮތަކަށްތޯއޭ ؟ އެއީ ދާއިމީ ގޮތެއްގައި ބަޔަކަށް ކުއްޔަށް ދީގެން
އެތާނގައި ވިޔަފާރިކުރަން ބަޔަކު އެތާ ތާއުމުރަށް ބަހައްޓަންޖެހޭ ތަނެއްތޯއޭ؟ ނޫނިއްޔާ އަންނަ ދަތުރުވެރިންނަށް
އިންނަންޖެހޭ ތަނެއްތޯއޭ؟ އެއީ އެއް ސުވާލު. ދެން ވިދާޅުވެއްޖެ، 28 އެތާނގައި ވިޔަފާރިކުރާ ބަޔަކަށް، 28 ބަޔަކަށް
އެތަނުން ގޮޅި 2 ވަނަ ފަހަރަށް ދޭއިރު ވެސް ދޭކަހަލަ އުސޫލެއް. އެއީ ކޮންބައެއްތޯއޭ، ކޮން ގޮތަކަށްތޯއޭ، ކޮން
އުސޫލަކުންތޯއޭ އެ ބޭފުޅުންނަށް އެތަން ދެވެނީ؟ އަޅުގަނޑު މިހެން ބުނާއިރު، އަޅުގަނޑު ކޮންމެހެން
ދެކޮޅުހަދައިދެނީކީ ނޫން ދާއިމީކޮށް އެތާނ ގައި ބަޔަކު ވިޔަފާރިކުރަން ތިބުމަށް. އެހެންނަމަވެސް، އެތަނަކީ
ދަތުރުވެރިންގެ ބާޒާރަކަށް ވާތީވެ، އެތާނގެ މަޤްޞަދު ހާ ސިލުވާންޖެހޭނީ މި ބުނާ ގޮތަށް، ރަށްރަށުން އަންނަ،
ތަރުކާރީކޮޅެއް ނޫނިއްޔާ އަލަކޮޅެއް ނޫނިއްޔާ އަނެކަ އްޗެއް ހައްދާލައިގެން އަންނަ ބަޔަކަށް އައިއްސަ އަންނަ ދެތިން
ދުވަހަކު އެތާ ތިބެފައި އެ އެއްޗެ ހި ވިއްކަ އިލެވޭ ކަހަލަ އުސޫލަކަށް އިންނަންޖެހޭ ތަނެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު
ގަބޫލުކުރާތީ އެ މަޤްޞަދު ހާސިލުވާންޖެހޭ މިކަން ނިމިގެން އަންނައިރު. 2 ވަނަ ކަމަކީ ކޮން އިރަކުންތޯއޭ މި
މައްސަލަ ޙައްލު ވެގެންދާނީ؟ ހަމައެކަނި އެތަން ބިޑުކު ރުމެއް ނޫން. އަދި އެތަން ހެދުމެއް ވެސް ނޫން، މައްސަލަ
އަޅުގަނޑަށް ފެންނަނީ. އަޅުގަނޑަށް އެބަފެނޭ މުޅި އެތީގައި މައްސަލަ ހަމަ. ފެށުނީމަ، ހަމަ ޕޮލިސީގެ މައްސަލަ
ވެސް އެބަފެނޭ. ވިސްނުމުގެ މައްސަލަތަކެއް ވެސް އެބަފެނޭ. އެތަނާ ދޭތެރޭގައި އެކި މީހުންގެ ޚިޔާލު ހުރި ގޮތް
49

ވެސް އެބަފެނޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ މޭޔަރު ކޮންއިރަކުންތޯއޭ މި މައްސަލައަށް އަސްލު ޙައްލެއް
ގެނެސްދެއްވާނީ؟ ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު އެންމެ ފަހު ސުވާލު އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ބޭނުން ސުވާލުކޮށް ނިންމާފައި މީގައި ނިންމާނެ
ދުވަހަކާއި އަދި މިކަން ކުރާނެ ގޮތެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގުން. އަދި ވީހާވެސް އަވަހަކަށް މިކަން ކުރުމަށް ތި
ބޭފުޅުން އަޅުގަނޑުމެންނާ އެކުގައި މިތާ ތިބެގެން އެއްބަސްވެގެން ވަޑައިގެންދެއްވުން.
މާލޭ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ ޑެޕިއުޓީ މޭޔަރު ޝަމާޢު ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެންމެ ކުރި އެއް ސުވާލު ފުރަތަމަ ސުވާލުގައި ދަތުރުވެރިން ގެ ކޮންސެޕްޓް ދެން އޮންނާނެތޯ؟ ޙަޤީޤަތުގައި މިހާރު
އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރޭގައި ނިންމިފައި ހުރި އުސޫލުގައި ހުރި ގޮތުން ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ، އެ ކޮންސެޕްޓެއް ނެތް. އެ އީ
ދަތުރުވެރިންގެ ގޮތުގައި އައިއްސަ މިހާރު މާ ގިނަ ފަރާތްތަކެއް ކުރާ ކަމަކަށެއް ހަމަ ކައުންސިލުގައި މަޝްވަރާގައި
ފާހަގަނުކުރެވުނު. އެހެންވީމާ، ދަތުރުވެރިންނަށް ޚާއްޞަކޮށްގެން ވަކި ސަރަހައްދެއް އެލޮކޭޓު ކޮށްފައި ފްލޯ ޕްލޭން
ހެދީ. އެހެންނަމަވެސް، އެތަނުގައި ދާއިމީކޮށް ކޮންމެވެސް ގޮތެއްގައި ތިބޭ ބައެއް ތިބޭނެ ކަހަލަ ގޮތަކަށް މިހާރު އޮތް
އުސޫލު އޮތީ. އެއީ އެ ސުވާލު. ދެން 2 ވަނަ ސުވާލުގައި ތި ވިދާޅުވީ، ކޮންއިރަކުންތޯ؟ ދެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް
ވެސް އަސްލު ގޮތެއް ނުފެނިގެން މި ދަނީ. ދެން އެހެންނަމަވެސް، މިހާރު އައިއްސަ ހުއްޓި މިތިބަ ހިސާބުން،
އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވޭ މި ބައްދަލުވުމަށްފަހު ދެން ގޮތެއް ފެނިގެންދާނެ ކަމަށް. ދެން އަދި ކުރީގައި އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު ޝިޔާމުގެ އެއް ސުވާލަށް އަޅުގަނޑު ޖަވާބެއް ދޭން ބޭނުން އިނގޭތޯ. ދެން ވަރަށް ބައިވަރު ސުވާލުކުރީމަ،
ދެތިން ސުވާލު ނޯޓްކޮށްލެވުނީ ވެސް. އޭގައި ވިދާޅުވި ކިތައް ސަރުކާރުތޯ އޮތީ. އޮތީ ހަމަ އެއް ސަރުކާރު އިނގޭތޯ.
އެހެންނަމަވެސް، ޚިޔާލަކީ އެއްގޮތްވާ އެއްޗެއް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރޭގައި ވެސް ހަމަ ބައެއް ކަންކަމުގައި ހަމަ
ޚިޔާލު ވަރަށް އެއްގޮތް. އެހެންނަމަވެސް، ބައެއް ކަންކަމުގައި ހަމަ ޚިޔާލު ވަރަށް ތަފާތު. އެހެންނަމަވެސް، އެއީ
އަޅުގަނޑުމެން ނުދެކެން އަޅުގަނޑުމެން ހުއްޓަންޖެހޭ ސަބަބެއް ކަމަށް. އެހެންވީމާ، ކޮންމެވެސް ހި ސާބަކުން
އަޅުގަނޑުމެން ޚިޔާލު އެއްގޮތްވާނެ. ހަމަ އެއް ސަރުކާރެއްގައި އަޅުގަނޑުމެން މި ތިބީ ހަމަ. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މެންބަރު ނިޔާޒު އެއްޗެއް ވިދާޅުވެދެއްވާ!
50

މާލޭ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ނިޔާޒު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ވަރަށް ގިނަފަހަ ރު 30 ގޮޅިއެއްގެ ވާހަކަ ދެކެވުނީމަ އަޅުގަނޑަކަށް ހިއެއްނުވޭ އަދި އެއްވެސް ބޭފުޅަކު އެއަކަށް
ސާފު ޖަވާބެއް ދިންހެނެއް. އަޅުގަނޑު ހިތަށްއެރީ ހަމަ ސާފުކޮށްލަދޭނަމޭ. މާރުކޭޓު ކޮމިޓީން އެދިގެން ކައުންސިލުގެ
ޖަލްސާތައް އެ ބުނާހެން ވަރަށް ގިނައިން ބޭއްވިފައި އެބަހުރި. ދެން ކޯރަމް ހަމަނުވާ ވާހަކަ ވެސް ފާހަގަކުރެވޭ.
އަޅުގަނޑު ހަމަ މި ކޮމިޓީ ގައި އެދިލަން، ކޯރަމް ހަމަނުވަނީ ކޮންބައެއް ނައިސްގެންތޯ ވެސް ބައްލަވައިލަ އްވައްޗޭ.
އެވެސް ބަލައިލުން ވަ ރަށް މުހިންމުވާނެ. ކޮންބައެއްތޯ ކޯރަމުނުވާއިރު ނައިސް އޮންނަނީ. އެވެސް ބަލައިލައްޗޭ. އޭ ރުން
ތި ބޭފުޅުންނަށް އެނގިލައްވާނެ ވިސްނުން ހުރި ގޮތް ވަރަށް ބޮޑަށް. އާދެ! 30 ގޮޅިއެއްގެ ވާހަކަ. މާރުކޭޓު ކޮމިޓީން
ސަރވޭކޮށްގެން ކަންކަން ނިންމީކީ ނޫން. ކަންކަން ގެންދިޔައީ އަޅުގަނޑުމެން މަޝްވަރާކުރަން. އޭގެތެރޭގައި ތިރީސް
ނޫނީ އަށާވީސް ބޭފުޅަކަށް އެތާނގައި ދާއިމީކޮށް ވިޔަފާރިކުރަން ތިބިކަމާއި، އެ މީހުންނަށް އިސްކަންދިނުމަށް ފެންނަ
ކަމަށް އޮތީ. އެ މަޝްވަރާ ކޮށް އޮތީ ގޮތެއް ވެސް ނިންމާފައި ކައުންސިލުން. ކައުންސިލުން ނިންމާފައި އޮތީ،
އަދަދެއް ކަނޑައެއް ނާޅާނަމޭ. އެހެންވީމާ، ކައުންސިލު ގެ ކުއްލި ޖަލްސާގައި އޮންނާނެ ކަނޑައަޅާފައި އަދަދެއް ނޫނޭ.
އަޅުގަނޑު އެ ހުށަހެޅުން ހުށަހެޅީ. އަޅުގަނޑު ވަރަށް ރަނގަޅަ ށް ހަނދާން އެބަހުރި. އެ ޔައުމިއްޔާ އަނެއްހެން ފަޒީން
އެ ވިދާޅުވިހެން އަދިވެސް އަޅުގަނޑުމެންނާ ހަމަޔަކަށް ނުލި ބޭ. އެހެންނަމަވެސް، އެއަށް ވަކި ގޮތެއް ނިންމާފައި ،
އަދަދެއް ނޫނޭ. އެގޮތަށް އިސްކަންދޭންޖެހޭ ބަޔަކު ތިބިއްޔާ އެ މީހުންނަށް އިސްކަންދޭނީއޭ ސަރވޭއަށް ބަ ލާފަ.
އެގޮތަށް ބުނަނީ. އެއްގޮތަކަށް ވެސް 30 ގޮޅިއެކޭ، 28 ގޮޅިއެކޭ ނޯންނާނެ ކައުންސިލު ނިންމުމުގައި. ކައުންސި ލު
ނިންމުގައި އޮންނާނީ، އެގޮތަށް އެތާ ތިބެގެން ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް، އެގްރީމަންޓާ އެއްގޮތަށް ވިޔަފާރިކޮށްފައި ތިބި
ބަޔަކަށް އިސްކަންދޭންޖެހޭ ކަމަށް ސަރވޭ ރިޕޯޓު ބަލާފައި ފެންނަންޏާ އެ މީހުންނަށް އިސްކަންދޭ ގޮތަށް ޕޮއިންޓު
ދިނުމުގައި؛ އެއީ ހަމަ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ހުރިހާ ބިޑެއް ކުރެވޭއިރު ވެސް، ހުރިހާ ކަމެއް ކުރެވޭއިރު ވެސް، ކުރެވޭ
ކަމެއް އެއީ، އި ސްކަންދެވޭ އުސޫލުތަކެއް ހުރޭ ބިޑަށް މީހަކަށް ޕޮއިންޓު އިތުރަށް ލިބޭ. އެ އުސޫލުން އެކަންތައް
ކުރާނީއޭ. އެއްގޮތަކަށްވެސް މިހާރު 30 ގޮޅި، 28 ގޮޅިއެއްގެ ވާހަކައެއް ނޯންނާނެ. އެހެންވީމާ، ހަމަ މަޢުލޫމާތަށް
ޓަކައި އެއީ ކައުންސިލުން ފާސްވެފައި އޮތް ފާސްވުމެއް ކުއް ލި ޖަލްސާގައި. އެހެންނަމަވެސް، އޭގެ ޔައުމިއްޔާ އަދި
އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނުލިބޭ. ޔައުމިއްޔާގައި ސޮއިކުރިކަމެއް ވެސް ނޭނގެ. އެގޮތަށް އޮތީ ފާސްވެފަ. އެހެންވީމާ، އެ
ވާހަކަ ހަމަ މަޢުލޫމާތަށް ޓަކައި ދަންނަވައިލީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި މުމްތާޒް އެންމެ ފަހު ސުވާލު. އެއަށްފަހު އަޅުގަނޑުމެން މިކަން ނިންމާލުމަށް ގެންދާނީ އިނގޭތޯ.
51

ފުވައްމުލަކު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު މުމްތާޒް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އަދި މާލޭ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ ހުރިހާ ކައުންސިލަރުންނަށް ވެސް ވަ ރަށް ބޮޑަށް
ޝުކުރު ދަންނަވަން އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ހަފު ލާއަށް ވަޑައިގެން ދެއްވީތީ. ކޮމިޓީއަށް ވަޑައިގެންނެ ވީތީވެ. އަޅުގަނޑު
ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ، ލާމަރުކަޒީ ގާނޫނު މި އަންނަނީ އިނގޭތޯ. އައިސްގެން ވަރަށް ގިނަ ބާރުތަކާ އެއްޗެހި ތި
ބޭފުޅުންނަށް ވެސް ލިބިގެންދާނެ. ހިންގުމުގަޔާ އި އަދި މާލީ ގޮތުންނާއި، މި ހުރިހާ ގޮތަކުން ވެސް ލިބިގެންދާނެ. އަދި
ކުރިއަށް އޮތީ ކަންތައްތައް އިނގޭތޯ. އަދި ކުރިއަށް އޮތީ. އެއްގޮތަކަށް ވެސް ޚިޔާ ލު އެއްގޮތްވާކަށްނުޖެހޭ. ހުރިހާ
ކައުންސިލަރުންގެ ޚިޔާ ލު އެއްގޮތްވާކަށްނުޖެހޭ. އެހެންނަމަވެސް، ރައްޔިތުންނަށް ޚިދުމަތްދެވެންޖެހޭނެ އިނގޭތޯ.
ރައްޔިތުންނަށް ދޭންޖެހޭ ޚިދުމަތް ލަސްވެގެން ވެސް ނުވާނެ. ދެން އަޅުގަނޑު ފާހަ ގަކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ، މި ތަނަކީ
އަސްލު ދަތުރުވެރިންގެ މާރުކޭޓު އެހެންނޫންތޯ. ފާހަގަކޮށްލައިފި، އަދި ދެން އަޅުގަނޑުމެންގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
ވެސް ފާހަގަކުރެއްވި، އަޙްމަދު ޒާހިރު ވެސް ފާހަގަކުރެއްވި ހެން ، ދަތުރުވެރިންނަށް އެތަނުން، އަސްލު ޙަޤީޤަތުގައި އެ
ކޮންސެޕްޓަށް ނުހިންގޭނެ ކަމަށް އަދި އެ ކޮންސެޕްޓް ނުހިމެނޭ ކަމަށް ވެސް ފާހަގަކުރެއްވި. އެހެންނަމަވެސް،
އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުން ވެއްޖެއްޔާ، ޙަޤީޤަތުގައި މި ތަނުގެ ޙައްޤުވެރިންނަކީ ދަތުރުވެރިން އިނގޭތޯ.
އަޅުގަނޑުމެން ބައެއް ދުވަސްދުވަހު ހަވީރު އަދި މެންދުރު ވެސް އެ މަގުން ލާފައި ދާއިރުގައި ފޮށިގަނޑުގަނޑު
މަތީގައި އަނބުތަކާ އެއްޗެހި ބަހައްޓަ އިގެން، ޚާއްޞަކޮށް ފުވައްމުލަކު މީހުން. އަޅުގަނޑު މިއީ ފުވައްމުލަކު
މެންބަރެއްވީމަ ފާހަގަ ވެސް ކޮށް ލާނަން އެ ވާހަކަ ވެސް އިނގޭތޯ. ކުޑައެއް ނަމަވެސް، ނޫނިއްޔާ ކޮންމެވެސް ކަހަ ލަ
ފިލާގަނޑެއް ނަމަވެސް ބޯމައްޗަށް ލައިގެން އަ ވީގައި ވިއް ކަނީ. މިއީ ޙަޤީޤަތުގައި މިތަނުގެ ޙައްޤުވެރިންނަކީ އިނގޭތޯ.
މި މާރުކޭޓުގެ ޙައްޤުވެރިންނަކީ މިއީ އިނގޭތޯ. މި މީހުންނަށް މި ތަނުން ލިބެންޖެހޭނެ. ރަށްރަށުން އައިސް އެއްޗެހި
ވިއްކަން މަގުމަތީގައި ތިބި މީހުންނަށް، މި ކޮންސެޕްޓު ތި ބޭފުޅުން ޑިވެ ލޮޕްކުރަންޖެހޭނެ. ޑިވެލޮޕްކު ރެވެން ވެސް
ޖެހޭނެ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މިއީ ނުކުރެވޭނެ ކަމެއް ވެސް ނޫން. ދެން އަނެއްކާ ރިސޯޓް
ސަޕްލަޔަރުންނާއި، ނޫނިއްޔާ މިތާ ސްޓޯ ރުކު ރާ މީހުންނާ ދޭތެރޭ ވިސްނާކަށް ވެސް ނުޖެހޭ އިނގޭތޯ. އެއީ
ވިސްނަންޖެހޭ ކަމެއް ނޫން އަޅުގަނޑުމެން. ތި ބޭފުޅުން ވިސްނަންޖެހޭ ކަމެއް ނޫން މިތާ ރިސޯޓް ސަޕްލަޔަރުންނަށް
ރިސޯޓު އެއްޗެހި ގެނެސް ބެހެއްޓޭނެ ގޮތަކީ ކޮބައިތޯ، ސްޓޯރކުރެވޭނެ ގޮތަކީ ކޮބައިތޯ. ބަލަހައްޓަންޖެ ހޭ ކަމެ އް
ނޫން، މިއީ ރައްޔިތުންނަށް، ރަށްރަށުން އަންނަ މީހުން ގެންނަ ލުބޯކޮޅާއި، މި ރުސްކޮޅާއި، އަނބާ، އެކަހަލަ އެއްޗެ ހި
ވިއްކަން ހުރި ތަނެއް އިނގޭތޯ. އެ ބޭފުޅުން އަންނަ ބޯޓުން އައިސް ވިއްކާފައި ދާންވީ. އެތާ ތިބޭއިރު، އެތާ ބެނާ
ޖަހައިގެން ތިބެންޖެހޭ ގޮތަކަށް ކުރެވެން އޮންނަ ކޮންސެޕްޓެއް ވެސް ނޫން އިނގޭތޯ. އިމްޕޯޓް މުދާ ވިއްކަން ހަދާފައި
ހުރި ތަނެއް ވެސް ނޫން. އެ މީހުންނަށް އެކަހަލަ މާރުކޭޓެއް ތައްޔާރުކުރައްވަންޏާ ތި ބޭފުޅުން ގޮސް ކޮންމެވެސް
އިމްޕޯޓް މުދާ ވިއްކާ ތަނެއް ތައްޔާރުކުރޭ އިނގޭތޯ. ދެން އަޅުގަނޑުގެ ދެވަނަ ސުވާލަކީ، ކޮބައިތޯއޭ މިހާރު
52

ދަތުރުވެރިންގެ މާރުކޭޓުގައި ދެވަނަ ފަރާތަކަށް ކުއްޔަށް ދިނުން. އެ ތަންތަން ނަގައިގެން ދެވަނަ ފަރާތަކަށް
ކުއްޔަށްނުދެވޭނެ ނިޒާމަކީ ހެދޭނެ ގޮތަކީ ކޮބައިތޯއޭ؟ އެކަމާ ދޭތެރޭ ތި ބޭފުޅުން އެބަ ވިސްނަވަންތޯއޭ؟ އިނގޭތޯ.
އަދި އިތުރު ސުވާލެއް ވެސް އެބައޮތް. އެއީ މި ހާރު މި ތަނަކީ، ކައުންސިލުގެ ބެލުމުގައި ދަށުގައި ހުންނަ ތަނެއް
އެހެންނޫންތޯ. ކައުންސި ލުން މި ތަން، މާލޭ ސިޓީ ކައުންސިލުން މި ބަ ލަހައްޓަނީ. ބަލާއިރުގައި މި ތަނުގައި
ބިދޭސީން މަސައްކަތްކުރުން. ދެން އަޅުގަނޑުމެން އެންމެންނަށް ވެސް އިނގޭ އިނގޭތޯ، ބިދޭސީން މުޅި ތަން
ކޮންޓްރޯލްކުރަނީ. އެ ތަން ޙަޤީޤަތުގައި ލިބޭ ފަރާތަކުންނެއް ނޫން ވިޔަފާރިކުރަނީކީ ވެސް. އެ ތަނުން ލިބޭ އާމްދަނީ
ވެސް އެތާ، އެތަނުން ލިބޭ އާމްދަނީން، އެތަނުގެ ވިޔަފާރިއަކުން ލިބޭ އާމްދަނީއަކުން ގޭގެ ކުއްޔެއް ދައްކާ މީހަކު
ނޫޅޭ. ސްކޫލް ކަންތައްތަކުގައި ޚަރަދުކުރާ މީހަކު ނޫޅޭ. ބިދޭސީންނަށް، ބަނގްލަދޭޝް މީހާ ގެ ގެޔަށް ފޮނުވަނީ
އިނގޭތޯ. ބަނގްލަދޭޝް މީހާއަށް އެ ތަނުން ފައިދާ ލިބެނީ. ދިވެހި މީހާ ނަގާފައި، ފަސް ހާސް ރުފިޔާ ނޫނީ ހަ
ހާސް ރުފިޔާއަށް ކުއްޔަށް ނަގާފައި އެ މީހާ ވެސް މަސައްކަތެއް ނުކޮށް ލާރި ލިބޭތީ ހުރީ އިނގޭތޯ. ޙަޤީޤަތުގައި
އެތަނުން ނަފާ މި ލިބެނީ އެތާ ތިބޭ ބިދޭސީންނަށް. އެކަންތައް ހުއްޓުވަން ކޮބައިތޯ ކުރާ މަސައްކަތަކީ؟ ހަމަ
އެނގިއެނގި، ފެނިފެނި ގޮސްފައި ވަންނައިރު ބިދޭސީ މީހާ ގެ އަތުން އަޅުގަނޑު ވެސް އެއްޗެހި ގަނެގެން މި
އަންނަނީ. ބިދޭސީ މީހާއަށް އޮތް ފުރުޞަތެއް ނޫން މިއީ ކީ. މި ކަންތައް އެނގިއެނގި ހުރެ އަޅުގަނޑުމެން މި
ކަންތައް ހުއްޓުވަން ކޮބައިތޯ ކު ރާ މަސައްކަތަކީ؟ ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާ ހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ވަ ރަށް ކުރުކޮށް ޖަ ވާބު ދެއްވައްޗޭ އަޅުގަނޑުމެން 1:30 ގައި ވޯޓު ލާން ދާންޖެހޭނެ އިނގޭތޯ. ވަރަށް ކުރުކޮށް
އިނގޭތޯ.
މައްޗަންގޮޅީ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަ ރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ވާ ހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑު ހަމަ އެއްކަލަ ތަކުރާރުކޮށް އެއްކަލަ ވާހަކަދެކެވިފައި އިނީމަ، ކްރައިޓީރިއާ އެއްގެ ވާހަކަ އިނގޭތޯ.
އެހެންވީމާ، ކްރައިޓީރިއާ އެންމެ ލަސްވެގެން ކިހާތާކު ނިންމޭނެތޯ؟ ނުނިމި އިނިއްޔާ. މޭޔަރު ވިދާޅުވަނީ ނުލިބެއޭ.
އެކޮޅުން ވިދާޅުވަނީ ލިބެއޭ. އެހެންވީމާ، އޭތި ނިމޭނެ ދުވަހެއް ކަނޑައަޅާފައި އެކަން ވީހާވެސް އަ ވަހަކަށް ޕަބްލިކަށް
އެނގެންޖެހޭނެ ކްރަ އިޓީރިއާ. ދެން ދެވަނަ ކަމަކީ 17 ގޮޅިއަށް ބަދަލުކުރާއިރު، ނޫނީ އެއަށްވު ރެ ގިނައިން ވެސް އަދި
އެއަށްވުރެ އަދި މަދުން ވިޔަސް، މިފަހަރު ކިހާ ޔަޤީންކަމެއް އެބައޮތްތޯއޭ އެތާނގައި ބޭރު ބިދޭސީން ނުތިބޭނެކަމުގެ؟
ޝުކުރިއްޔާ.
53

މާލޭ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ ޑެޕިއުޓީ މޭޔަރު ޝަމާޢު ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު ބަލާނަން އަޅުގަނޑަށް އިނގޭ މަޢުލޫމާތު ހިއްސާކޮށްލެވޭތޯ. ދަތުރުވެރިންގެ މާރުކޭޓު ގެ
ގޮތުގައި އެތަން ހިންގުމަށް ޓަކައި ވެސް މަސައްކަތްތަކެއް ކުރެވިފައި ހުރީ. ދެން އެ ވިދާޅުވާ ސަރވޭތަކުން ވެސް
ދައްކާ މަޢުލޫމާތަށް ބިނާކޮށްފައި، އަލަށް ހެދޭ އުސޫލުގައި މިހާތަނަށް މަޝްވަ ރާކުރެވިފައި، ގާތްގަނޑަކަށް ހަމަ
ނިމިފައި ހުރީ. އެންޑޯސްމަންޓަކާ ހިސާބަށް ގޮސްފައި އޮތް އުސޫލުގައި ވެސް، ދަތު ރުވެރިންނަށް ޚާއްޞަކޮށްގެން
ސަރަހައްދެއް އޮވޭ އިނގޭތޯ. އެހެންނަމަވެސް، ދެން އެ ބޭފުޅުން ކުރެއްވި މަޝްވަރާތަކުން، ފިޝަރީޒް މިނިސްޓްރީއާ
އެއްކޮށް ކުރި މަޝްވަރާތަކުން ވެސް އެނގޭ ގޮތުގައި މުޅި މާރުކޭޓު ފު ރޭވަރަކަށް މި ހާރު ދަތުރުވެރިންނެއް ނާދެއޭ.
އެހެންވީމާ، އެގޮތަށް ދެން މަޢުލޫމާތުތައް ހުރީ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، ޚާއްޞަކޮށް ދަތުރުވެރިންނަށް ދިނުމުގެ
ބަދަލުގައި ދަތުރުވެރިންނަށް ސަރަ ހައްދެއް އެބަ ކަނޑައަޅާ، އައިސް ނަން ނޯޓުކޮށްލައިގެން ތިބެވޭ ގޮތަށް. ދެން
އަޅުގަނޑުމެން އެކަމަކު ވިސްނަންޖެހޭ ވަރަށް މުހިންމު ކަމެ އް އެއީ، ޑިވެލޮޕްކު ރުމަށްޓަކައި. ދެން ދެވަނަ ކަމަކީ،
ކުއްޔަށް ދިނުން ހު އްޓުވުމަށްޓަކައި. ކުއްޔަށް ދިނުން މިހާރު ވެސް މަނާ. ދެން ކުރިއަށް އޮތް ތަނުގައި ތަންކޮޅެއް
ހަރުކަށިކޮށް އަޅުގަނޑުމެން އަލަށް ހެދޭ އުސޫ ލެއްގައި އެ ބައި ހިމަނައިފިއްޔާ އެކަން ހުއްޓުވޭނެ. ދެން ބިދޭސީން މި
ތަނުގައި ތިބޭ މައްސަލަ. ބިދޭސީން ތިބުން މިހާރުވެސް ހު އްދައެއް ނޫން. އެހެންނަމަވެސް، ނުބެލެހެއްޓިގެން އެ
ހިސާބަށް ދަނީ. ދެން ކުރިއަށް އޮތް ތަނުގައި އަޅުގަނޑުމެން؛ މިހާރަކު ނުތިބޭނެ. މިހާރު ހުސްކޮށް އެ ތަން އޮތީ.
އަލަށް ހުޅުވިގެންދާއިރުގައި ހަމަ ވަރަށް ބޮޑަށް އުސޫލު ހެދިއިރުގަ އި ވެސް މަޝްވަރާކުރެވިފައި އޮތީ، އެ ތާ
ތިބެންޖެހޭނީ ހަމަ ދިވެހިންނޭ. ފާސްއަޅައިގެންނޭ ތިބެންޖެހޭނީ. އެތަނުގައި ފޮޓޯ ހަރުކުރެވިފައޭ ތިބެންޖެހޭނީ.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އަލަށް ހުޅުވިގެންދާއިރުގައި އެ ތަނުގައި ދިވެހިން ތިބޭކަން
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެށުނީއްސުރެ އެ ޔަޤީންކުރެވޭނެ. ކަށަވަ ރުކުރެވޭނެ.
މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލު ގެ މޭޔަރު ޝިފާ މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެ ވުން:
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ކް ރައިޓީރިއާ ނުލިބޭ ވާހަކަ އެގޮތަށް ފާޅުކުރެއްވީމަ، ކްރައިޓީރިއާ ނުލިބިގެން އެތައް
ދުވަހެއް ދިޔައިމާ، އެމް.ޕީ މުޙައްމަދަށް ދެންނެވިން އަދިވެސް އަޅުގަނޑާ ހިސާބަކަށް އެޖެންޑާކުރާކަށް
ކްރައިޓީރިއާއެއް ނުލިބެއޭ. އޭގެފަހުން އެހެންނަމަވެސް ކްރައިޓީރިއާ އައިމަ މަޝްވަރާތަކެއް ކު ރެވުނު. ވަރަށް ބޮޑުބައި
ނިމިފައި އޮތީ. އޭގެތެރޭގައި ހަމަ ރަނގަޅު ކަންތައްތަކެއް ވެސް އެބަހުރި. އެކަމަކު، ކައުންސި ލުން އެންޑޯސްމަންޓެއް
އެބަ ބޭނުންވޭތާ އިޢުލާންކުރަން. މިހާރު ކުރެއްވި ސުވާލުގައި މިހާރު 20 އޮކްޓޯބަރު ގައި ބިޑު ކޮމިޓީން ހަވާލުކުރި
ފަރާތް ނިމިފައި އޮތީ. ދެން މި އޮތް ދޭތެރެއަކީ އަސްލު އިޢުލާ ންކޮށްގެން ކަން ނިންމަން އޮތްހާ ދުވަސް. އެހެންވީމާ ،
މިއީ ނޮވެންބަރު މަހުގެ 18. އެ ވިދާޅުވާ އުސޫ ލު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނިންމާލަދީފައި އޮތްނަމަ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި
54

ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އޮންނާނީ އިޢުލާން ވެސް ކުރެ ވިފަ. އެ ހެންވީމަ، އެކަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން. ކޮންދުވަހަކުންހޭ
ހުޅުވޭނީ؟ ދެން ބިދޭސީންގެ އިޝޫގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށް ލަން، 50 ގޮޅި ދިވެހިން ހިންގާ، 53 ގޮޅި ބިދޭސީން
ހިންގުމުގައި ހަރަކާތްތެރިވާތީވެ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަކުރެވިފައި އިނީ. 43 ގޮޅި މުދާ ގުދަންކޮށްފައި އެބަހުރި
އެތަނުގައި. މާރުކޭޓު ކޮމިޓީން، ބަލަހައްޓާ ފަރާތުން މި ކަންކަމަށް ޙައްލު ގެންނަންޖެހިފައިވަނީ. މި ކަންކަމަކަށް
ޙައްލު މިއަދާ ހިސާބަކަށް ނާދޭ. 14 ގޮޅީގައި އެހެނިހެން ކަންކަން ކުރަމުންދާކަން ވެސް ވަނީ ފާހަގަކުރެވިފަ.
އެހެންވީމާ، އަސް ލު ކޮމިޓީއެއްގެ ހައިސިއްޔަތުން، ލާމަރުކަޒީ ގާނޫނުގެ ވާހަކަދެއްކީމަ، ލާމަރުކަޒީ ގާނޫނުން ދެ
ކަމެއް ފާހަގަކު ރަން. ކުރެއްވި ބައެއް ސުވާލުގެ ޖަވާބު. އުސޫލެއްގެ ގޮތުން ލާމަރުކަޒީ ގާނޫނުގައި ރައްޔިތުންނާ
ގާތުން ކަންތައް ކުރާ ކަމަށް ވަންޏާ، ފުރަތަމަ ބާއްވަންޖެހޭނީ ރައްޔިތުންގެ ބައްދަލުވުމެއް. މިކަމަށް ޝަ އުޤުވެރިކަން
ހުރި ފަރާތްތަކުގެ ބައްދަލުވުމެއް. އެކަން ނުކުރެއް ވީމަ މިއަދު މި ހިސާބު ގައި މި ތިބެންޖެހެނީ. އެ ހިސާބުން
މަސައްކަތް ފެށި ނަމަވެސް ރަނގަޅުވާނެ. ދެވަނަ ކަމަކީ، އެ ވިދާޅުވޭ ސަރވޭ ރީއްޗަށް ގެންގޮސްގެން، ހުރި ހާ
ކައުންސިލަރުންނާ ހިއްސާކުރި ނަމަ، މި އަދަދަށް ބައްދަލުވުންތަކެއް ނުބާއްވާ ނިންމައި ލެވޭނެ. ބޮޑަށް
ކައުންސިލަރުން ގެ ކޮންސަރން ހުރީ ތި ވިދާޅުވާހެން، އަވަހަށް ނިންމައިލުމުގައި ކަންކަން ހިއްސާނުކޮށް ،
ސިއްރުސިއްރުން އެތެރެއެތެރެއިން މަޑުމަޑުން ވަކި ބަޔަކު ތިބެގެން ކަންކަން ނިންމާ ކަހަލަ އި ހުސާސެއް މި ވަނީ.
އެހެންވީމާ، އެކަން ނިމުމަކަށް ގެނެސް، ކައުންސިލެއް ހިނގާ ގޮތަށް މޭޔަރު ވެސް އަދި ދެން ތިބި މީހުން ވެ ސް
އިންވޯލްކޮށްގެން ކަންކަން ކުރީމަ އަޅުގަނޑަކަށް ހިއެއްނުވޭ ތި ބޭފުޅުން ބާރުތައް ދެއްވުމަކުންނެއް އިތުރު އެ އްވެސް
މައްސަލައެއް އަންނާނެ ކަމަކަށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަދި ގާނޫނު ދިރާސާކުރަމުންދަނީ އިނގޭތޯ. އެ ހެންވީމާ، ފާސްކުރުމުގެ ކުރިން ވިސްނަންޖެހޭ ބައެއް ކަންތައް.
މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ފަޒީން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ބިދޭސީންނަށް ނުތިބެވޭ ވާހަކައާއި، ދެން ދިވެހިން ހިންގުން. ދެން އަދި ކު އްޔަށް ނުދެވޭ ގޮތަށް އެކަން އަޅުގަނޑު
އޮންނާނެ ގެނައި ގަވާއިދު، އެ ޑްރާފްޓުގަ އި 10 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި، ގޮޅީގައި ވިޔަފާރިކުރާ ފަރާތްތަކުން
ކައުންސިލުން ދޭ ނަމޫނާއާ އެއްގޮތަށް ފޮޓޯޖެހި ފާހެއް؛ އެނޫން ގޮތެއް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް އޭރަކު ނުފެނުނު އެ
ބެލޭނެ ގޮތެއް. ދެން އަދި އެ މީހުން ބައިތިއްބާ، ސްޓާފުންގެ ގޮތުގައި ބައިތިއްބާ މީހުން ރަޖިސްޓްރީ ވެސް
ކުރަންވާނެ ކަމަށް. އެއީ އޭރަށް އިނގޭނެ އިތުރު ފަރާތަކަށް ކުއްޔަށް ދީފިއްޔާ. ތަންކޮޅެއް ފަސޭހައިން
މޮނިޓަރކުރެވޭނެ ގޮތެއް އެއީ. އެހެންވީމާ، އެ ދެ މާއްދާ އަޅުގަނޑުމެން އޮންނާނީ ހިމަނާފަ. ދެން ބިދޭސީންނަށް
55

ނުތިބެވޭނެކަމާއި، ދެވަނަ ފަރާތަކަށް ކުއްޔަށް ދީފިއްޔާ އަންނަ ޕެނަލްޓީއާ، އެ ހުރިހާ ކަމެއް އޮންނާނީ ހިމަނާފަ.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ސަރވޭ ނަތީޖާތަކަށް ބަލާފައި އެ އޮތީ ބަދަލުތަކެއް ގެނެ އްސަ. ދެން ގަވާއިދާ ބެހޭ
ގޮތުން ވާހަކަދެކެވޭނީ އެ ގެނެސް ސްކް ރީނުގައި އަޅުވައިގެން ފަހަރަކު މާއްދާއަކަށް ވާހަކަދައްކަމުންދާ ގޮތަށޭ.
އެގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެން މޭޔަރާ ބައްދަލުކޮށް އެ ވާހަކަ ހިއްސާކޮށްފައި އޮންނާނީ. ދެން އަދި އެ ސުވާ ލުތައް ގިނަވީމާ
އަޅުގަނޑުމެން ހުންނާނެ ވައިބަރ ގްރޫޕުގައި ވެސް އެ ވާހަކަ ދައްކާފަ. މޭޔަރާ އެއްކޮށް އަޅުގަނޑުމެން
އެއްބަސްވެފައި އޮތީ، މިހެން އަޅުވައިގެން ގެންދާ ގޮތަށްނޫން ހޭ. ދެން އެގޮތުގެ މަތީން އަޅުގަނޑުމެން އެއާއެއްކޮށް
ހުންނާނެ ޖަލްސާތަކުގައި އެޖެންޑާކުރަން ވެސް ފޮނުވާފަ. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ދެން ފާހަގަކޯށްލަން ބޭނުން،
ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީއަށް ތިމަންނާމެން ނޭދި ދިޔަ ބައްދަލު ވުމެކޭ. މަނިކު އެ ބައްދަލު ވުމުގައި
ބައިވެރިވެ ވަޑައިގެންނެވި. އޭގެ ތަފްސީ ލެއް ދެއްވުން އެ އީ ބައްދަލުވުމުގައި ބައިވެރިވެވަޑައިގެންނެވި.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މިހާރު ނިންމާ ގަޑި ޖެހެނީ ހެން އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑަށް، މި މައްސަލައިގައި ކުރިއަށް ދެން
ދާންވާ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން ދެކޭގޮތް ވެސް ރައްޔިތުން ބޭނުންވާނެ ކަންނޭނގެ އިނގޭތޯ.
މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ މެންބަރު އިބްރާހީމްމަނިކު ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިހާރު އަޅުގަނޑަށް މީގައި ބެލިއިރު ވާ ގޮތަކީ، މިއީ ދެ ގޭ ދޭތެރޭގައި ހިނގައިގެން އުޅޭ މައްސަލައެއް މިއީ. މި ދެ
ގޭ ދޭތެރޭގެ ކަމެއްގައި މި އުޅެނީ. އެއީ މި ތާށިވެގެން އުޅޭ ކަމަކީ.
ރިޔާސަތުން ވާ ހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ. ދެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި އެނގުނީ މިކަން އަވަހަށް
ޙައްލުކުރަންޖެހޭކަން އިނގޭތޯ. އެއީ ހަމަ ޔަޤީންކަމެއް. ދެން ތި ބޭފުޅުންގެ ތެރޭގައި ޚިޔާލުތަފާތުވުން ހުރިކަން ވަ ރަ ށް
ރަނގަޅަށް އެބައިނގޭ. އެންމެންނަށް ވެސް އިނގޭ. އެކަ މަކު، އެ ޚިޔާލުތަފާތުވުމުގެ ތެރޭގައި ރައްޔިތުންނަށް
ޚިދުމަތްނުދެވި އޮތުން އެއީ ގާނޫނުން ވެސް އަދި އެއްވެސް ބަޔަކު އެކަން ކުރަން ބޭނުން ނަމަ، ގާނޫނަކުން އަ ދި
އެފަދަ ބާރެއް ނުވެސް އޮންނާނެ އެއްވެސް ބަޔަކަށް ދީފައެއް ވެ ސް. އެހެންކަމަށްވެއްޖެއްޔާ، އެކަން
ޙައްލުކުރަންޖެހޭނެ. މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިތިބީ އެކަން ޙައްލުކުރަން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ
ފާހަގަވޭ ތި ބޭފުޅުންގެ ދޭތެރޭގައި ހުރި ޚި ޔާލު ތަފާތުވުމުގައި މިކަން ހުއްޓިފައި އޮތްކަން. އެހެންވީމާ، މިކަމުގައި
ކުރިއަށްދެވޭނެ ގޮތެއް ހަދައިދޭން އެބަޖެހޭ އަޅުގަނޑުމެންނަށް. އެހެންވީމާ، ކިހިނެއްތޯ ތި ބޭފުޅުން؟ އަޅުގަނޑަށް
56

ހީވަނީ. ކައުންސިލުގެ ނިންމުމައިގެން ކުރިއަށް ވަޑައި ގަތުމަށް. މޭޔަރު އެބަ ހުށަހަޅުއްވާ އެހެން ގޮތެއް ދެއްތޯ.
ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީއާ އެ އްކޮށް ވަޑައިގަތުން؛ އެއީ އެކަން ކުރެވޭނެ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ކޮންމެހެން މި ތަނު ގައި
އެގޮތަކަށް؛ ހަމަ އަޅުގަނޑު ބޭނުންވޭ ގާތްގަނޑަކަށް މިކަން ކުރެވޭނެ ތާވަލެއް އަޅުގަނޑުމެންނާ ހިއްސާކޮށްދެއްވުން.
އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުން މި މަސައްކަތް ވަރަށް ގާތުން ބަލަން މިހާރު. އެއީ އަޅުގަނޑު ދުށިން އިނގޭތޯ ވީޑިއޯ ކްލިޕެއް
މިދިޔަ 1 އަހަރުދުވަހުގެ ތެރޭގަ އި ސަރުކާރާ ދޭތެރޭ ގައި މީހަކު ދްުށއިރުގައި އޭނަ ބުނި ހު ރިހާ ކަމެއް ރަނގަޅޭ.
އެންމެ ކަމެކޭ. އެއީ މާރުކޭޓު ގޮޅި ނުދީ ލަސްވެފައި އޮތް މައްސަލައޭ. އެހެންވީމާ، އެއީ ވަރަށް ބޮޑު މައްސަ ލައެއްގެ
ގޮތުގައި ރައްޔިތުންގެ ތެރޭގައި އޮތް މައްސަލައެއް މިއީ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން އަޅުގަނޑު މި ވަކާލާތުކުރަނީ،
ކައުންސިލުތަކަށް ބާ ރުދިނީމައޭ މި ކަންކަން ރަނގަޅުވާނެއޭ. އެކަމަކު، އެކަން ނުފެންނަ ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ
އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ނިޒާމު ވިއްކަން ވެސް އުނދަގޫވާނެ. ދެން ދެންމެ ޝިޔާމު އެ ވިދާޅުވީ، އެ ބޭފުޅުން
2023ގައި ވެރިކަމަށް ވަޑައިގަންނަވާނަމޭ. ވަޑައިގަންނަވާފައި އަނެއްކާ ބާ ރުތައް އަތުލައްވާނަމޭ. އެހެން ވީމާ، އެ
ބޭފުޅުންގެ ވިސްނުން އޭރު ވެސް އެކަން ކުރެއްވީ އެހެން ނުވާނެތީ ކަމަށް އެ ވިދާޅުވަނީ. އެކަމަކު، އަޅުގަނޑު
އަދިވެސް ގަބޫލެއް ނުކުރަން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުން މިކަމަށް ޙައްލެއް އިނގޭތޯ. އާދެ! ފަޒީން' މިހާރު
އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މާރުކޭޓު ކޮމިޓީއާ އި މޭޔަރާ ކަންނޭނގެ މިކަމުގައި ދެން ގޮތެއް ނިންމަވައިގެން؛ އެބައޮތްތޯ
އެގޮތަށް، އެ ވިދާޅުވާ ގޮތަށް އެއްވެސް ކަހަލަ ހުރަހެއް އެބައޮތްތޯ އެގޮތަށް ވަޑައިގަތުމުގެ؟
މާލޭ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ފަޒީން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އޭގައި ފާހަގަކޮށްލައްވާ، ކޮމިޓީގެ ފަރާތުން ކުރަންޖެހޭ ކަ ންތައް އޮތީ ނިންމާފައިތޯ؟ އެކެއް. ދެވަނަ ކަމަކަށް
ކައުންސިލުން ކުރަންޖެހޭ ކަންތައް ނިންމައިފިތޯ؟ ދެން އާއްމު ބަހުރުވައިން ދަންނަވަންޏާ، ބޯޅަ އޮތީ
ކޮންފަރާތެއްގައިތޯ؟ މިހާރު މޭޔަރަށް އޮންނާނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މޭޔަރުގެ ގާނޫނީ ވާޖިބު
އަދާކުރެއްވީމަ އެ އޮތީ ނިމިފައިހެން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ފަރާތަކުން އޭތި ތަންފީޒުކުރުމަކަށް އެއްވެސް ހުރަހެ އް ނެތް.
ހުރަހެއް އަޅާފައި ވެސް ނޯންނާނެ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ކުރީގައި މިދިޔަ ކަންތައް ބާއްވާފައި، މިއަދުން ފެށިގެން، މިހާރުން ފެށިގެން ކަން ކުރަންވީ ގޮތް
ކަންނޭނގެ ބަލަންވީ.
މާލޭ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ މޭޔަރު ޝިފާ މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
57

އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ހަމަ ކައުންސިލަ ރުންނަށް ކައުންސިލުގައި ގޮސް ޖަލްސާއެއް ބާއްވައިގެން މިކަން
ނިންމެންޖެހޭނެ. އެއީ ލާމަރުކަޒީ ނިޒާމުން ބާރުތައް ލިބިގެ ންދާއިރު، އެކަން ކުރަން ވެސް އޮންނަ ގޮތަކީ. ދެން
ކޮންމެވެސް އެއްބަސްވުމަކަށް އައުން ވަރަށް މުހިންމު. ކޯރަމް ހަމަކުރުން ވަރަށް މުހިންމު ހު ރިހާ ބޭފުޅުން ވެސް.
ރިޔާސަތުގައި އިންނަ މީހަކަށް ކުރެވޭނެ ކަމަކީ، އެންމެންވެގެން، އެންމެން ކޯރަމް ހަމަކޮށްގެން ކުރަންއުޅުނީމަ
ކުރެވޭނެ. އެހެންވީމާ، އެކަން އަވަހަށް ކުރުން. އަދި ހަމަ އެހެންމެ ބޯޅަ އޮތް ފަރާތެއް ނޫން. ބޯޅަ އޮތީ އެންމެންގެ
އަތްމަތީގައި އިނގޭތޯ. ވަކި މީހެއްގެ ކަމެއް ނޫން މިއީ. އެންމެންގެ ކަމެއް. އެހެންވީމާ، ލާމަރުކަޒީ ނިޒާމެއްގަ އި
މަސައްކަތްކުރަން، ފެއި ލްކުރުމަށް ޓަކައި ދެއް ކުން، އެކަކު އެކަނި ފެއިލްވީ ގޮތަށް ދެއްކުމު ގެ ބަދަލުގައި، ފެއިލްވަން ޏާ
ފެއިލްވާނީ މުޅި ކައުންސިލު. އެހެންވީމާ، މިއީ ކީ އެންމެ ކަމެއް ނޫން މިގޮތަށް ހިނގާ. ސީދާ ލޮނުޒިޔާރަތް ކޮޅަކީ
ވެސް މިދަންނަވާހެން ހަމަ ސީދާ ކަނޑައެޅިގެން ބައެއް ކަންތައްތައް ފަސްކުރުމަށް ޓަކައި ފުރުޞަތު ނުދެވުމު ގެ
ސަބަބުން މިއަދާ ހިސާބަށް ނުވެފަ އި ހުރި ބައެއް ކަންތައްތައް. އެހެންވީމާ، އަސްލު އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ވެސް
ގޮސް އިށީނދެގެން މި މަސައްކަތް ނިންމަން އަޅުގަނޑު އެދެނީ. ނިންމާއިރު ހަނދުމަފުޅުކުރެއްވުން، ވިސްނާތި!
ގާތްގަނޑަކަށް ފަންސާހަކަށް ގޮޅި މި އޮތީ ދެވެން ރައްޔިތުންނަށް. އެ ވިދާޅުވާ ތިރީހަކަށް ގޮޅި ނަގާފައި ،
ދާއިރާތަކަށް 30 ގޮޅި ނަގާފައި، ބާކީ އެ އޮތީ ފަންސާހަކަށް ގޮޅި. އެހެންވީމާ، އެހެންވިޔަސް އެކައްޗެއް ކިޔާފަ އި
ނިންމާލަދެއްވާ އަޅުގަނޑަށް. ޝުކުރިއްޔާ ވަރަށް ބޮޑަށް.
މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ މެންބަރު އިބްރާހީމްމަނިކު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑުމެން މި ދައްކަނީ އެހެން ވާހަކައެއް ދޯ. ކައުންސިލުގެ ތެރެއިން ފާސްކޮށްފައި، އަޣްލަބިއްޔަތުން ފާސްކުރީމަ
ތަންފީޒުކޮށްލަދެއްވާށޭ. ކޮންމެ ބަޔަކަށް ދިޔަސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެކަން ނިންމާލަދެއްވާށޭ. ކައުންސިލުން
ނިންމާފައި އޮތް ގޮތަކަށް ކުރިއަށްގެންދަވާށޭ. ކޮންމެހެން އެހެން ބޭފުޅަކު ދައްކާ ވާހަކައެއް އަޅުގަނޑު.
ކައުންސިލުގެ މެޖޯރިޓީން ފާސްކުރުމަށްފަހު އެގޮތަކަށް ޢަމަލުކޮށްދެއްވާށޭ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ގަބޫލުކުރެވެނީ މޭޔަރު އާ ޖަންޓުކޮށް މީޓިންއެއް ބާ އްވާފައި، އުސޫލު ފާސްކުރައްވާ
ވީހާވެސް އަވަހަކަށް މިކަން ކުރައްވާނެ ކަމަށް. ވީހާވެސް އަވަހަކީ ކޮންދުވަހެއްތޯ؟ މާދަން؟ އާދެ! މިއަދު ޖަލްސާއެއް
ބާއްވާފައި، ތިބޭފުޅުން ވަޑައިގެން އެކަން ކުރައްވަންވީނޫންތޯ. އަޅުގަނޑުމެން މޮނިޓަކުރަމުންދާނަން އިނގޭތޯ މިކަން.
އެއީ އަޅުގަނޑުމެން މިކަން؛ އާދެ! އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ދުލެއް ނެތް މިކަން ކުރެވޭކަށް. އެހެންވީމާ، އަ ޛްރާ އެއްޗެއް
ވިދާޅުވަން އެބައޮތްތޯ؟
58

މާލެ ކައުންސިލު މެންބަރު އަޛް ރާ މޫސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ކޮމިޓީގެ މެންބަރެއް ހާޒިރުވާން އަޅުގަނޑަށް ފެނޭ، އަޅުގަނޑުމެންގެ މީޓިން ބާއްވާއިރު، ކިހިނެއްތޯ ކަންތައްތައް ދަނީ
ބަލަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑުގެ މައްސަލައެ އް ނެތް އަޅުގަނޑުމެންގެ މީހަކު ކުރިމަތީގައި ތިބެ ގެން ކުރަން ވެސް އިނގޭތޯ.
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރެވިދާނެ. އަސްލު އިނގޭތޯ ސީރިއަ ސްކޮށް ވިސްނަވާ! މީގެ ސަބަބުން މުޅި ނިޒާމަށް،
އަޅުގަނޑުމެން މި ގެންނަން މިއުޅޭ ބަދަލަށް ރަ އްޔިތުންގެ ކުރިމަތީގައި ވަރަށް އެހެން ގޮތެއް ސިފަވެގެން މި ދަނީ
އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، ސަރުކާ ރުން މިސާލަކަށް ވަރަށް ބައިބަރު ބާރުތަކެއް ކައުންސިލުތަކަށް ދީ، މާލީ ގޮތުން
ކައުންސިލުތައް ބާރުވެރިކޮށް، ގޮތް ނިންމުމުގެ ބާރުދޭއިރުގައި، ގޮތް ނުނިމިގެން ރައްޔިތުންނަށް ޚިދުމަތްނުދެވޭ ކަމަން
ވަންޏާ ދެން ސަރުކާރަކުން ނުތިބޭނެ އިނގޭތޯ، އެކަން ރައްޔިތުންނަށް ޚިދުމަތް ނުލިބި ތިބޭ ތަން ބަލާކަށް.
އެހެންވީމާ، އޭރުން އެ އޮތް ބާރު އަނބުރާ ނެގީމަ، ދެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަނެއްކާވެސް އިތުރު ޝަކުވާއެއް
އަންނާނީ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު ބޭނުމެއް ނޫން، އެގޮތަކަށް ނުކުރާނަން. އަޅުގަނޑަށް ޔަޤީން މި މައްސަލަ
ޙައްލުކުރެވޭނެކަން.
މާލޭ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޟަމީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް އެދެން މާރުކޭޓުގެ މައްސަލަ މި މަޖިލީހުގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ރޫމެއް ދެއް ވައިގެން
މި މަޖިލީހުގައި އެ ބައްދަލުވުންތައް ބާއްވައިގެން މާރުކޭޓުގެ ކަންތައް މަޖި ލިސް ތެރެއިން ނިންމަން. އަޅުގަނޑަށް
ހީވަނީ ކައުންސިލުގަ އި ތިބުނާ ކޯރަމެއް ހަމަނުވާ ވާހަކަ އަދިވެސް ދައްކަވާނީ. އެކަމަކު، މި މަޖިލީ ހަ ށް
ކިޔުއްވައިފިއްޔާ މި މަޖިލީހަށް އަންނާނެ ކަންނޭނގެ ކޯރަމް ހަމަވާވަރަށް، އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ. އެހެންވީމާ، މަޖިލިސް
ތެރެއިން މިކަން ނިންމަންޖެހޭ ހިސާބަށް ކަންނޭނގެ މިހާރު މިކަން ގޮއްސަ މި އޮތީ.
މާލޭ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ މެންބަރު ޙުސައިން ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޟަމީރު އެ ވިދާޅުވި ގޮތަށް ކޮންމެ ތަނެއްގައި ޖަލްސާ ބޭ އްވިދާނެ. ދެން ކައުންސިލުގެ ހިންގާ؛ އާދެ! ކައުންސިލުގެ
ހިންގާ ގަވާއިދު ބުނާ ގޮތުން، ކައުންސިލުން ސިއްރު ޖަލްސާއެއްގެ ގޮތުގައި ނުނިންމާ ކޮންމެ ޖަލްސާއަކީ ހަމަ
އާއްމުކޮށް ހުޅުވާލެވިގެން ބޭއްވޭނެ. އެހެންނޫނީ އަޅުގަނޑަށް ހަމަ ފެނޭ އަޛްރާ ވެސް އަދި ޟަމީރު ވެސް އެ
59

ފާހަގަކުރެއްވި ގޮތަށް އޮބްޒާވަރުންގެ ގޮތުގައި ހަމަ ތިއްބަވައިގެން ކުރިއަށް ގެންގޮސް މިއަދު ވެސް ނިންމެން އޮތިއްޔާ
ނިންމާލަން. އެއީ އަވަސް މަސައްކަތެއްގެ ގޮތުގައި މިކަން ކުރެވިދާނެ. އަޅުގަނޑުމެން ވަގުތުދޭން މި ތިބީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ ޝާހީނަށް އެންމެ ފަހު ފުރުޞަތު.
މާލޭ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ މެންބަރު ޝާހީން މަޙްމޫދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ ފަހު ފުރުޞަތު ދެއް ވީތީ. އަޅުގަނޑު ބޭނުން އެއްޗެއް ޚާ އްޞަކޮށް ދަންނަވާލަން. އަޅުގަނޑުމެން
މި ތަނަށް އަންނަނީ އިތުރުފުޅުހައްދަވާކަށެއް ނޫން. ކައުންސިލުން އެބައޮތް ފާސްކޮށްފައި އިނގޭތޯ، 30 ގޮޅި ޚާއްޞަ
އެހީއަށް ބޭނުންވާ ފަރާތްތަކަށް ދިނުމަށްޓަކައި. އެއީ ކޮންމެ ދާއިރާއަކަށް ދެ ގޮޅި ކަމަށް. ދެން ހަމަ އެގޮތުން
އެބައޮތް 30 ގޮޅި ހަމަޖައްސާފަ އި ދަތުރު ވެރިންގެ މާރުކޭޓަށް. ޖުމުލަ 60 ގޮޅި މި ދަނީ ގެއްލި ގެން އިނގޭތޯ. ދެން
ބާކީ އިނީ 17 ގޮޅި. 17 ގޮޅި ތެރެއިން މި އިންނަނީ 17ގޮޅި ތެރެއިން މި އިންނަނީ 57 ގޮޅި އިނގޭތޯ. އެ ވާހަ ކަ
ދަންނަވާލަން ބޭނުންވޭ އިނގޭތޯ. ޝުކުރިއްޔާ ވަރަށް ބޮޑަށް ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑުމެން މި ބަލަނީ މާދަމާ ތި ބޭފުޅުން ޖަލްސާ ބާއްވާފައި، މިކަމުގެ
އުސޫލުތައް ކަނޑައަޅައި، އާއްމުންނަށް ވީހާވެސް އަވަހަކަށް އިޢުލާންކޮށް، މި ގޮޅިތަކުގެ ޚިދުމަތްތައް ވީހާވެސް
އަވަހަކަށް ލިބޭނެ އިންތިޒާމު ތި ބޭފުޅުންގެ ހުރިހާ ބޭފުޅުންގެ މަސްއޫލިއްޔަތެއްގެ ގޮތުގައި ކޮށްދެއްވާނެ ކަމަށް.
ހަމައެކަނި މޭޔަރެއް ނޫން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.
____
60